

2012 SURIYE SÖYLEŞİLERİ

2012 SYRIA INTERVIEWS

حوارات حول سوريا في عام ٢٠١٣

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER FOR MIDDLE EASTERN STRATEGIC STUDIES

مركز الشرق الأوسط للدراسات الاستراتيجية

2012 SURIYE SÖYLEŞİLERİ

2012 SYRIA INTERVIEWS

حوارات حول سوريا في عام ٢٠١٣

ORSAM Rapor No: 187

Kasım 2013

ISBN: 978-605-4615-84-1

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2013

Bu raporun içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tarihçe

Türkiye’de eksikliği hissedilmeye başlayan Ortadoğu araştırmaları konusunda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek amacıyla, 1 Ocak 2009 tarihinde Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) kurulmuştur. Kısa sürede yapılanan kurum, çalışmalarını Ortadoğu özelinde yoğunlaştırmıştır.

Ortadoğu’ya Bakış

Ortadoğu’nun iç içe geçmiş birçok sorunu barındırdığı bir gerçektir. Ancak, ne Ortadoğu ne de halkları, olumsuzluklarla özdeşleştirilmiş bir imaja mahkum edilmemelidir. Ortadoğu ülkeleri, halklarından aldıkları güçle ve iç dinamiklerini seferber ederek barışçıl bir kalkınma seferberliği başlatacak potansiyele sahiptir. Bölge halklarının bir arada yaşama iradesine, devletlerin egemenlik halklarına, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine saygı, gerek ülkeler arasında gerek ulusal ölçekte kalıcı barışın ve huzurun temin edilmesinin ön şartıdır. Ortadoğu’daki sorunların kavranmasında adil ve gerçekçi çözümler üzerinde durulması, uzlaşmacı inisiyatifleri cesaretlendirecektir. Sözkonusu çerçevede, Türkiye, yakın çevresinde bölgesel istikrar ve refahın kök salması için yapıcı katkılarını sürdürmelidir. Cepheleşen eksenlere dâhil olmadan, taraflar arasında diyalogun tesisini kolaylaştırmaya devam etmesi, tutarlı ve uzlaştırıcı politikalarıyla sağladığı uluslararası desteği en etkili biçimde değerlendirebilmesi bölge devletlerinin ve halklarının ortak menfaatidir.

Bir Düşünce Kuruluşu Olarak ORSAM’ın Çalışmaları

ORSAM, Ortadoğu algımasına uygun olarak, uluslararası politika konularının daha sağlıklı kavranması ve uygun pozisyonların alınabilmesi amacıyla, kamuoyunu ve karar alma mekanizmalarına aydınlatıcı bilgiler sunar. Farklı hareket seçenekleri içeren fikirler üretir. Etkin çözüm önerileri oluşturabilmek için farklı disiplinlerden gelen, alanında yetkin araştırmacıların ve entelektüellerin nitelikli çalışmalarını teşvik eder. ORSAM; bölgesel gelişmeleri ve trendleri titizlikle irdeleyerek ilgililere ulaştırabilen güçlü bir yayım kapasitesine sahiptir. ORSAM, web sitesiyle, aylık Ortadoğu Analiz ve altı aylık Ortadoğu Etütleri dergileriyle, analizleriyle, raporlarıyla ve kitaplarıyla, ulusal ve uluslararası ölçekte Ortadoğu literatürünün gelişimini desteklemektedir. Bölge ülkelerinden devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve STK temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak bilgi ve düşüncelerin gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır.

Nebahat Tanrıverdi O Yaşar

Nebahat Tanrıverdi O Yaşar ORSAM Ortadoğu Uzman Yardımcısı olarak ORSAM'da görev yapmaktadır. Kuzey Afrika ve Körfez ülkeleri üzerine çalışan Nebahat Tanrıverdi O Yaşar'ın Fas, Tunus, Libya, Mısır, Bahreyn ve Suudi Arabistan'daki gelişmelere dair pek yazısı bulunmaktadır. Körfez İşbirliği Konseyi ile ilgili çalışmalarının yanı sıra geçiş süreçleri ve demokratikleşme, Arap Baharı, güvenlik ve rejim değişikliği konularında çalışmaktadır. Bugüne kadar yazıları ORSAM web sitesi, Ortadoğu Analiz, Alternatif Politikalar, Akademik Ortadoğu ve Today's Zaman gibi yayın organlarında yayınlanmıştır. Al Arabiya, TRT, TRT Türk, Nile TV, Türkmene TV, AHaber ve TRT Arapça gibi kanallarda yayına çıkmıştır. Uluslararası İlişkiler konusunda lisansını Hacettepe Üniversitesi'nde tamamladı. Yüksek Lisans eğitimini Ortadoğu Teknik Üniversitesi Ortadoğu Çalışmaları Bölümünde devam ettirmektedir.

TAKDİM

ORSAM kurulduğu günden bu yana bilginin birincil kaynaklardan elde edilmesi amacıyla saha çalışmalarına son derece önem vermiş ve ORSAM uzmanlarının yaptığı saha çalışmaları sonrası ortaya koyduğu çalışmalarla fark yaratmıştır. Bu saha çalışmaları sırasında birincil kaynaktan bilgi edinilmesinin yanı sıra Türkiye'nin bakışı muhataplara aktarılırken, Türkiye ile saha çalışmasının yapıldığı ülke arasında yakınlaşma ve karşılıklı anlayış birliğinin sağlanmasına katkı yapılmaya çalışılmıştır. Bu amaçla karşı tarafın görüşlerinin de Türkiye'de bilinmesi ve yanlış anlaşılmalarının giderilmesi noktasında, saha çalışması yapılan ülkenin her kesiminden önde gelen isimler söyleşiler yapılmıştır. Saha çalışmalarından elde edilen verilerin yanı sıra Türkiye'ye çeşitli vesileler ile ziyaret gerçekleştiren bölge akademisyenleri ve uzmanları ile görüşen ORSAM, bugüne kadar birincil kaynakları çeşitlendirmeye hizmet etmektedir. Bu amaca hizmet etmek için kurulduğu 2009 yılından itibaren yayınlarda ve web sitesinde pek çok söyleşi yayınlamıştır.

ORSAM uzmanları tarafından hem Ortadoğu saha çalışmalarında hem de Türkiye'de bölge ülkelerin temsilcileri, akademisyenleri ve uzmanları ile de görüşülmekte ve söyleşiler gerçekleştirilmektedir. ORSAM uzmanlarının yaptığı bu söyleşiler elinizdeki bu çalışmayla bir araya getirilmiş ve toplu bir bakış açısı sağlanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte yapılan söyleşiler yıllara ve ülkelere göre tasnif edilmiştir. 2012 yılını kapsayan bu rapor dünyadaki Suriye üzerine çalışan uzman, akademisyen ve temsilcilerle ve Suriyeli muhalif ve rejim temsilcileri ile gerçekleştirilen söyleşileri kapsamaktadır.

Faydalı olmasını umuyor ve keyifli okumalar diliyoruz.

Hasan Kanbolat
ORSAM Başkanı

İçindekiler

Takdim.....	4
GENEL	
Murat Yıldırım: “İran Yönetimi Suriye Rejimini Destekliyor, Ama İçten İçte Huzursuzluk Duyuyor”	7
Beyrut Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı Muhammed Nurettin ile Söyleşi	13
Orient Research Center Başkanı Dr. Samir Al Taqi ile Söyleşi	17
Ünlü Ortadoğu ve Suriye Uzmanı Patrick Seale ile Söyleşi.....	20
Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi Türk Dünyası İşletme Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi ve KAFSAM Kurucularından Nazım Cafersoy ile Söyleşi.....	22
Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Adli Memuru (Legal Officer) Nadjia Hafsa ile Görüşme	26
Ortadoğu ve Afrika Araştırmaları Merkezi Araştırma Görevlisi Siyaset Bilimci Dr. Mahmut Seyitoğlu ile Söyleşi.....	29
SURİYE ULUSAL KONSEYİ	
Suriye Ulusal Konseyi Dış İlişkileri Sorumlusu ve Suriye'nin İsveç Eski Büyükelçisi Dr. Muhammed Bassam İmadi ile Söyleşi.....	32
Suriye Ulusal Konseyi Üyesi ve Şam Deklerasyonu Türkiye Temsilcisi Dr. Halit Hoca ile Söyleşi.....	36
Suriyeli Siyasal Muhalif ve Suriye Ulusal Konseyi Eski Üyesi Fawaz Tello ile Söyleşi.....	40
Suriye'nin En Büyük Arap Aşiretlerinden Bakkara'nın Liderlerinden ve “Özgürlük ve İnşa Bloku”Nun Lideri Navaf Beşir ile Söyleşi	46
Suriye Ulusal Konseyi Üyesi ve Hukuk Bürosu Başkan Yardımcısı Cemal Ward ile Söyleşi ..	50
SURİYELİ TÜRKMEN MUHALİFLER	
Suriye Türkmen Topluluğu Hareketi Sözcüsü Ziyad Hasan ile Söyleşi	56
SURİYELİ KÜRT MUHALİFLER	
Şelal Gedo: “Suriye, Demokratik, Federal, Laik, Parlamenter Bir Devlet Olmalıdır”	60
Abdulhekim Beşar: “Suriye'nin Adem-i Merkeziyetçi Bir Sisteme Sahip Olmasını İstiyoruz”	63

Mahmut Ali Muhammed: “Suriye’de Kürtler İçin Özerklik İstiyoruz”	67
Ali Şemdin: “Suriye’de Kürtlerin Kendi Bölgelerinde Kendilerini Yönetmelerini İstiyoruz”..	70
Behçet Beşir Resul: “Uçuşa Yasak Bölge Uygulaması Yapılsın, Ama Bu Bölgeye Askeri Güç Getirilmesin”	74
Kürt Birlik Partisi (Yekiti) Politbüro Üyesi Abdulkaki Yusuf ile Söyleşi	77
Hamit Ahmet: “Umarız Bütün Taraflar Erbil Antlaşması Çerçevesinde Hareket Eder”	80
Mustafa Cuma: “Suriye’de Federalizmi Savunuyoruz ve Ülkenin Geleceği İçin En Uygun Yol Olduğunu Düşünüyoruz.”	84
Cedan Ali: “Suriyeli Kürtler Olarak Türk Hükümetinden Daha Fazla Destek Bekliyoruz”	87
Mahmut Ahmet Arabo: “Konfederasyon, Özerklik Altında Kendi Kaderimizi Tayin Etmek İstiyoruz”	89

Derleyen: Nebahat Tanrıverdi O Yaşar,
ORSAM Ortadoğu Uzman Yardımcısı

2012 SURİYE SÖYLEŞİLERİ

GENEL

Murat Yıldırım: “İran Yönetimi Suriye Rejimini Destekliyor Ama İçten İçte Huzursuzluk Duyuyor”

31 Ocak 2012

Geçtiğimiz haftalarda İran'a bir ziyaret gerçekleştiren ve üst düzey temaslarda bulunan Türkiye-Filistin Parlamentolararası Dostluk Grubu Başkanı Çorum Milletvekili Murat Yıldırım, Tahran'daki izlenimlerini aktardı. Yıldırım, İran yönetiminin mevcut Suriye rejiminin devamını istemekle birlikte, içten içe bir huzursuzluk duyduğunu söyledi. Yıldırım, İranlı bir yetkilinin “Biz Suriye'nin iç politi-

kasını onaylamıyoruz. Ama dış politikasını onaylıyoruz” şeklindeki sözlerine dikkat çekerek, Suriye'deki can kayıplarından İran yönetiminin kaygılı olduğunu söyledi.

ORSAM: Öncelikle Filistin Dostluk Grubu hakkında bize bilgi verebilir misiniz?

Murat Yıldırım: Türkiye-Filistin Parlamentolararası Dostluk Grubu, 22. dönemde, yani iktidarımızın birinci döneminde AK Parti Genel Başkan Yardımcımız Manisa Milletvekili Hüseyin Tanrıverdi başkanlığında kuruldu. Geçen dönem Tokat Milletvekilimiz Zeyit Arslan başkanlığında çalışan dostluk grubu bu dönemde benim başkanlığında çalışmalarını sürdürmektedir. Şuan Hüseyin Tanrıverdi Bey Başkanvekili, Samsun Milletvekili Cemal Yılmaz Demir Genel Sekreter, Tokat Milletvekili Zeyid Aslan muhasip. Gaziantep Milletvekili Mehmet Sarı, Ankara Milletvekili Emrullah İşler, İstanbul Milletvekili Harun Karaca ile MHP ve CHP'den birer arkadaşımız üyeler. Filistin Dostluk Gurubu mecliste grubu bulunan tüm partilerin üye olduğu bir grup. AK Parti'nin ise tamamı bu gruba üye.

Ben Filistin meselesi çözülmüşse Ortadoğu'ya barış geleceği kanaatindeyim. Kudüs üç dinin kutsal saydığı bir yerleşim yeridir. Filistin'de Müslümanlığın, Hıristiyanlığın ve Musevilğin kutsal mekanları bulunmaktadır. Müs-

lumanların ilk kıblesi olan Mescidi Aksa Kudüs'te, Filistin topraklarındadır. Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği yer yine Kudüs'te ve Musevilerin "Ağlama Duvarı" oradadır. Onlar Zeytin Dağı'yla Filistin arasında sırat köprüsü olduğuna inanıyorlar ve Zeytin Dağı'nın eteklerinde de Yahudilerin büyük paralarla mezar yeri satın aldıkları söyleniyor. İnsanlık tarihine bakıldığı zaman savaşların en çok olduğu ve savaş sona erdiği zaman da barışın simgesi olacak bir şehir Kudüs. Bu açıdan eğer dünyaya barış ve huzur gelecekse Filistin meselesinin, Filistin toprakları üzerinde bağımsız bir Filistin Devleti kurularak çözülmesi gerekir. Bunu söylerken orada İsraililerin olduğunu unutmuyorum. İsrail'in de kabul edilmiş sınırlar içerisinde varlığını sürdürmesi gerektiğini düşünüyorum. Herkesin diğerinin hakkına ve hukukuna saygılı olması gerektiği inancındayım. Filistin yıllarca İsrail'in işgali altında kalmıştır. Biz Filistin'i farklı bir devlet olarak düşünürken oraya gittiğimde gördüm ki İsrail, Filistin topraklarını parçalamış, tamamen hegemonyası altına almış, işgal etmiş. Şehirden şehre polis noktalarında İsraililerin kontrolü altında seyahat ediyorsunuz. Çocuklar okula giderken kontrolden geçiyor, hastaneye giderken kontrolden geçiyor. Açılan yeni yerleşim yerlerine Yahudi şehirleri kuruluyor. Topraklar zorla satın alınıyor. Ticarete engel olunuyor. Kudüs ve Mescid-i Aksa'nın deprem gibi bir felakette yıkılsın ve yeniden İsrail yönetiminin arzuları ekseninde inşa edilsin diye altı oyuluyor. Yani İsraililer o bölgede kendilerinden başkasına yaşama hakkı tanımıyorlar. Ama şunu da gördüm. Burada ki İsrail askerleri mutsuz, Kudüs çevresindeki İsrail vatandaşları mutsuz, çünkü her an terdirginlik içerisindedir. İsraili sivil toplum kuruluşlarıyla görüştüğümüz zaman halkın barışı istediğini söylüyorlar. Sıkıntı devlet mantığındadır. Türkiye'nin yürütmüş olduğu politikayı sahiplenseler, "Biz de yaşayalım onlar da yaşasın. Biz de kazanalım onlarda kazansın" deseler problem çözülebilir.

İnsanın yüreğini en çok acıtan nokta şudur: Siz Gazze'yi ambargo altına alıyorsunuz ve Gazze'deki 1,5 milyon insana hayat hakkı tanımıyorsunuz. Buradaki insanlara ilaç, su, elektrik, gaz vermiyorsunuz. Hatta topraklarına verdiğiniz gübrelerin kuraklaşmaya yol açtığı söylentileri var. Ve kafaları esince 2008'deki Dökme Kurşun Operasyonu gibi olaylar yaşanıyor. Yani burada resmen devlet terörü var. Filistin meselesi yalnızca Türkiye'nin ya da Müslümanlar'ın meselesi değildir. Filistin meselesi insan hakları meselesidir. İnsani değerleri olan herkesin o bölgede yaşayan insanların insan hakları için uğraşması lazım. Gazze açık cezaevine dönüşmüş durumdadır ve bu kabul edilemez. Yalnız Gazze'de değil Batı Şeria'daki köylerde aynı durumdadır. Düşünün ki siz her an baskı altındasınız, ne yapacak olursanız olun izin almanız gerekli, bunu kim kabul edebilir? Filistinliler, Osmanlı İmparatorluğu zamanındaki dört asırlık dönemin özlemine çekmektedir. Birçok yaşlı Filistinli bizi "Atalarınızın yönettiği ülkeye hoş geldiniz" diye karşıladı. Şunu da belirtmek istiyorum ki Filistinlilerin yaşam tarzları bizimkine çok yakın. Ben Gazze ve Batı Şeria'dayken kendimi Çorum'da, Kayseri'de ya da Samsun'da gibi hissettim. Onlar Osmanlı zamanında kazandıkları tarihi ve kültürel zenginlikleri kaybetmemek için emek harcamışlar. Bazı Filistinliler bana "Keşke siz de Osmanlı'nın buraya hanlar hamamlar getirmesi gibi buradaki tarihi zenginlikleri canlandırırsanız ve burayı sahiplensiniz" dediler. Zaten biliyorsunuz oranın tapuları Osmanlı arşivlerinde. Yani bizim Türkiye olarak Filistin'e karşı inanç birliği sorumluluğumuzun dışında tarihi sorumluluğumuz da var.

Şunu da söylemek isterim ki bizim Müslümanlar olarak Mescid-i Aksa'yı korudukları için Filistinlilere teşekkür etmemiz gerekiyor. Bizim yapamadığımızı onlar canlarıyla, mallarıyla, misket bombalarına, füzelere karşı taşlarla sopalarla karşı durarak yapıyorlar.

ORSAM: Ben Filistin'deyken şuna şahit oldum, Filistinliler Mescid-i Aksa'nın sürekli dolu olması gerektiğine inanıyorlar. Aksi halde ele geçirileceğini düşünüyorlar ve hiç boş bırakmıyorlar.

Murat Yıldırım: Oradaki insanlar “Biz ne kadar zor şartlar altında yaşarsak yaşayalım burayı korumayı görev edindik” zihniyetine sahipler. Bu açıdan Sayın Başbakan'ımızın Davos'taki çıkışı oradaki insanları yüreklen-dirmiştir. Filistinliler işyerlerine Başbakan'ımızın posterini asıyorlar. Bu nedenle İsrail polisinden ceza bile yiyorlar. Ama ceza yemekten bile bıkmıyorlar çünkü onlara göre Sayın Recep Tayyip Erdoğan Filistinlilerin onurunu kurtardı, onların söyleyemediklerini söyledi. Ve bunlara tüm dünya tanık oldu. Bizde böyle sıkı ilişkiler içinde Filistin Dostluk Grubu'nda yer almaktan onur duyuyoruz. Amacımızın Filistin meselesini dünya halkları ve parlamenterleri nezdinde daha akılcı ve barış yönlü bakış açısı ile anlatmaktır. Tabi Sayın Başbakanımız bu meseleyi bizzat sahiplenmiştir. Birleşmiş Milletler'de yoğun girişimlerde bulunuldu. Benim inancım bağımsız Filistin Devleti'nin kurulacağı yönünde. İnşallah başkenti de Kudüs olacaktır. Bu sayede tüm bölgenin ve tüm Müslümanların onuru kurtarılır. Eğer bir Filistin Bağımsız Devleti kurulursa hem bölgedeki diğer ülkeler hem de İsrail rahat eder. Çünkü İsrail de kendi geleceğini teminat altına almış olur. İsrail yaptığı bu acımasız uygulamalar ve güç gösterileri ile tüm İslam ülkelerini karşısına almaktadır. Hatta bununla kalmayıp dünya halkları nezdinde mazlumlara karşı merhamet besleyen insanların kin ve nefretini karşısında toplamaktadır. İsrail bölgede barış istermiş gibi davranmıyor, ama huzur istiyorsa en azından kendisi adına huzurlu olmak istiyorsa bu işgalden vazgeçmeli, ambargoyu kaldırmalıdır. Ambargo aracılığıyla insanların seyahati, ticareti, diyalog kurması engelleniyor. Ölüm mahkûm ediliyor. Yaşama hakları ellerinden

alınıyor. Hatta bu ancak ben istersem tarzında bir lütfu bağlanıyor. Hastaneye, okula gitmek onlarca kontrol noktasından geçmek anlamına geliyor. Tabii bu uygulamaların tamamı öncelikle BM'nin İnsan Hakları Sözleşmesi'ne de aykırıdır. İkincil olarak değerlendirdiğimiz de hiçbir insanın bunu vicdani olarak kabul etmesi mümkün değildir.

ORSAM: Sayın Dışişleri Bakanımızın ziyareti öncesi önemli bir İran ziyareti yaptınız. Bu ziyaretle ilgili düşüncelerinizi alabilir miyiz?

Murat Yıldırım: İran Filistin Dostluk Grubu'nun davetlisi olarak 1-4 Ocak arasında Tahran'ı ziyaret ettik. Çok önemli görüşmelerimiz oldu. Heyetimizde AK Parti Genel Başkan Yardımcısı Hüseyin Tanrıverdi, 23. Dönem Filistin Dostluk Grubu Başkanı Zeyid Aslan, İstanbul Milletvekili Harun Karaca, Gaziantep Milletvekili Mehmet Sarı, MAZ-LUMDER Yöneticisi Üzeyir Yiğit ve Gazi Üniversitesi'nden Doç. Dr. Mehmet Şahin vardı. Bu ziyarette hem Filistin'le ilgili fikir alışverişi yapıldı hem de İran ilişkileriyle ilgili önemli konular konuşuldu. İlk görüşmemiz Filistin Dostluk Grupları arasında gerçekleşti. Daha sonra İran Milli Savunma Komisyonu Başkanı'yla bir görüşmemiz oldu. İslam Araştırmaları Merkezi'nin Genel Sekreteri Hüseyin Şeyhülislam, Ulusal Güvenlik Konseyi Başkan Said Celili, Meclis Başkanı Ali Laricani, Dışişleri Bakanı Ali Ekber Salih ve Cumhurbaşkanı Mahmut Ahmedinejad'la görüşmelerimiz oldu. Türkiye-Filistin, Türkiye-İran ilişkileri ve Filistin davasıyla ilgili karşılıklı fikir alışverişlerimiz oldu. Onlar füze radar sistemiyle ve Suriye'yle ilgili çekincelerini dile getirdiler. Görüşmeler içinde benim dikkatimi çeken nokta: İranlılar füze rampasını kendilerine karşı bir sistem olarak nitelendiriyorlar. Ve Türkiye'nin neden bunu sahiplendiğini soruyorlar. Bu bölgede İsrail ve İran nükleer silah yaparken Türkiye'nin sessiz kalması doğru

olmaz. Bir de biz NATO üyesiyiz. Hem bu sistem 5000 Km'lik bir alanı kapsamaktadır. Sadece İran'a karşı yapılmamıştır. İranlıların AK Parti hükümeti iktidarda olduğu sürece herhangi bir korku duymayacağı yönündeki ifadeleri bizleri çok sevindirdi. "Tayyip Erdoğan ve arkadaşlarına güveniyoruz. Müslümanlara ve komşularına zarar vermez" diyorlar. Bizim dış politikadaki en büyük amacımız sıfır sorunlu bir politika izlemektir. Bunu yaparken de komşularımıza zarar vermemiz söz konusu değildir. Sayın Davutoğlu'nun da dediği gibi "İran'a yapılacak bir müdahalenin ne içinde ne de yanında oluruz". İran'la komşuluğumuzun yanında tarihi ve kültürel bağlarımız var. İran nüfusunun %60'ının Azeri olduğu düşünülürse kuvvetli bir akrabalık bağı da var. Ticari açıdan bakacak olursak son dokuz on yılda AK Parti iktidarıyla büyük bir ilerleme yaşanmış. 2015 yılında 30 milyar \$ hedeflenmekte. Ülkeler arasında ticari bağın olması hem İran açısından hem de Türkiye açısından önemlidir. Bu bağlar sayesinde ülkeler işbirliğine yönelecektir. Benim kanaatimce ticaretin gelişmesiyle dostluğumuz da artar. İran halkı Türkiye'ye ve Türkiye'nin Cumhurbaşkanı ve Başbakanına karşı büyük sevgi duymaktadır. Bu sevgi Türkiye'nin dış politikada ne kadar başarılı olduğunu göstermektedir. Filistin olayında tepkisini koyması, Arap Baharı'nda haksızlıklara karşı durması, sömürgecilere "Siz sömürgecisiniz. Ama biz buraya adaleti getireceğiz" demesi ve en önemlisi Somali'deki fakir insanlara sahip çıkması özellikle İslam dünyasında büyük yankı uyandırmıştır. İran halkı içinde de füze rampasına tepki duyanlar tabii ki var. Ama devletin üst kademesindeki yetkililer Türkiye'yle iletişim halinde oldukları sürece bu konunun büyük sorunlara yol açmayacağını belirtmektedirler.

Suriye konusuna gelecek olursak; benim anladığım kadarıyla onlar mevcut hükümetin devamını istiyorlar. Ancak içlerinde açıklamadıkları bir huzursuzluk da var. İranlı bir

yetkili, "Biz Suriye'nin iç politikasını onaylamıyoruz. Ama dış politikasını onaylıyoruz" dedi. Dış politikadan kastı şu; Suriye, İsrail'e karşı onlara güvenlik tedbiri olan bir ülke konumunda. Yani tampon bölge gibi bir düşünceleri var. Tabii resmi söylemleri bu değil. Resmi söylemleri Suriye yönetiminin devam etmesi yönündedir. Ama oradaki ölümlerden tabii ki memnun değiller.

Birileri bu bölgede barış sağlanmasını istemiyor. Ortadoğu'da ne kadar huzursuzluk olursa, ne kadar insan hakları ihlali olursa birilerinin o kadar işine geliyor. Bizim bu durumun önüne geçerek komşu ülkeler arasındaki huzuru ve barışı sağlamamız lazım. Huzur, hak ve adaletin olduğu yerdedir. Eğer hak, adalet ve hukukun üstünlüğü yoksa huzurun sağlanması mümkün değildir. Benim inancımaya göre zalimler zulmüyle, adiller adaletiyle ayakta kalır. Zalim zulmünü bıraktığı zaman yıkılacaktır. Şuan Suriye yönetimi de bu nedenle zulümler yapmaktadır. Ama bu durum çok uzun sürmez. Hak yerini bulur, adalet sağlanır. Çünkü görüyoruz ki, halk ayağa kalkmış durumda. Bu ateşin baskı ile silahla, dayatma ile söndürülmesi mümkün değildir. Suriye yönetiminin yapması gereken biran önce yönetiminden çekilerek özgürlükleri vermek ve halkın siyasete katılımı sağlamak olmalıdır.

ORSAM: Peki, İran yetkilileri tarafından Türkiye'nin Suriye ve Irak politikasını eleştirenler oldu mu?

Murat Yıldırım: Diplomatik bir dille ve nezaket kuralları içerisinde herkes kendi eleştirisini yaptı. Ancak Türkiye'nin dış politikasına karışan olmadı.

ORSAM: Irak konusu gündeme geldi mi?

Murat Yıldırım: Hayır. Benim gördüğüm kadarıyla İran, Suriye konusunda Türkiye'yle birlikte hareket etmek istiyor. Yalnız kalmayı

istemiyorlar. Ağırıklı füze kalkanı ve Suriye'yi gündeme getirdiler. Filistin konusuyla ilgili de İran'la büyük oranda aynı düşünüyoruz. HAMAS ve El Fetih'in birleşmesi bölge için önemli. Ancak İranlılar HAMAS'ın direnmesini ve İsrail'in tamamen yok olup, bölgeden gidinceye kadar mücadele etmesini istiyorlar. Biz de ısrarla, bölgenin kurtulmasının ve bağımsız bir ülke olmasının altında yatan gerçeğin halkın birlikte hareket etmesi olduğunu söyledik. Filistin halkı bu iki örgütün bir araya gelmesiyle sıkıntıdan kurtulabilir. Burada sessiz kaldılar. Şunu da belirtmek istiyorum, odalarda asılı haritaların hiçbirinde İsrail yok, Filistin var. Türkiye ve İran Filistinliler'in sıkıntı çektiği konusunda aynı fikirdeler, fakat iki devletli çözüm konusunda aynı fikirde değiller. Biraz gerçekçi olmak lazım. İsrail'e "kalkın gidin" demek mümkün değil. Filistin davası onlar için anayasal bir mesele. Bu konuda kaynakları, bütçeleri var. Devrim muhafızlarının en önemli komutanlarından birisi "Kudüs Komutanlığı"dır.

Şuan Türkiye'nin politikası doğru bir politikadır. Birinci amacımız oradaki insanları mağdur etmeden, haklarını korumaktır. HAMAS'ta ve El Fetih'te önde gelen idareciler "Biz, Türkiye'nin yanımızda olmasından mutluyuz" diyorlar.

ORSAM: Filistin Dostluk Grubu olarak İran'a yaptığınız ziyarete benzer başka ziyaretleriniz olacak mı?

Murat Yıldırım: Olacağını düşünüyorum. Bu konuyu Dışişleri Bakanlığımızla görüşeceğiz. Gerekirse diğer ülkeleri ziyaret edip, o ülkelerin Filistin Dostluk Gruplarını Türkiye'ye davet etmek istiyoruz. Umuyorum ki gerçekleşir. Başlangıçta da söylediğim gibi Filistin meselesi sadece Müslümanların değil tüm insanlığın meselesidir. Eğer bölgede ve dünyada huzur ve barış isteniyorsa herkes bu konuyla ilgilendirmelidir. İsrail'in Filistin'e yaptıkları

insan hakları açısından değerlendirilmelidir.

ORSAM: Son olarak, Arap Baharı'yla ilgili neler düşünüyorsunuz?

Murat Yıldırım: Ümit ediyorum ki bu ülkelerde demokrasiyle yönetilirler. Halk iradeleri sandığa yansır. Bunun ilk örneği olarak Mısır'da seçimler yapıldı zaten. Halkın iradesi sandığa yansımış gibi gözüküyor. Son duruma göre %46 oranında bir oyu Müslüman Kardeşler aldı. Mısır'ın böyle bir sistemle güçlenmesi İsrail'in de kendine çeki düzen vermesine neden olacaktır. Bu başlangıç bölgenin tamamı için sevindiricidir. Ayrıca AK Parti iktidarının yönetim tarzı benimsenmektedir. Ayrıca AK Parti'nin teşkilat yapısını kendi partilerine kurmak isteyenler bile var. Türkiye'nin örnek alınmasıyla gurur duyuyoruz. Umuyoruz ki her konuda hayırlısı olur.

Arap dünyasında yaşanan bu dönüşüm İsrail yönetimine de örnek olmalıdır. Bakın insanlar artık zulümden, baskıdan, işkenceden, ölümlerden bıktılar, hür iradelerinin kabulünü, barışı arzuluyorlar. Eğer İsrail yönetimi bu süreci iyi yönetemez ve Filistin halkı üzerindeki baskı ve dayatmalarına devam ederse süreçten halkına daha büyük acılar yaşatarak çıkacaktır. İsrail halkı da bu süreci iyi okumalıdır ve zulmü ve adaletsizliği şiar edinen yöneticilerine karşı hakkın, adaletin ve barışın şahitliğini yapmalıdırlar. Bu insanlık için de, bölge halkları için de daha hayırlıdır.

ORSAM: Bize zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Murat Yıldırım: Ben teşekkür ederim.

Murat Yıldırım'ın Özgeçmişi

Murat Yıldırım, 27 Haziran 1958'de Çorum'da doğdu. Babasının adı Murat, annesinin adı Elmas'tır. Eğitimci ve İş Adamı; Eskişehir Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümünü bitir-

di. İngiltere'de The University of Manchester Institute of Science and Technology'de İngilizce Matematik öğrenimi gördü. Özel Pınar Çözüm Dergisi (Ensar) Dershaneleri ve Özel Pınar Eğitim Kurumlarını kurdu. Çeşitli sivil toplum örgütlerinde kurucu ve yöneticilik görevlerinde bulundu. 22 ve 23. Dönemde Çorum Milletvekili seçildi. 22 ve 23. Dönemde Parlamentolararası Birlik (PAB) ve Akdeniz

Parlamenter Asamblesi (AKDENİZ-PA) Türk Grubu Üyeliklerinde bulundu. 24. Dönemde Parlamentolararası Birlik (PAB) Türk Grubu Üyeliği görevini yeniden üstlendi. İngilizce bilen Yıldırım, evli ve 3 çocuk babasıdır.

* Bu söyleşi Ocak 2012'de Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

Beyrut Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı Muhammed Nurettin ile Söyleşi

4 Nisan 2012

Beyrut Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı Muhammed Nurettin Lübnan'ın ve Ortadoğu'nun önde gelen Türkiye uzmanlarından. Kendisi ile Türkçe gerçekleştirdiğimiz söyleşide Ortadoğu'nun güncel konusu Arap Baharı ve Suriye sorununu ele aldık. Nurettin, Suriye'de ayaklanma hareketine ilişkin görüşlerini ve Türkiye'nin bu süreçte izlediği politikayı nasıl değerlendirdiğini bizlerle paylaştı.

ORSAM: Sayın Nurettin, öncelikle kendinizi tanıtır mısınız?

Muhammed Nurettin: Lübnan Üniversitesi Tarih Bölümü'nde öğretim üyesiyim. Türk-Arap İlişkileri üzerine ders veriyorum. Aynı zamanda Beyrut Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürüyüm. Çeşitli gazetelerde yazılarım yayınlanıyor. Türkiye uzmanıyım.

ORSAM: Popüler bir konuyla başlayalım. Arap Baharı. Bir görüşe göre Arap Baharı'nın ortaya çıkışı ABD tarafından gerçekleştirilmiştir. Diğer bir görüş ise halkın meşru doğrultusunda ortaya çıktığını savunuyor. Sizin bu konudaki görüşünüz nedir?

Muhammed Nurettin: Arap Dünyası'nda tüm koşullar bizi bu bahara götürüyordu. Tüm Arap ülkelerinde yolsuzluk, yoksulluk, diktatörlük var. Milli egemenlikleri yok. Batı hegemonyası altındalar. Bence bu devrimler gerçektir. Halkçıdır. Ancak bu devrimlerin çoğu sanki dış güçler tarafından çalınmış durumdadır ve ana hedeflerini, yönlerini değiştirdiler. Devrimler bahar olarak başladı, ama kış olarak bitti. Bu nedenle Arap Baharı'ndan büyük beklentiler içinde olunmamalıdır.

ORSAM: Arap Baharı'nın kışa dönüştüğünü söylediniz. Neden böyle düşünüyorsunuz?

Muhammed Nurettin: Bu devrimleri yapan kitleler yani gençler, alt sınıflar iktidar dışında kaldılar. Devrimlerin sonlarında yapılan seçimlerden Müslüman Kardeşler gibi farklı siyasi güçler çıktı. Müslüman Kardeşler'in kendisine özel bir gündemi var. Maalesef bu gündem pek parlak değil. Bir yandan siyasal İslam'ın İsrail'e karşı eski rejimlerden farklı bir tavrı bulunmamakla birlikte, diğer yandan da Müslüman Kardeşler Batı'yla yeni ilişkiler kurdu. Biz Araplar Batı dendiği zaman İsrail'i desteklemeyi, halka karşı çizgide yürümeyi anlıyoruz. Bu dini akımların önünde çok zorluk var. Rejimin tabiatı ne olacak? Demokrat mı, laik mi olacak. Diğerlerine saygı gösterecekler mi? Arap ülkelerindeki ekonomik sorunlar nasıl çözülecek? Soru çok fakat ufukta hiç cevap yok.

ORSAM: Bu süreçte Selefilere'in konumunu nasıl yorumluyorsunuz?

Muhammed Nurettin: Özellikle Mısır, Kuveyt, Tunus ve Fas'ta seçimlerden kazançlı çıkan gruplardan biri Selefi akımlar. Selefi fenomeni, bahsi geçen ülkelerde tam olarak demokrat ve özgür bir rejim kurabilirse azalacaktır. Diktatörlük döneminde zemin altında kalan tüm akımlar birden bire ortaya çıktı. Selefilere de onlardan biridir. Bence bu hem Selefilere hem de Müslüman Kardeşler için geçici bir süreçtir. Bir sonraki seçimde ne Müslüman Kardeşler ne de Selefilere şu anki sonuçları alabilir. Bu iki akım da diğer akımlar gibi uzun yıllardır baskı altında idiler. Şimdi halk bu akımları deneyecek. Sonuç 4-5 yıl içinde ortaya çıkacak. Problemler çok ve derin. Bence bu tecrübe başarılı olamayacak.

ORSAM: Halk Müslüman Kardeşlere ya da Selefilere'e "Cennette tapu verilecek" diye oy vermiyor. Onlardan bir çözüm bekliyorlar. Bu akımlar çözüm getiremezlerse ne olacak? Demokrasi içinde iktidarı bırakabilecekler mi?

Muhammed Nurettin: Bırakmalılardır. Eğer gelecek seçimde kaybederlerse ve iktidarı bırakmazlarsa büyük problemler çıkacaktır. Bence kaybederlerse sonuca saygı göstereceklerdir.

ORSAM: Arap Baharı'ndan önce Türkiye ve Arap Dünyası arasında yeni kapılar açıldı. Akraba olduğumuzu tekrar hatırladık ve yakınlaşmalar başladı. Ancak Suriye olaylarıyla birlikte bazı gerginlikler çıktı. Türkiye nerelerde doğru nerelerde yanlış yaptı? Türkiye bundan sonra ne yapmalı?

Muhammed Nurettin: Bir şeyin altını çizmek lazım. Ne İran'ın, ne Irak'ın ne de Suriye'nin daha önce Türkiye'yle iyi ilişkileri yoktu. Türkiye takip ettiği "Sıfır Sorun" politikası saye-

sinde başarılı ilişkiler kurdu. Ancak bilmek gerekir ki Türkiye, Katar, Suudi Arabistan ve Mısır'la bu politikayı takip etseydi sonuç alamazdı. Önemli olan Suriye gibi bir ülkeyle yeni ilişkiler kurmaktır. Şu an yaşanan sorunlar sadece Arap Baharı sebebiyle yaşanmamaktadır. Belki biraz daha önceye bakmak gerekli. Savunma kalkanı sebeplerden biridir. Türkiye hem Malatya'da savunma kalkanını kurmuş hem ABD'yle daha güçlü bir ilişki kurmuştur. Arap Baharı sonraki süreçtir. Bu süreçte Türkiye'nin tutumu ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Bu konuda Türkiye'nin tavırında tutarsızlık ve belirsizlik görülmektedir. Ama tüm Arap Devletleri bir yana Suriye'nin durumunu diğer yana almakta fayda var. Bence Türkiye, Ortadoğu'ya Suriye'nin sayesinde girmiştir. Suriye, Türkiye'nin Arap Dünyası'na açılan kapısıdır. Türkiye'nin tüm Arap ülkeleriyle ilişkileri iyi olsa bile eğer Suriye'yle kötüyse bir fayda sağlayamaz. Ancak tam tersi olursa, eğer Suriye'yle ilişkileri iyi olursa, Ortadoğu'da da durumu iyi denilebilir. Suriye hem Hatay hem de su meselesinde susmuştur. PKK'ya karşı Türkiye'yle sıkı bir işbirliği içindedir. Buna rağmen Suriye'de devrim başladığı zaman Türkiye Esad rejimine karşı çabuk ve net bir tavır almıştır. Bu tavır bence sürpriz idi. Şu an Suriye'deki kriz hakkında sert bir kutuplaşma var. Arabulucu olacak bir taraf, tarafsız bir ülke yok. Halbuki arabuluculuk Türkiye'nin güç noktalarından birisidir. Türkiye'nin Suriye krizinde taraf olması büyük bir yanlıştır. Olması gereken rejim ve muhalefet arasında arabuluculuk rolü oynamaktır. Peki, Türkiye neden böyle bir tavır aldı? Çünkü Suriye meselesi sadece Suriye'yle ilgili değildir. Uluslararası bir sorun haline gelmiştir. Türkiye, Suriye'ye karşı olumsuz bir tavır aldığı zaman tüm direniş eksenine karşı bir taraf olmuş anlamına gelmektedir. Çünkü İran ve Lübnan Suriye'yle beraber. Bu eksenin arkasında da Çin ve Rusya bulunmaktadır. Türkiye, Esad'a karşı bir tavır aldığı zaman tüm bu eksene tavır alıyor ve bu ekseni kaybediyor

demektir. Türkiye bir taraftan bu ekseni kaybetti diğer taraftan hiçbir eksen kazanmadı. Türkiye demokratik ve laik bir ülke. Türkiye “Nasıl olur da demokratik olmayan ülkelerle beraber yürür?” sorusunun izahını bulamadı. Ve bence büyük bir yanlış yaptı. “Ya hep ya hiç” Türkiye için riskli bir politika. Çok basit bir soru sorulabilir. Eğer Esad iktidarda kalırsa Türkiye ne yapacak? Bence şu an Türkiye’nin rolü ve imajı çıkmazda. Türk dış politikasının yeniden gözden geçirilmesi lazım. Eğer Türkiye bu yolda yürümeye devam edecekse bence iyi sonuçlar alamayacak. Bu politika Türkiye’ye layık bir politika değil.

ORSAM: Türkiye’nin politikasını yenilemesi için ne yapmasını tavsiye edersiniz?

Muhammed Nurettin: Öncelikle eski politikayla hesaplaşılması lazım. Nerede yanlış yaptık? Nerede doğru yaptık? Yanlışları itiraf edecek cesaret lazım. Türkiye’nin eski olumsuz tavırlarına rağmen bence Suriye Türkiye’yle yeniden ilişki kurmaya hazır. Başbakan Erdoğan “Suriye, Türkiye’nin iç meselesidir”, dedi. Nihayetinde Suriye bağımsız bir devlet. Suriye krizi Türkiye’nin iç meselesi değil. Türkiye yeniden tarafsız konumuna gelmeli, tüm taraflarla aynı mesafeyi korumalıdır.

ORSAM: Suriye’deki Esad rejiminin sonu geldiği söyleniyor. Eğer gerçekten Esad rejiminin sonu geldiyse sonrasında ne olacak?

Muhammed Nurettin: Bence medyada çok sayıda yanlış haber yer alıyor. Tabi ki Esad’ın güçlü muhalefeti var. Ama bu muhalefetin gücünün ne kadar olduğu soru işareti. Katar, Esad’ın popülerliğiyle ilgili gizli bir soruşturma yaptı. Bunun sonucunda bir sürpriz ortaya çıktı. Esad Suriye halkı tarafından %55 oranında destekleniyor. Yani tüm haberlere rağmen Esad’ın hala hem Sünniler hem Aleviler hem Hıristiyan hem de Dürziler arasında des-

teği var. Bu sonuç bize rejimin sonunun çok da yakın olmadığını gösteriyor. Özgür Suriye Ordusu medya tarafından abartılıyor. Şimdiye kadar hiçbir Suriyeli diplomat istifa etmedi. Demek ki ne devlet kurumlarında ne de halk arasında rejim zayıf değil. İkinci olarak rejimin güç unsurlarının arasında Lübnan, Irak, İran gibi bölgesel; Rusya ve Çin gibi uluslararası desteği de bulunmakta. Rusya Alevi mi? Çin Alevi ya da Şii mi? Hayır. Demek ki ortada bir gerçek var. Bölgesel ve uluslararası çıkar dengeleri. Suriye meselesi sadece reform meselesi değil. Bu nedenle rejim şimdiye kadar devam etmiştir. Ufukta ciddi bir değişiklik görünmemektedir. Ya bu olaylar devam edecek ve her gün kan dökülecektir ya da tüm taraflar (hem bölgesel hem de uluslararası) bir masaya oturup çözüm bulacaklardır. Bence üçüncü bir çözüm yoktur. Tam bu noktada Türkiye tüm olanlara rağmen bu krizi gömmek için önemli bir rol oynayabilir.

ORSAM: Peki, Rusya ve Çin Suriye’yi neden bu kadar destekliyor?

Muhammed Nurettin: Bu büyük bir soru ama kolay cevabı yok. Çin’in İran ile ticari ilişkileri 100 milyar dolar. Çin, Suriye rejimini desteklerse İran ile ilişkilerini koruyabilir. Rusya’nın ise birçok sebebi var. Rusya’nın Ortadoğu’daki son kalesi Suriye. Akdeniz’in kenarında sadece Suriye var. Rusya’nın tarihi isteği sıcak sulara ulaşmak. Eğer Suriye’yi kaybederse sıcak suları da kaybedecek. Türkiye’nin “yanlışlarının” birisi Suriye’deki muhalefetin içinde bulunan İslam akımını abartma eğilimi. Türkiye’nin gösterdiği sanki muhalefette sadece Müslüman Kardeşler var. Bu tavır Türkiye için iyi değil. Buradan Türkiye’nin dış politikasının İslamcı ya da mezhepçi olduğu anlaşılabilir. Ayrıca eğer Suriye düşerse ve İslamcı bir rejim gelirse bu Şii Hilal’i yerine Sünni Hilal’in olacağı anlamına gelir. Güneyden kuzeye, Suudi Arabistan’dan Ürdün, Suriye Türkiye’ye. Bu Kafkasya’da, Rusya’nın

güneyinde dini akımların daha güçlü olacağı anlamına gelir. Bu nedenle Suriye düşerse İslami tehdit Rusya'nın sınırlarına ulaşacak. Diğer bir sebep Suriye düşerse Türkiye'nin rolü artacak. NATO üyesi olan Türkiye'nin bölgede güçlenmesi Rusya'nın menfaatine değildir. Suriye'deki tüm silahlar, uçaklar, tanklar Rusya'dan gelmekte. Eğer rejim düşerse bu silahlara kim hakim olacak? Tüm bu sebepler Rusya'nın Suriye rejimine destek olmasını sağlıyor.

Son olarak; AK Parti'nin dış politikasını 8 yıl destekledim. Arap kamuoyunda bu politika için çok çaba sarf ettim. Çünkü gördüm ki bu yeni politika hem Türkiye hem Doğu hem de Araplar için iyi. Ama Türkiye'nin son za-

manlarda izlediği politika bence ters yöne gitmekte. Türkiye'nin hem Lübnan hem Suriye hem Irak hem de İran'la ilişkileri iyi değil. Ben üzüntü hissediyorum. Çünkü tüm çabalarım boşa gitti. Tek bir isteğim var. Türkiye'nin tarafsızlığını tekrar kazanması. Türkiye tüm yaptıklarına rağmen eğer eski rolüne dönerse; bence tüm bu eksen (Lübnan, Suriye, Irak, İran) Türkiye'nin rolünü yeniden destekleyecektir.

ORSAM: Sayın Nurettin değerli görüşlerinizi bizimle paylaştığınız için teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi ORSAM Başkanı Hasan Kanbolat tarafından Mart 2012'de Bakü'de yapılmıştır.*

Orient Research Center Başkanı Dr. Samir Al Taqi ile Söyleşi

5 Nisan 2012

Suriye’de gerçek anlamda ne olduğu ve Suriye sorununun nasıl çözüleceği soruları son ayların en fazla merak edilen konuları durumunda. Bilgi almanın son derece zor olduğu bir ortamda içerden bir bakış alabilmek daha fazla önem kazanıyor. Yakın zaman öncesine kadar Şam’da faaliyet gösteren bir araştırma merkezinin başkanlığı görevini yürüten Samir Taki aynı görevi şimdi ülke dışında yürütüyor. Suriye denince akla ilk gelen uzmanlardan biri olan Samir Taki ile gerçekleştirdiğimiz SÖYLEŞİ bu açıdan daha fazla önem kazanıyor. Kendisi Suriye’de son durum, toplumsal grupların olaylara bakışı, senaryolar ve Türkiye’nin Suriye politikası gibi konularda merak edilen sorulara yanıt verdi.

ORSAM: Öncelikle kendinizi tanıtabilir misiniz?

Samir Al Taqi: Adım Samir Al Taqi. Suriye krizi üzerine çalışan bir think-tank’in başındayım. Dubai’de çalışıyoruz ve Basra Körfezi’ndeki stratejik durum üzerine de yoğunlaşıyoruz.

ORSAM: Suriye rejimi, protestocuların terörist olduğunu iddia ediyor. Bunun yanı sıra, protestocular sivil olduklarını ve hükümetin sivilleri öldürdüğünü söylüyor. Suriye’de gerçekte ne oluyor, siz Suriye’deki durumu nasıl tanımlıyorsunuz?

Samir Al Taqi: Başlangıçta, ilk silahlı protestolara beş ay sonra rastladık. Sivillerin öldürülmesi beş ay boyunca sürdü. Fakat sonra yavaş yavaş her mahallede, gençler eğer tutuklanırlarsa öldürüleceklerini düşünmeye başladılar. Bu şekilde silahlanma yoluna gittiler. Hükümetin sivilleri öldürmesi, onların silahlanmasına yol açtı. Sonrasında, rejimin denetiminde olmayan bu mahallelerde bir protesto olacağı zaman bu silahlı gençler bölgeyi kuşatıyordu. Gösteriler otuz dakika sürse bile bu gençler orada oluyor, kalabalığı koruyor, fotoğraflar çekip internete dağıtıyorlardı. Gösterileri koruma ihtiyacı bir nefsi müdafaa idi. Bu gençler hükümeti protesto edebilsinler diye halkı koruyorlardı. Elbette daha sonra, bazı güvenlik güçlerine kendi halklarını öldürmeleri emredilince onlar da taraf değiştirdiler. Dahası da var. Sınırlara yakın şehirlerde aşiret kökenli insanlar kendi mahallelerini savunmaya başladı. Kardeşlerinin, akrabalarının öldürdüğünü gören bu insanlar kendilerini savunmaya başladılar. Bir tür aşiret dayanışması anlayışları var. Bütün bunlar bizim, ayaklanmanın silahlı kanadı olarak adlandırdığımız şeyler. Örgütlü değil. Bunlar normal ve sıradan insanlar. Bunlar, kendilerini savunmaya mecbur bırakılmış fakir ve kenara itilmiş kişiler. Elbette gün geçtikçe daha iyi organize oluyorlar. Beşar Esad’ın askerleri öldürmeye devam ettikçe, bu rejimle barışçıl görüşme olanağı kalmıyor. Rejim barışçıl protestolara izin vermiyor. İnsanlar perişan bir halde. Yiyecek, petrol gibi temel ihtiyaçların şehirlere gelmesi engelleniyor ve insanların durumu daha da kötüye gidiyor. İnsanlar silahlarına güvenmek zorunda kalıyorlar. Suriye’de, özellikle kırsal kesimde her ailenin silahı var. Silah

edinmek de zor değil. Askerlerin davranışlarına tepki olarak insanlar kendilerini savunmak zorunda hissediyorlar. Çünkü askerler bir eve girdiklerinde yakıp yıkıyorlar ve hatta tecavüz edip öldürüyorlar. İnsanlar öfkeli ve bütün bunlara karşı koyuyorlar.

ORSAM: Sizce Suriye'deki olaylar nasıl sona erecek? Birkaç olasılıktan bahsediyor ne yazık ki hepsi de şiddeti içeriyor. Birincisi, rejimin devamı, gösterilerin güç yolu ile bastırılması ki bu düşük bir ihtimal. İkinci senaryo ise rejimin yıkılışıyla birlikte daha çok şiddet ve kaosun doğması ihtimali. Sizce Suriye'de halen demokrasiye barışçıl geçiş imkanı kaldı mı?

Samir Al Taqi: Öncelikle rejimin zaferinin mümkün olmadığını düşünüyorum, neden? Suriye Kuzey Kore olamaz. Suriye geçirgen bir ülke, çevrelemek veya kapatmak mümkün değil. Suriye bir savaş ekonomisine dönüştürülemez. Bunun için ne kaynaklar ne de kültür müsait. Suriye bir ticaret ülkesi. Kapata-mazsın. Yıkık bir toplumu yönetmeye çalışan zayıf bir lider düşünülemez. Bu pratik değil. Bu yüzden Beşar'ın gideceğinden eminim. Dolayısıyla iki senaryomuz var. Birincisi, ekonomik, sosyal ve siyasi olarak devletin yıkılışı için gereken farklı koşulların olgunlaşması. Bütün bu koşullar olgunlaşınca herkesin tehlike içinde olmasa dahi kendilerini tehlikede hissettikleri ve tehlikeden kaçınmaya çalıştıkları bir noktaya gelinecek. Bu şekilde bir iç savaşa kayış engellenecek. Sonra insanlar bir şeyler yapmaya çalışacaklar. Biz bahsimizi buna oynuyoruz. Elbette bu kriz faktörlerinin yanı sıra başka faktörlere de ihtiyacımız var. Topluluklar arası diyalogu teşvik edecek ve böylece barışçıl bir geçiş ortamı yaratacak yardımsever bir uluslararası destek de gerekli. Hiç kimse, girişimde bulunarak geçiş sürecini yönetecek, istikrarı sağlayarak Suriye toplumundaki çeşitli unsurları, Alevileri, Hıristiyanları koruyacak ve bu şekilde ülkeyi

kurtaracak birine hayır demez. Bence bu bir hayal değil. Bu imkansız değil. Topluluklar arası diyaloga ve uluslararası desteğe ihtiyacımız var. İkinci senaryo ise çok tehlikeli bir iç savaş. Bence bu çok yakın. Zaman bizim aleyhimize. Daha çok vakit harcadıkça daha çok insan öldürülüyor. Rejim, Humus'u, özellikle Humus'taki bazı mezhep bölgelerini bombalıyor. Neden; neden çatışmaya mezhep boyutunu katıyorsun? Buna gerek yok.

ORSAM: Suriye'de ayaklanma henüz Halep ve Şam merkezine çok fazla yayılmadı. Herkesin görüşü bu iki şehrin merkezinde gösteriler artarsa rejimin yaşama şansının çok azalacağı. Siz bu şehir merkezlerinde neden çok fazla olay olmadığını düşünüyorsunuz?

Samir Al Taqi: Şam'da da pek çok şey oluyor ancak şehrin dış ve marjinal kesimlerinde yer alıyor. Rejimin cinayetleri ve zalim tutumu yüzünden orta sınıf kendini koruyor. Hazır değiller diye anlaşılmasın, eğer rejim askerleri geri çekerse sokaklar milyonlarla dolar. Herkes gösteri düzenler. Sokaklara inerler ve kendilerini gösterirler. Bildiğiniz gibi Hama valisi askerleri geri çekti ve bir hafta içerisinde sekiz yüz bin kişilik şehirde beş yüz bin katılımlı gösteriler oldu. Eğer Suriye'de işkence biterse rejim de yıkılır.

ORSAM: Suriye halkının belli bir kesiminin rejimi desteklediğine dair iddialar var...

Samir Al Taqi: Eğer masaya bir silah koyup "Beni seviyor musun?" diye sorarsanız size "Evet, seviyorum" derim elbette. Bunun bir anlamı yok. Masadan silahı çekmeniz gerekir.

Dürziler, Hıristiyanlar ve Arap Alevilerin durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Samir Al Taqi: Dürziler ayaklanmaya katıldı, fakat çok zayıflar. Küçük topluluklardan kah-

ramanlık beklemiyoruz. Sadece rejime yardımcı olmamalarını istiyoruz. Ayaklanmanın ön saflarında olmalarına gerek yok. Onlardan çok fazla şey beklemiyoruz.

ORSAM: Peki ya Hıristiyanlar?

Samir Al Taqi: Hıristiyanlar, Dürziler, İsmaililer. Siyasal olarak devrimcidirler. Ayrıca ayaklanan pek çok Alevi köyü de var. Onların geleneksel bir devrimci tutumu var.

ORSAM: Suriye rejimi, yıkılması durumunda ülkeyi daha büyük felaketler beklediği şeklinde bir korku yayıyor. Bu korku özellikle azınlık gruplar arasında yaygın. Irak örneği Suriye toplumu için ne anlam ifade ediyor?

Samir Al Taqi: Elbette korkular mevcut; ancak tehlike İslamcılar değil. Esas tehlike fanatiklik, bağnazlık. Suriye halkı İslamcı değildir. Bize Osmanlı döneminden kalan bir çeşit Halk İslamı var. Hoşgörüsü sahibi, ticaretle uğraşan pratik insanlar Hıristiyanlarla birlikte yaşıyorlar. Ben Halep'te yaşadım. Yahudiler ve Hıristiyanlar da vardı. Birçok arkadaşımız vardı. Onlara kökenlerini hiç sormadım. Bir arkadaşımın Hıristiyan olduğunu on sekiz yıldan sonra düşününe davet edildiğimde bir kiliseye gittiğim zaman öğrendim. Biz Suriye'de böyle yaşıyoruz. Bu çeşit bir İslam anlayışı hakim. Fakat mezhepsel gerginlikler büyürse ve rejim de bunları alevlendirirse çatışma kaçınılmaz olacaktır. Biz bu yarayı kapatmak gerektiğini savunuyoruz. Çok fazla açık kalırsa etrafa yayılacak bir yara bu. Biz bunu bitir-

mek istiyoruz. Bazı rahatsızlıklar olabilir. İşte bu yüzden uluslararası destek lazım. Suriye kendi başına halledemez.

ORSAM: Son olarak Türkiye'nin Suriye politikası hakkında ne düşünüyorsunuz?

Samir Al Taqi: Öncelikle Türk halkına sadece mültecilerle ilgili değil de, genel anlamda dost canlısı yaklaşımlarından ötürü teşekkür ederim. Türkiye elbette başlangıçta rejimin içeriden dönüşmesini tercih etti. Bu iyi niyetli bir adım ancak pratik değil. Şimdi Türkiye'nin, Suriye'nin tümünü kucaklayan bir tutum geliştirmesi gerekir. Türklerin sadece belli bir grubu destekledikleri izlenimini ortadan kaldırmalıyız. Bu Türkiye'nin çıkarına değildir. Türkiye için yaşamsal olan demokratik dönüşümlerin yumuşak bir geçişle sağlanmasıdır. Bölgede veya dünyada Türkiye'nin rolünü oynayabilecek başka bir devlet göremiyorum. Bu yüzden bu süreçte Türkiye'nin desteğine ihtiyacımız var. Türkler, bu amaçla, Suriye'deki sadece bir kesimle değil tüm kesimlerle diyalog geliştirme kapasitesine sahip olmalı. Yanlış olarak Türkiye'nin sadece kendisine yakın kişileri desteklediğine dair bir izlenim var. Bu algılamayı değiştirmek zorundayız. Günün sonunda siyaset dediğimiz algılamadan ibarettir.

**Bu söyleşi 18 Şubat 2012 tarihinde, Rusya'nın Soçi kentinde düzenlenen Valdai Forumu sırasında ORSAM Başkanı Hasan Kanbolat ve ORSAM Uzmanı Oytun Orhan tarafından gerçekleştirilmiştir.*

Ünlü Ortadoğu ve Suriye Uzmanı Patrick Seale ile Söyleşi

5 Nisan 2012

“Asad of Syria”, “The Struggle for Syria” kitaplarının yazarı ve dünyanın en saygın Suriye uzmanlarından biri olarak kabul edilen Patrick Seale ile Rusya’da Valdai Forumu sırasında söyleşi yapma imkanına kavuştuk. Hafız Esad ile birçok kez görüşen ve onu çok yakından tanıyan Seale ile gerçekleştirdiğimiz söyleşide oğul Esad’ın nasıl düşünerek karar aldığı ve babasından farkını sorduk. Seale söyleşide Suriye’de yaşanan olaylar ve Türkiye’nin uygulamakta olduğu politikalar konusunda da değerli görüşlerini bizlerle paylaştı.

ORSAM: Sayın Seale, siz Hafız Esad’ı yakından tanıyorsunuz. Nasıl karar aldığı konusunda da fikir yürütme şansına sahiptir. Oğul Esad’ın babasından farkını nasıl görüyorsunuz, sizce Beşar Esad da babası gibi dış politikada pragmatik mi yoksa farklı bir çizgisi mi bulunmaktadır?

Patrick Seale: Hafız çok daha pragmatik bir adamdı. Çok temkinliydi. 1998’de Abdullah Öcalan krizi ile nasıl baş ettiğini hatırlarsı-

nız. Hatırlıyorum, zamanın Dışişleri Bakanı Faruk el Şara bana “Tek bir tankı bile hareket ettirseydik, kendimizi savaşın içerisinde bulacaktık” demişti. Türk askerleri Suriye’ye bir iki kilometre kadar girmişlerdi. Hafız Esad geri adım attı. Fakat şimdi durum farklı. Bugünkü durumun üzerinde Hama’nın hayaleti var. Müslüman Kardeşler sadece Hama için değil, yasadışı sayıldıkları, üyeliğin ölümle cezalandırıldığı son otuz yılın intikamını istiyor. Bu intikam almaları için bir fırsat. Rejim ise durumu “öl ya da öldür” olarak değerlendiriyor. Bu durum görüşmeleri imkansız hale getirdi. Her iki taraf da kazanabileceğini düşünüyor. Muhalefet, Katar dahil olmak üzere çeşitli ülkelerden silah alıyor. Özgür Suriye Ordusu Türkiye’de. Türkiye’nin henüz onlara silah vermemesi sevindirici bir şey. Onlara silah verdikçe can kayıpları artacak. Müzakerelerle bir sonuca ulaşılması lazım. Müzakereler içinse bir formülünüz olmalı. Bence geçiş sürecini Beşar’ın idare etmesi sağlanmalı. Bu yolla onurlu bir şekilde çekilmiş olur. Öbür türlü sonuna kadar savaşıyor, çünkü hala birçok avantajı olduğunu düşünüyor. Ordu ve güvenlik güçleri az veya çok kendisine bağlı, Rusya Güvenlik Konseyi’nde veto kullanıyor, muhalefet bölünmüş, bir Batı müdahalesi ufukta görünmüyor. Kim onu devirecek? Küçük isyan bölgelerini bastırabilir. Fakat öldürdükçe meşruiyetini kaybediyor ve imajı bozuluyor. Bu yolla görüşmeler de imkansız hale geliyor.

ORSAM: Rejim teröristlerle savaştığını iddia ediyor ancak herkes biliyor ki gösterilerin büyük çoğunluğu sivil ve ilk başta silahlı direniş de yoktu. Ancak yine de Suriye’de olanlar konusunda bir bilgi eksikliği olduğu ortada. Siz nasıl tanımlıyorsunuz mevcut çatışmayı?

Patrick Seale: Doğru, çok fazla manipülasyon var. Muhalefet şimdi silahlı. Bence muhalefeti silahlandırmak hatalı bir tutum, çünkü bu

şekilde hükümete haklı bir gerekçe veriliyor. Hiçbir devlet silahlı bir kalkışmayı hoş karşılamaz. Bu Türkiye, Çin, Rusya ve Amerika için de geçerli. Muhalefet birçok katmandan oluşuyor. Öncelikle sivil protestocular var. Bunlar şehirli veya köylü yoksullar. Suriye’de yıllardır kuraklık var ve hükümet kırsal kesimi ihmal ediyor. Ayrıca, entelektüeller, siyasi aktivistler ve yurtdışına gitmiş insanlar var. Bunun yanı sıra İslamcılar ve bunlar arasında en güçlüsü ve en iyi şekilde mali yardım alan Müslüman Kardeşler var. Dediğim gibi intikam istiyor ve silahlanıyorlar. Irak’tan gelen radikal İslamcılar var. Bence intihar saldırılarını düzenleyenler bunlar. Elbette silahlı çeteler de var.

ORSAM: Son olarak, Türkiye’nin Suriye politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Patrick Seale: Türkiye Suriye’ye karşı tavır almakta çok aceleci davrandı. Beşar gururlu biri. İtilip kakılmayı sevmiyor. Bu babasından aldığı bir özellik. Ders vermeyi sever ama kendisine ders verilmesini sevmez. Türkiye’nin hayal kırıklığını anlıyorum. Suriye ile Türkiye’nin uzun bir sınırı ve ortak çıkarları var. Ticaret çok iyi gidiyordu fakat her şey çöktü. Bence Beşar siyasi tasavvur yoksunu. Zihniyeti Suriye’ye yönelik komplolara odaklanmış durumda. Beşar 11 Eylül’den hemen sonra iktidara geldi. Teröre karşı küresel savaş ve Irak işgali gerçekleşti. Amerikalıların Irak’ta başarılı olmalarından sonra sıranın kendisine geleceğini biliyordu. Bu yüzden ayaklanmaya destek olmak amacıyla cihatçıları Irak’a gönderdi. Sonra Lübnan krizinde Chirac ve Bush kendisini devirme girişiminde bulundu. Lübnan’dan dışarı atıldı ve Lübnan 2006’da işgal edildi. 2007’de Suriye’nin nükleer tesislerine saldırıldı. Gazze’de HAMAS’a

saldırıldı ve Hizbullah yok edilmek istendi. Bunlar gibi rejimi tehdit eden krizleri atlattığını düşündü. Şimdiki olaylar başlayınca da başka bir komplonun devrede olduğunu zannetti. Haklı şikayetleri önemsemedi, çünkü akli bir yabancı komplosuna takılmıştı. Protestocuları düşmanlarının müttefiki olarak gördü. Bu bir hata, çünkü krizin birçok düzeyi var. Bir iç boyutu var. Ayrıca bölgesel ve süper güç düzeyi de var. Şimdi ABD ve İsrail İran ve Suriye rejimlerini yani Tahran-Şam eksenini devirmek istiyor. Bence İsrail’in stratejik ortamı çok hasar gördü. HAMAS ve Hizbullah’a karşı başarısızlık, Türkiye ile sorunlar, İslamcı Mısır’ın yükselişi gibi. Muhalefeti susturmak için bu krizi kullanıyorlar. Amerikalılar Afganistan ve Irak’ta başarısız oldu. Şimdi İran’ın Körfez’deki başatlıklarını tehdit ettiğini düşünüyorlar.

Dediğim gibi Türk liderlerin tutumlarını kaba bir şekilde değiştirdiklerini görmek üzücü bir durum. Keşke biraz daha hassas davranıp Suriye ile gizli diplomasi yürütselerdi. Beşar’ı bu şekilde daha iyi yönlendirebilirlerdi. Türkiye’nin Suriye’de çıkarları var. Siz komşusunuz. Başka ne yapabilirsiniz? Rusya Brezilya ve Hindistan ile bir şeyler yapmak, bir irtibat grubu oluşturmak istiyor. Türkiye de böyle yapmalı.

ORSAM: Sayın Seale değerli fikirlerinizi bizimle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi 18 Şubat 2012 tarihinde, Rusya’nın Soçi kentinde düzenlenen Valdai Forumu sırasında ORSAM Başkanı Hasan Kanbolat ve ORSAM Uzmanı Oytun Orhan tarafından gerçekleştirilmiştir.*

Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi Türk Dünyası İşletme Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Öğretim Üyesi ve KAFSAM Kurucularından Nazım Cafersoy ile Söyleşi

13 Nisan 2012

Suriye'nin Tunus, Mısır ve Libya örneklerinden çok farklı olduğunu söyleyen Nazım Cafersoy ile Azerbaycan'ın Suriye olaylarına bakışını, Suriye-İran yakınlığı dolayısıyla İran'ın ABD ve İsrail ile gerilimini, Türkiye'nin Ortadoğu'da yaşanan gelişmeler içindeki rolünü konuştuk.

ORSAM: Sayın Nazım Cafersoy öncelikle kendinizi tanıtır mısınız?

Nazım Cafersoy: Azerbaycan Devlet İktisat Üniversitesi Türk Dünyası İşletme Fakültesi'nde Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde öğretim üyesiyim. Ayrıca Azerbaycan'da faaliyet gösteren Kafkas Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin (KAFSAM) kurucularındanım. KAFSAM'da akademik çalışmalar, the firstnews (www.1news.com.tr) gazetesinde haftalık köşe yazıları gibi, çeşitli faaliyetlerimiz var.

ORSAM: Ortadoğu'daki gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Nazım Cafersoy: Ortadoğu'nun gündeminde üç ciddi olaydan bahsedilebilir. Bu olaylardan biri İsrail-Filistin meselesidir. Tarihsel açıdan bakıldığında ilişkilerin gergin olmasının ve Ortadoğu'nun barışa kavuşamamasının nedenlerinden biri olarak görüldü. Ancak, son dönemlerde İsrail-Filistin meselesi geri plana düştü. Mevcut durumda Ortadoğu için öncelikli olan iki konu var. Biri İran'ın nükleer programı. Bu çerçevede uluslararası sistem bağlamında İran-Batı gerginliği, daha somutlaştırmak gerekirse, çoğu zaman içine İsrail'inde eklendiği ABD-İran gerginliği sürecinden bahsedebiliriz. İkinci süreç ise Arap Baharı. Arap Baharı sürecinin gelip dayandığı nokta Suriye. Esad yönetiminin otoriter yapısı, siyasal sistemin halka karşı şiddet kullanması ve bu sürecin iç savaşa doğru gitmesi Ortadoğu'yu daha karmaşık, daha zor, daha kanlı bir sürece itmektedir. Aynı zamanda İran'ın müttefiki olan Suriye, İran-Batı gerginliğinde de İran'ın müttefiki olarak karşımıza çıkmaktadır. İran da giderek daha fazla Suriye'ye destek olmaktadır. Çeşitli yorumlara göre Suriye'nin düşmesi İran için büyük bir stratejik kayıp olacaktır. Çünkü Suriye'den sonra sıra İran'a gelecektir ve İran psikolojik ve stratejik anlamında bir kuşatma altında kalacaktır. Bu da İran yönetiminin Suriye'ye daha fazla sahip çıkmasını gerektiriyor. Bu tavrın sonucu olarak Batı ve İran arasındaki gerginlik daha çok artarken, hassas bir dengede yürüyen Türkiye-İran ilişkilerinde iki ülkenin manevra kabiliyetlerini sınırlayarak daha çok karşı karşıya kalmaları sonucuna yol açıyor. Aslında, Suriye'de de bir çıkmaza girildiğini söylemek mümkün. Suriye'nin bugünkü haliyle devam etmesi ihtimal dahilinde gözüküyor. Fakat mevcut yönetiminde kendi isteğiyle gideceği konusunda bir işaret yok. Bu durumda farklı senaryolar gündeme geliyor.

Tunus senaryosu pek gerçekleşecek gibi durmuyor. Suriye’de Mısır’daki senaryonun ötesinde bir olay var. Alternatif olarak Libya senaryosunun bir benzeri var elimizde. Ancak bu senaryo çok ciddi sıkıntılara yol açacak. Hem Libya meselesi hem Suriye’nin Libya’dan farklı olması, Suriye’de çıkacak bir savaşın bölgesel savaşı da beraberinde getireceği gerçekleri var. Suriye’nin parçalanması, İran’ın devreye girmesi, Afganistan ve Irak savaşları, İsrail-Filistin meselesine bir de Suriye eklenirse, zaten Lübnan’da da hassas bir denge var, bölgede çok ciddi sıkıntılar yaşanacağını düşünüyorum. Ortadoğu’nun patlamaya hazır bir barut fıçısı olduğunu düşünürsek, bunun ciddi bir sıkıntıya yol açacağını düşünüyorum. Batı’nın hem ekonomik kriz nedeniyle hem de siyasi gerekçelerle, Ortadoğu’ya yapılacak müdahalelerin Batı karşıtlığını da arttıracığını hatırlayacak olursak, Batı’nın direkt müdahalede bulunmak istemediğini ve Türkiye’yi devreye sokmak istediğini belirten bazı yorumlar var. Ben bu yorumlara kısmen katılıyorum. Ancak bir noktaya değinmek lazım. Türkiye burada bir ikilem içinde kalıyor. Bir tarafta kendisine “ihale” edilmek istenen bir Suriye müdahalesi ya da askeri anlamda Suriye ile karşı karşıya gelmesi durumu var. Bu durumun hem bölge dengeleri hem de Türkiye’nin Batı’dan farklı, kendine özgü Ortadoğu’da oynamaya çalıştığı rol açısından ters düştüğü ve bu konuda ihtiyatlı davranmaya çalıştığı görülüyor. Ancak, dediğimiz gibi ortada bir paradoks var. Suriye yönetimi ne olacak? Bu noktada ben Türkiye’nin aceleci davrandığını ve dış ilişkilerde köprüleri erken attığını düşünüyorum. Bu noktadan nasıl dönüş yapılabilir? Süreç nasıl farklı bir noktaya taşınabilir? Bu verilen bazı mesajlarla giderilmeye çalışılıyor. Zaman zaman Dışişleri Bakanı’nın ve Başbakan’ın söylemlerindeki sertlik dozunun arttığı görülüyor. Açıkçası Türk diplomasisinin bu işi nasıl çözeceği, muamma. Ben de merakla takip ediyorum.

ORSAM: Azerbaycan’ın Ortadoğu’da yaşanan gelişmelere bakışı nasıldır?

Nazım Cafersoy: Bunu görebilmemiz için en sondan başlamamız daha doğru olur. Mesela Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi’nin Geçici Üyelerinden biri olan Azerbaycan, Suriye’ye ilişkin olan süreci burada desteklemişti. Bu durumu Azerbaycan’ın BM Güvenlik Konseyinde azınlıkta kalmamak ve genel trende ayak uydurmak olarak nitelendirmek mümkün. Hatta Azerbaycan’ın Türkiye ile zaman zaman ortak hareket etme izlerini de görmek mümkün. Ama bu sadece Suriye meselesinde böyle olur. Suriye, İran’a nazaran Azerbaycan’a daha uzak. Azerbaycan’ın ülkelerle iyi ilişkiler geliştirme ve ülkelerin iç işlerine karışmama gibi öncelikleri var. Bu doğrultuda Suriye’yle de iyi ilişkiler geliştirilmek istenmektedir. Ancak, giderek uluslararası kamuoyu ve dinamiklerin Suriye’nin aleyhine döndüğü bir noktada Azerbaycan’ın bu dinamikleri dikkate alması önemli bir noktadır. Ancak, ben aynı tepkiyi İran noktasında beklemiyorum. İran’a karşı giderek artan bir tepki var. Azerbaycan birkaç açıdan İran sorununun geleceği ve çözümü için çok önemli. Öncelikle İran’la komşu. Dolayısıyla İran’a yönelik herhangi bir eylemin doğrudan muhataplarından biri. Ekonomik ambargo uygulanacaksa Batı, Azerbaycan’dan İran sınırını kontrol altına alacak bir güvenlik beklentisi içine girecek. Askeri müdahale olacaksa ki ben rasyonel olarak bir askeri müdahalenin olmayacağını düşünüyorum. Ancak devletler her zaman rasyonel kararlar vermiyorlar. Azerbaycan yine aynı derece öneme sahip.

ORSAM: İsrail-Azerbaycan ilişkileri gündemde. Azerbaycan’ın İsrail’den silah alımı ve İsrail’e yakınlaşması hakkında neler düşünüyorsunuz?

Nazım Cafersoy: Son dönemlerde Kafkasya’da İran-Azerbaycan ilişkilerinde bir

gerginlik süreci başladı. Bu hem İran'ın bölgeye yönelik artan faaliyetleri, Kafkasya'da etkinlik kurma çabası hem de Azerbaycan'ın bunlara yönelik tavrı açısından düşünülmelidir. Mesela, İranlı gazetecilerin istihbarat faaliyetleri yapıyorlar gerekçesiyle Azerbaycan'da gözaltına alınması ya da Royal Bank'ın İran'ın kara para aklama işi için kullanıldığı hakkında yürütülen soruşturmada İran'a uygulanan ambargonun sonuçları olarak görebiliriz. Bu açıdan İran ve Azerbaycan ilişkilerinde ciddi bir restleşme süreci var. Aslında bu süreç Azerbaycan dış politikasının genel mantığına baktığımız zaman o kadar da kabul edilebilir bir süreç değil. Çünkü Azerbaycan'ın genel dış politika tercihlerine baktığımız zaman özellikle İran ve Rusya'yla gerginlik odaklı politikalarından uzak durma çabasını görebiliriz. Ancak, bu tavır son dönemlerde İran noktasında ciddi sıkıntılar yarattı. Çünkü İran'ın giderek bu süreci tırmandırıldığını görüyoruz. Bu noktada London Times gazetesinde çıkan İsrail-Azerbaycan arasında gelişen istihbarat süreci hakkındaki haberlerin büyük etkisi olmuştur. İran'la yaşanan gerginlik bu noktadan sonra tırmanmaya başlamıştır. Ben bunun İran tarafından kullanılan bir bahane olduğunu düşünüyorum. İran zaten Azerbaycan'ın İsrail'le geliştirdiği ilişkilerden ve Batı'yla sağlanabilecek olası işbirliğinden hep ürkmüştür. Üstelik son dönemlerde İran'ın tıkanan sistemi içerisinde bir "Güney Azerbaycan" faktörünün de hayati rol oynayacağı görülmektedir. İran'a askeri müdahale olanağı masada olmakla beraber İran'ın iç dinamiklerini harekete geçirerek sistemi değiştirmek yönündeki çabalarda devam etmektedir.

Bu süreçte "Güney Azerbaycan" faktörünün de ABD ve İsrail'in gündemine giderek daha fazla gireceğini düşünüyorum. Bu durumda İran'ın Azerbaycan konusunda ciddi endişeler duymasına neden oluyor.

Diğer bir konu, Rusya ve Azerbaycan arasında Gebele'yle ilgili pazarlıkların çıkmaza girmiş

olması. Çünkü daha önce 7-15 milyon dolar arasında bir kira ödeniyordu. Bu 2012'de bitiyor. Yeni bir anlaşma gündemde. Stratejik anlamda "Üs burada kalabilir" noktasında anlaşılmış durumda. Ancak, Rusya'nın modernizasyon planı ve Azerbaycan'a ödeyeceği kira miktarı henüz netleşmedi. Hatta 15-20 milyon dolarlık rakamların 300 milyon dolara fırladığı konuşulmakta. Bu durum bir taraftan Rusların Gebele'yi yeniden inşa etme projesi diğer taraftan ise üssün başkalarına verilmesi ve Azerbaycan'ın bu nedenle fiyatı yükselttiği söylentilerini gündeme getiriyor. Bu söylentilerde akıllarda ABD'yi belirtiyor. ABD'ye Gebele üssü verilebilir mi? Azerbaycan hem Rusya'yı hem de İran'ı karşısına alacak şekilde bu kadar sert bir dönüş yapabilir mi? Bunlar tartışma konusu. Hem İran'ın hem de Rusya'nın ülke içerisinde düzeni bozmaya ve karışıklık çıkarmaya yönelik bazı faaliyetlerde bulunabileceğini de hesaba katmak lazım. Rusya'nın buradaki bazı istihbarat faaliyetlerinin, Azerbaycan'ı karıştırmak yönünde sıkıntılar doğurabileceğine dair örnekler var. Çeşitli darbe girişimleri, terör eylemleri, özellikle Rusya ve Ermenistan arasında stratejik işbirliğinin zaman zaman Azerbaycan-Rusya ilişkilerinde pazarlık aracı olarak kullanılması şeklinde yansımalar görüldüğünü biliyoruz. Putin, 4 Mart 2012'deki seçime gitmeden dış politika vaatleri içerisinde hem İran hem de Suriye konusunda ciddi mesajlar verdi. Suriye'nin Libya'ya dönüşmesine izin veremeyeceklerini sert bir dille açıkladı. İran'ın nükleer silah yapma hakkını saklı tutması gerektiğini ve sorunun sadece görüşmeler yoluyla çözüleceğini söyledi. Açıkçası bölgesel noktada da Azerbaycan ve Rusya'nın ayrıştığı bazı noktalar var.

Tüm bunları bir arada düşündüğümüz zaman önümüzdeki dönem Kafkasya'yı ciddi gerginliklerin beklediğini söylemek yanlış olmaz. Son dönemlerde basına İsrail'in hem Hindistan hem de Gürcistan'daki büyükelçiliklerine

suikast düzenlenmeyi planlandığı, bu planın Hindistan'da gerçekleştiği ama Gürcistan'da önlendiği yönünde haberler yansıdı. İsrail bundan İran'ı sorumlu tuttu. İran ise olaylarla hiçbir alakası olmadığını söyledi. Gürcistan-ABD ve Gürcistan-İsrail ilişkilerini düşündüğümüz zaman bu hiç şaşırtıcı bir olay değil. Hatta son dönemlerde basına yansıyan çeşitli iddialarda var. İran'a müdahale noktasında Gürcistan'ın geçici üs olarak kullanılacağına dair bazı haberler çıktı. Bu noktada Batı-İran ya da İsrail-İran gerginliğinin tepelerinden birinin Gürcistan olması şaşırtıcı olmamalı. Burada Kafkasya'nın diğer aktörü Ermenistan'da boş durmuyor. Ambargolara rağmen İran'la ilişkilerini geliştirmeye devam ediyor. Önümüzdeki günler İran'ın Ermenistan'la olan ilişkilerini derinleştirici adımlar atacağını düşünmekteyim. Dolayısıyla Kafkasya-İran-Batı-İsrail-Rusya manzarasına baktığımız zaman bölgede suların ısındığını söyleyebiliriz. Dikkat ederseniz Kafkasya'da hem siyasal istikrarsızlık hem büyük güçlerin rekabeti hem de enerji faktöründe bazı paralellikler bulunmakta. Bu bağlamda bu bölge uluslararası sistemde hala kaynayan kazan pozisyonundadır. Bu çerçevede olaya bakacak olursak Ortadoğu ve Kafkasya'nın kaderlerinin gitgide yakınlaştığını, bölge ülkelerinin de bu süreç içerisine sürüklendiğini görmekteyiz. Genel bir değerlendirme yapacak olursak önümüzdeki dönem Batı-İran gerginliğinin giderek artacağını sinyallerini alıyoruz. İsrail'in zaman zaman mesajlarıyla bu gerginliği arttır-

dığını görüyoruz. Türkiye'nin pozisyonuna gelirsek, Türkiye önümüzdeki dönemde, daha önce Rusya ve İran'la geliştirdiği ilişkilerde Suriye'yle olduğu gibi ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kalacak. Hem Suriye hem de İran'a müdahale konusundaki ciddi sıkıntılar nedeniyle İran'la ilişkilerde ciddi sıkıntılar olacak.

ORSAM: Azerbaycan-İran ilişkilerinde bir sıkıntı bekliyor musunuz?

Nazım Cafersoy: İran ve Azerbaycan ilişkilerindeki gerginlik hep kontrol edilebilir boyutta olmuştur. İşin kontrolden çıkmasına izin verilmemiştir. 7 Mart 2012'de Nahçıvan'da Azerbaycan, Türkiye ve İran Dışişleri Bakanları bir araya geldi. Daha önce Urumiye'de yapılmıştı. Bu ikinci toplantı. Bu toplantıyı belki gerginliğin aşılması için bir fırsat olarak görmek mümkündür. Bu arada İran Dışişleri Bakanı'nın ve resmi yetkililerin Azerbaycan'a seyahatleri beklenebilir. Ama geçmişe baktığımızda bu gerginliğin tırmandırılmayacağı yönünde mesajlar alıyoruz. Fakat bölgedeki manzara gerginliği arttırıcı bir dinamiktir. Bu ilişkilerin yönünü bölgesel dinamikler mi küresel dinamikler mi belirleyecek göreceğiz.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi ORSAM Başkanı Hasan Kanbolat tarafından Mart 2012'de Bakü'de yapılmıştır.*

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Adli Memuru (Legal Officer) Nadjia Hafsa ile Söyleşi

21 Kasım 2012

IKBY'de Suriye'den gelen mülteciler için kamplar bulunmakta. Dohuk'ta Dumiz ve Birleşmiş Milletler yetkisi altında olmayan Süleymaniye'de Selam, Erbil'de Zeytuna ve yine Dohuk'ta Şihan kampları Suriyeli mültecilerin yerleştirildiği yerler. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) Adli Memuru (Legal Officer) Nadjia Hafsa ile Dumiz kampındaki mültecilerin durumunu, yerel halkın Suriyeli mültecilere bakışını konuştuk.

ORSAM: Kürt kökenli Suriyeli mültecilerin yerleştirildiği Dohuk'taki Dumiz kampı hakkında genel olarak bilgi verebilir misiniz?

Nadjia Hafsa: Bu kamp 29 Nisan'da açılmıştır. 3 Eylül 2012 itibarıyla 14,410 Suriyeli mülteci bu kampta yaşamaktadır. Kamptakilerin tamamı Kürt kökenlidir. Irak Bölgesel Hükümeti Suriyeli mültecilere ilişkin olarak "açık kapı" politikası uygulamaktadır. Bu kamp ile

sadece UNHCR değil WFP, UNICEF, WHO, IOM gibi uluslararası örgütler, Kürt hükümeti İçişleri Bakanlığı ve yerel otoriteler de ilgilenmektedir. Kampların masrafları UNHCR tarafından finanse edilmektedir. Su ve elektrik ise Kürt Bölgesel Hükümeti tarafından sağlanmaktadır. Dumiz kampının korumasını Asayiş yapmaktadır.

Kamptaki Suriyeli Kürtlerin geldikleri vilayetlere göre dağılımı ise şu şekildedir: %72 Haseke, %10 Dara, %7 Şam, %7 Halep ve %4 diğer vilayetler. Haseke'den gelenlerin önemli bir kısmı Kamışlı'dan gelmektedir. Son dönemde Şam ve Halep'ten gelenlerin sayısında artış gözlenmektedir. Bu arada Şam'ın merkezinden ziyade kırsalında yaşayanlar gelmektedir. Şam ve Halep'ten gelenlerin göç nedeni ülkedeki ekonomik durumun kötüleşmesidir. Bunun dışında tabii ki genel olarak şiddet ortamından kaçmak için Irak'a geliyorlar. Şu anda kampta kayıtlı 14,410 mülteci kayıtlı ancak bunun sadece 3,166 tanesi kampta yaşamaktadır. Kalan 10,000'in üzerindeki mülteci Dohuk merkezde, şehrin içinde yaşamaktadır. Bu insanlar şehirde iş arıyorlar, çalışıyorlar.

ORSAM: Dumiz dışında Anbar vilayetinde de bir kamp açıldığını biliyoruz. Bu kamp hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Nadjia Hafsa: Anbar'da El Kaim kampını açtık. Bu bölgede yani Suriye'deki Deyr ez Zor Vilayetinin karşısında kalan bölgede sınırlar 23 Temmuz 2012 tarihinde açıldı. 3 Eylül 2012 tarihi itibarıyla bu kamptaki mülteci sayısı da 4,000'e yaklaşmış durumdadır. Henüz kamplar yeterli olmadığı için mültecilerin bazıları okullarda kalmaktadır. Halen sınırda Irak'a geçmek için bekleyen mülteciler bulunmaktadır. Kamp kapasitesi aşılmış durumdadır. Bu kampa gelenlerin büyük çoğunluğu Deyr ez Zor'dan gelmektedir ve Arap kökenlidir.

ORSAM: Türkiye, Lübnan ve Ürdün sınırlarında Suriye ordusunun düzenlediği askeri operasyonlarda olayların Suriye sınırları dışına taşıdığı durumlar yaşandı. Irak'taki bu kampların olduğu bölgelerde herhangi bir sınır ihlali ya da muhalifler ile Suriye güvenlik güçleri arasında çatışma yaşandı mı?

Nadjia Hafsa: UNHCR'in kurallarına göre mülteci kampları sınırdan 50 kilometre içerde olmak zorundadır. Türkiye'deki durum tamamen farklıdır. Türkiye kampları UNHCR'ya devretmemiş ve kendisi bu kamplar ile ilgilenmektedir. Dolayısıyla Türkiye'de kamplar hemen sınırın yakınında bulunabilmektedir. Ancak bizim kurallarımıza göre 50 kilometre içerde olmaları gerektiği için doğrudan kampları etkileyen bir çatışma yaşanmadı. Örneğin Dumiz kampı sınırdan 70 kilometre içerdedir. Bunun dışında diğer sınır ülkelerinde olduğu gibi Irak sınırında çok fazla çatışma olmadı. Sadece yakın zaman önce Musul'dan Irak'a girmeye çalışanlara Irak ordusu ateş açtı ve bazı kayıplar oldu. Anbar sınırında ise çatışma olmadı.

ORSAM: Türkiye'deki örnekte Suriyeli mültecilerin yerleştiği bölgelerde yaşayan yerel halk ile Suriyeli mülteciler arasında bazı sorunlar yaşanmıştır. Burada Suriyeli mülteciler ile yerel halk arasında herhangi bir sorun yaşandı mı, yerel halk Suriyeli mültecilere nasıl bakmaktadır?

Nadjia Hafsa: Burada yerel halk ile Suriyeli mülteciler arasında herhangi bir sorun yaşanmamaktadır. Çünkü buradaki durum biraz farklıdır. Yerel halk ile Suriyeli mülteciler arasında Kürtlük bağı söz konusudur. Dohuk'a yerleşenlerin tamamı Kürt kökenli olduğu için Dohuk halkı bu kişileri misafirleri olarak görüyor ve aralarında herhangi bir sorun yaşanmıyor. Şimdiye kadar hiçbir çatışma, gerginlik, olay yaşanmadı. Ancak mültecilerin

hiçbir etkisi olmadığını söylemek mümkün değil. Örneğin Dohuk'ta ev kiralari yükselmiş durumdadır. İş fırsatları azalmaktadır. Bu durum belki zamanla sorun yaratabilir.

ORSAM: Eylül 2012 itibarıyla Suriyeli mültecilerin geliş ve geri dönüş eğilimi hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Nadjia Hafsa: Daha önceleri haftada ortalama 500 mülteci geliyordu. Sonraki süreçte Esad yönetimi Kürt bölgelerinden çekilip kontrol Kürtlere geçince geri dönüşlerin arttığı bir süreç yaşandı. Ancak şu an itibarıyla gelen mülteci sayısı ilk dönemdeki sayıları da aşmış durumdadır. Yani ilk aşamada artarak başlayan sonra düşen ve şu an itibarıyla hızla yükselen bir eğilimden bahsedebiliriz. Bu eğilimi ise şu şekilde açıklıyoruz. İlk dönemde daha çok yalnız, fakir ve olaylara karışan Kürt gençleri göç ediyordu. Askerler ve silahlı gençler göç ediyordu. Bu nedenle tek başlarına geliyorlardı. Dolayısıyla ilk dönemde haftada ortalama 500 mülteci akını söz konusuydu. İkinci dönemde gelen sayıda ani bir azalma hatta geri dönüşler yaşandı. Bunun nedeni Suriye'deki Kürt bölgelerinin kontrolünün Kürtlere geçmesiydi. Şimdi üçüncü aşamadayız ve gelen Kürt kökenli mültecilerin sayısı haftalık ortalama olarak ilk dönemdekinden fazla rakamlara ulaşmış durumdadır. Bu üçüncü dönemin açıklaması ise artık kötüleşen ekonomik durum nedeniyle ailelerin göç etmeye başlamasıdır. Artık güvenlik gerekçesi ile bireyler değil daha çok ekonomik durumun kötüleşmesi nedeniyle geniş aile akını söz konusudur. Bu nedenle gelen mülteci sayısında hızlı bir artış söz konusudur. Örneğin ilk başta gelen Kürt kökenlilerin büyük çoğunluğu Haseke bölgesinden geliyordu. Ancak şimdi büyük çoğunluk Şam ve Halep'ten gelmektedir. Bu da tamamen ekonominin kötüleşmesi ile ilgilidir. Örneğin son iki günde Dohuk'a 3,000 civarında Suriyeli Kürt mülteci gelmiştir.

ORSAM: Bölge Başkanı Barzani yakın zaman önce Suriyeli Kürt gençlere askeri eğitim verildiğini açıkladı. Dumiz kampı dışında askerden kaçmış ya da yalnız Suriyeli Kürt gençlerin yerleştirildiği ve askeri eğitim verildiği kamplar hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Nadjia Hafsa: Birleşmiş Milletler yetkisi altında olmayan üç kamp daha bulunmaktadır. Bunlar Süleymaniye’de Selam, Erbil’de Zeytuna ve Dohuk’ta Şıhan kamplarıdır. Bu kampların her birinde yaklaşık 1000 civarında kişi kalmaktaydı ancak bu sayı şu anda her birinde yaklaşık 600 olarak toplamda 1,200 mülteci civarındadır. Ancak bu kamplar ifade ettiğim gibi BM yetkisi altında değildir.

ORSAM: Askeri kamplara geçiş süreci için biraz bilgi verebilir misiniz? Bu kamplara kimler, nasıl alınmaktadır?

Nadjia Hafsa: Suriyeli Kürt mülteciler Dohuk’taki kampa geldiklerinde aileler ve yalnız gelenler şeklinde ayrılıyorlar. Yalnız gelmiş, genç ve genellikle fakir bu gençler kampta ayrı bir bölüme alınmaktadır. Ayrıca asker kökenliler de ayrı bölüme alınmaktadır. Kürt Bölgesel Hükümeti’nden yetkililer gelerek bu yalnız bireylere askeri kamplara katılmak isteyip istemediklerini sormaktadır. İsteyen gençler bu kamplara katılmak üzere Dumiz kampından ayrılmaktadır. Şu anda örneğin kampta 580 aile vardır ki bu da 2,540 bireye tekabül etmektedir. Buna karşılık 460 yalnız birey yaşamaktadır. Teklif de bu yalnız kişilere yapılmaktadır. Gelenlerin sayısı da her geçen gün artmaktadır.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

Ortadoğu ve Afrika Araştırmaları Merkezi Araştırma Görevlisi Siyaset Bilimci Dr. Mahmut Seyitoğlu ile Söyleşi

16 Mart 2012

Dr. Mahmut Seyitoğlu uluslararası alanda tanınan ve çalışmaları bulunan Suriye'nin önde gelen siyaset bilimcilerindendir. Uzun yıllardır Türkiye'de yaşayan Seyitoğlu Suriye'de halk ayaklanmasının başlaması ile beraber akademik çalışmalarına ara verip Suriye rejimine karşı mücadeleye yönelmiştir. Seyitoğlu ile gerçekleştirdiğimiz SÖYLEŞİ'da Suriye'deki süreci, Suriye muhalefetine durumunu, olası senaryoları ve Türkiye'nin Suriye politikasını konuştuk.

ORSAM: Öncelikle kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Mahmut Seyitoğlu: Ben Dr. Mahmut Seyitoğlu. Londra Üniversitesi'nde İslam Merkezi'nde araştırmacıyım. Üniversiteyi Lübnan'da okudum. Yüksek Lisansım da Lübnan'da başladım ancak o dönem yaşanan savaş nedeniyle bitiremedim. Doktoramı İngiltere'de bitirdim. Suriye'de 1973 yılındaki

savaşa da katıldım, iki nişan aldım. Ve 4 sene akademide okudum. Birçok savaş esiri getirdim. Devrimin başlamasıyla tüm işlerimi bıraktım ve ilgimi devrime yönlendirdim.

ORSAM: Suriye'deki ayaklanmanın çıkış nedenlerini ve geleceğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mahmut Seyitoğlu: Bu devrimi hiçbir parti başlatmadı. Hangi siyasi grup derse "ben bu devrimi başlattım" yalan söylemiş olur. Bu devrim Tunus'ta başladı. Ben Tunus'taki olaylardan sonra daha ayaklanma Suriye'ye sıçramamışken televizyonda "Suriye devriminin de yakın zamanda geleceğini söyledim. Eğer Esad, Bin Ali gibi yaparsa kansız bir devrim olur aksi halde kanlı bir devrim süreci yaşanacak, yeni bir Irak olacak" dedim. Bu devrim Dara şehrinde çocuklarla başladı. Çocuklar duvarlara yazı yazdı, istihbarat geldi tutukladı ve işkence ile öldürdü. Önce Dara ayağa kalktı sonra Banyas ayağa kalktı. Daha sonra Hama başladı, İdlib'e sıçradı. Devrim şu ana kadar devam etmektedir. Devrimin esas komutanları şehitlerdir. Bir şehit düşüyor insanlar o cenazeye katılıyorlar. Rejim bu sefer cenazeye gidenleri vuruyor. Bu sefer çok daha fazla sayıda şehit oluyor. Halk da kesinlikle bu dökülen kanlarla hareket etmektedir. Eskiden bazı köyler arasında sorun bulunurdu ve kesinlikle bir araya gelmezlerdi. Ama şimdi her iki köyden de şehit düşüyor ve beraber ağlıyorlar. Bu devrimin komutanları şehitlerdir. Diğer bütün kesimler bu şehitleri istismar etmektedir.

ORSAM: İçerde yapılanan siyasi ve askeri muhalefetin örgütlenme şekli hakkında bilgi verebilir misiniz?

Mahmut Seyitoğlu: Bir parti ya da teşkilat değil sistemden dışlanan tüm kesimler ayaklanmaktadır. İş bu kadar basittir. Onlara kim yardım ediyor, silahı nereden getiriyorlar? Bir kısım asker silahı ile birlikte ordudan ayrılı-

yor. Hatta bazen depoları da ele geçirip ayrılıyorlar. Günlük yaşam ihtiyaçlarını içerde destek veren kişiler oluyor. Bu kişilerin adını sanını duymuyoruz ancak bunlar içerde destek veriyorlar. En çok içeriden destek gelmektedir. Şu ana kadar hiçbir devletten yardım da gelmemiştir. Bir miktar para ya da silah verilmemiştir. Buna Türkiye de dahildir.

ORSAM: Azınlık gruplarının pozisyonu konusunda ne düşünüyorsunuz?

Mahmut Seyitoğlu: Kürtler şu ana kadar bu devrimde rol almadı. Hıristiyanlar da karışmadı. Dürziler sessiz, bekliyorlar. Dürziler de zayıf olduklarını düşünüyorlar ve zarar görmemek için sessiz kalıyorlar. Aleviler ise rejimin yanında yer alıyorlar. Ancak sürekli olarak rejim yıkılırsa bir iç savaş çıkacağı korkusu yayılmaya çalışılıyor. Bu gruplar uzun yüzyıllardır zaten beraber yaşıyorlar. Bu gruplar arasında bir sorun olsaydı Osmanlı zamanında yaşanır. Suriye halkının büyük çoğunluğu Müslüman'dır ve Müslümanlar her zaman diğerlerini kabul ederler.

ORSAM: Sizce Şam rejimi daha ne kadar dayanabilir?

Mahmut Seyitoğlu: Açıkçası Suriye rejimi dışarıdan çok fazla destek alıyor. Özellikle İran'dan para, silah ve asker yardımı geliyor. Uçaklar Türkiye'den geçiyordu eskiden. Şimdi Irak üstünden geliyorlar. Hizbullah'ın da yardım ettiği biliniyor. Rusya'nın desteği zaten malum. Dolayısıyla İran savaşın içinde, Rusya savaşın içinde. Irak'ın büyük miktarlarda para yardımı yaptığı biliniyor. Ayaklanan halka ise şu ana kadar hiçbir devlet destek vermedi. Sadece söylem olarak destek veriliyor. Ama bu çözüm değil, destek değil. Bir savaş zamanında başka destek gerekmektedir. Suriye'nin sınırlarından içeriye çok az giriş olmaktadır. Halk imkanlarını tamamen içerden temin etmektedir.

İçerde birçok şehit, yaralı, fakir insan ve devrimciler var. Bu insanların o kadar fazla ihtiyaçları bulunuyor ki? Bu ihtiyaçların giderilmesi için aylık büyük paralara ihtiyaç vardır. Bu paralar da sadece insani amaçlıdır. İlaç, yiyecek ve diğer malzemeler gibi. Eğer içerdeki teşkilatlara destek verilirse rejime karşı ciddi bir direnç göstereceklerdir. Örneğin Humus'taki yapılanma diğerlerine göre daha güçlü. Bunun nedeni de Humus'takilerin Humuslular'dan iyi yardım alması olmuştur. Humus, Babı Amr ve Rastan'da bu böyledir.

Özgür Suriye Ordusu açısından da şöyle bir durum söz konusudur. İçerde bir Özgür Suriye Ordusu var bir de dışarıda bir Özgür Suriye Ordusu var. Dışarıdakilerin doğrudan bir etkinliği olduğunu düşünmüyorum. Dışarıdaki liderliğin işlevi sadece medya. Ama Özgür Suriye Ordusu bir tanımlamadır. Herkes kendini zaten bu şekilde ifade ediyor. Önemli olan kimin etkili olduğudur.

ORSAM: Son olarak Türkiye'nin politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mahmut Seyitoğlu: Türkiye söylem açısından çok iyi. Mültecileri aldılar, bu açıdan minnettarız. Ama ortada şöyle bir denklem var. Bir tarafta Türkiye, bir tarafta İran var. Şöyle bakmak lazım; İran ne yapıyor Türkiye ne yapıyor. İran nasıl destek veriyor, Türkiye nasıl destek veriyor. Türkiye halka destek veriyorum diyor, İran da rejime destek veriyorum diyor. Ama şimdi İran rejime nasıl destek veriyor Türkiye halka nasıl destek veriyor. Suriye'de bir savaş var. Benim dostum bir mermi göndermiyor. Ama onların dostu para, yemek, silah her şeyi gönderiyorlar. İran onları her açıdan destekliyor. Ama bizim dostumuz İran gibi davranmıyor. Bu bizim hakkımız. Bizler zamanında Osmanlı ordusunda savaştık. Bizler Irak'ta, Yemen'de, Çanakkale'de şehit düştük. Bizim tarihimiz ortada. Türkiye çok

daha fazlasını yapabilir. Adana Anlaşmasına göre Türkiye ordusunun Suriye sınırının 5 km içinde yetkisi vardır. Türkiye diyecek ki benim bu anlaşmadan doğan hakkım var ve bu 5 km. içine giremezsin. Bu bölgeyi muhaliflere verin. O zaman bu bölgeye gerçek muhalifler ve katliamlardan kaçan halk sığınabilir. Bir güvenli bölge istiyoruz. Bu Adana Anlaşması ile haktır Türkiye için. Türkiye bu bölgeyi ciddi olarak tutarsa Suriye ordusu buraya giremez. Biz Türkiye'den silah, asker ya da para istemi-

yoruz. Bu 5 km.'yi istiyoruz. Suriye halkı zaten şu anda görüldüğü gibi her şeyini vermeye hazır. Bu güvenli bölge dışında bir şeye ihtiyaçları bulunmamaktadır.

ORSAM: Sayın Seyitoğlu çok teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi ORSAM Uzmanı Oytun Orhan tarafından 22 Şubat 2012 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.*

SURİYE ULUSAL KONSEYİ

Suriye Ulusal Konseyi Dış İlişkileri Sorumlusu ve Suriye'nin İsveç Eski Büyükelçisi Dr. Muhammed Bassam İmadi ile Söyleşi

21 Mart 2012

Suriye'de bir yıldır devam eden halk ayaklanmasında muhalifler safına geçen en üst düzey yetkililerden biri de Suriye'nin İsveç eski Büyükelçisi Dr. Muhammed Bassam İmadi oldu. Şu anda İstanbul'da Suriye Ulusal Konseyi bünyesinde faaliyetlerini sürdüren İmadi ile Suriye'deki olayları, Suriye muhalefетinin durumunu, olası senaryoları, şiddetin sona ermesi için çözüm yollarını ve Türkiye'nin Suriye konusundaki pozisyonunu konuştuk.

ORSAM: Öncelikle kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Muhammed Bassam İmadi: İsmim Muhammed Bassam İmadi. Yaklaşık 30 yıl boyunca Suriye Dışişleri Bakanlığı'nda diplomat olarak ve en son Büyükelçi olarak görev yaptım. Bundan önce Şam Üniversitesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde öğretim üyesi olarak

çalışmaktaydım. 2009 yılında görevimden istifa ettim ve yaklaşık on ay önce de muhaliflere katıldım. Temmuz ayında siyasi muhalefete, Ulusal Koordinasyon Komitesi'ne katıldım. Daha sonra Türkiye'ye geldim, çünkü artık Suriye'de bulunmam tehlikeli olmaya başlamıştı. Muhalif kimliğim otoriteler tarafından öğrenilmişti ve öyle ya da böyle zarar görebilirdim. Yani Suriye'yi terk ettim. Şu anda da Suriye Ulusal Konseyi'nde Dış İlişkiler Komitesi'nde çalışıyorum. Amacım Suriye devrimini güçlendirmek ve muhaliflere uluslararası arenada daha fazla destek sağlamak.

ORSAM: Suriye'de yaşananlara ilişkin güvenilir bilgi alma konusunda sıkıntı yaşıyor. Suriye'de gerçek anlamda sizce ne oluyor ve ayaklanmanın gerçek sebepleri nelerdir?

Muhammed Bassam İmadi: Olayların en başında, insanlar rejime karşı ayaklanmaya başladıklarında, rejimin kafası karıştı ve neler olduğuna dair iyi açıklamalar getiremedi. Daha sonra rejim gerçek dışında her şeyi söylemeye başladı. Dolayısıyla Suriye'de neler olduğunu söylemek oldukça zor. Öncelikle rejim bazı Filistinlilerin olay çıkardığını iddia etti, ardından El Kaide'yi suçladı, daha sonra ise Selefi grupları ve teröristler iddialarını ortaya attı. Şimdi ise silahlı grupları suçluyorlar. Rejimin açıklaması herkesi içine alabilecek kadar genel. Hala Suriye'de olanlarla ilgili olarak inkar durumu devam ediyor. Devrimciler ile rejimi karşılaştırdığımızda pek çok farklılık olduğunu görürsünüz. Devrimciler yaşanan olaylarla ilgili videoları gösterip olaylarla ilgili gerçek kanıtlar sunabiliyor. Öte yandan rejimin de gerçek kanıtları gösterme şansı var. Ancak medya, TV kanalları, muhabirler ve diğerleri Suriye'ye gidemiyor ve bu nedenle tarafsız haber yapamıyorlar. Rejimin çıkarları için gerçekleri gizlemesi gerekiyor. Fakat 11 aydan sonra artık her şey daha net hale geldi. Suriye'deki her grubun parçası haline geldiği

bir halk ayaklanması ve devrim söz konusudur. Rejim insanları öldürmekte ve ayaklanmaları bastırmak için her türlü silahı kullanmaktadır. Sonuç ise isyanların devam etmesi oldu. Daha fazla insan öldürüldü, kayıp sayısı arttı ve yüzlerce insanın öldürülmesini görüntüleyen videolar bulunuyor. Lübnan'da, Türkiye'de ve Ürdün'de yüzlerce Suriyeli göçmen bulunuyor. Rejim tarafından zorlanarak devrimcilere saldırmak zorunda bırakıldıklarını itiraf eden yüzlerce saf değiştiren insan var. Yani resim budur. Devrim barışçıl bir şekilde başladı ancak en başından beri rejim devrimciler üzerinde çok ağır silahlar kullanıldı. Sivil öldürmeleri aşama aşama da olmadı. Baştan itibaren ağır silahlar kullanıldı. 11 ayın sonunda ise insanlar kendilerini rejime karşı, Şebiha güçlerine karşı korumaları gerektiği konusunda ikna oldular. İnsanlar kendilerini korumak için silah almaya başladılar, çünkü rejimin yaptıkları kabul edilemez. Evleri yok ediyorlar, çocukları öldürüyorlar ve insanları katlediyorlar. Yani insanların kendilerini korumak için ellerine silah alma zamanı geldi, çünkü uluslararası toplum bu insanlara yardım etmek konusunda başarısız oldu.

ORSAM: Uluslararası toplum Esad yönetimini eleştirme konusunda son derece sert olmakla beraber somut adımlar atma konusunda temkinli davranıyor. Bunun başlıca nedenlerinden birinin Suriye muhalefetine parçalı ve zayıf olması olduğu söyleniyor. Siz bu argüman hakkında ne düşünüyorsunuz?

Muhammed Bassam İmadi: Bu, Batı'nın ve bizlere yardım etmek istemeyen ülkelerin öne sürdüğü bir özür sadece. Dünyanın her yerinde muhalefet sadece bir gruptan oluşmaz. Her zaman çok parçalıdır. Bazen bu taraflar arasında fikir uyuşmazlığı olabilir. Suriye muhalefeti birleşmiştir. Hepsinin ana amacı bu rejimden kurtulmaktır. Bu bütüncül bir duruştur. Birçok siyasi hareket veya grup bulunmaktadır. Ancak önemli olan farklı hareketler

mi yoksa ortak amaç mıdır? Elbette ki amaçtır. Muhalefet daha fazla ne yapabilir? Bundan sonrası yardım etmek isteyen ülkelere kalmıştır.

Sanırım sorun Suriye Ulusal Konseyi'nin ülkede düzen ve istikrarı koruyup koruyamayacağına olan inanç ve içerdeki ayaklanma hareketi üzerinde etkinliği olup olmaması sorunu. Herkes daha fazla istikrarsızlık çıkmasından çekiniyor...

Varsayalım ki Suriye Ulusal Konseyi gerçekten istikrarı sağlayacak güce sahip değil. Peki o zaman alternatifiniz ne? İnsanları ölüme terk etmek mi? Hiçbir muhalif grubun Suriye'yi tam anlamıyla kontrol edemeyeceğini herkes biliyor. Peki o zaman ne yapalım? Başka bir alternatifimiz yok. İnsanlar kaostan korkuyor. Bu anlaşmazlık ne kadar uzun sürerse Suriye'de kaos olasılığı da o kadar artacaktır. Hepimiz rejimin düşmesinin ardından olacıklardan korkuyoruz, çünkü çok fazla beledik. Eğer bunu şimdi bitirirseniz bazı sorunlar olacak. Ancak eğer bunu iki-üç ay sonra bitirirseniz, daha çok kaos, daha çok silah ve benzer sıkıntılar ortaya çıkacak

ORSAM: Bundan sonra Suriye'de halen barışçıl geçiş şansı olduğunu düşünüyor musunuz?

Muhammed Bassam İmadi: Bu her zaman mümkündür, fakat bunun için pek çok prosedür gerekli. Örneğin şu anda görevde olan herkesin uzaklaştırılması ve Suriye halkı tarafından kabul edilecek insanların göreve getirilmesi gerekir. Suriye Ulusal Konseyi'nde, Ulusal Koordinasyon Komitesi'nde, muhalefette ve bağımsızlar arasında pek çok kabul edilebilir isim bulunmaktadır. Bütün bu isimleri bir araya getirip ülke yönetiminin başına getirirseniz Suriye'yi barışçıl bir şekilde yönetme imkânınız da doğacaktır.

ORSAM: Peki, rejimin böyle bir geri adım atması ihtimali söz konusu mudur?

Muhammed Bassam İmadi: Eğer Rusya da dahil bir şekilde uluslararası toplumdan ciddi bir baskı gelirse bunu yapabilirler. Öte yandan tampon bölge yaratma seçeneği de bulunuyor. Tampon bölge muhalefete çok yardımcı olacaktır. Öncelikle tampon bölge muhalefete kontrol edebilecekleri güvenli bir alan sağlayabilir. İkinci olarak da katliamdan kaçan insanlara sığınma sağlayabilir. Üçüncü olarak da ordudan bazı bölümlerin muhalif kampına geçmesi sağlanabilir. Bu da rejimin düşmesini sağlar. Binlerce asker ordudan kaçacaktır. Bu da düzenli ordunun savaşma kapasitesini ortadan kaldıracaktır. Böylece rejimin sonu gelir.

ORSAM: Suriye’de bazı grupların özellikle de azınlıkların rejime destek verdiği iddia ediliyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Muhammed Bassam İmadi: Hayır, bu doğru değil. Rejime karşı olanlar arasında her gruptan insan var. Öte yandan her gruptan insan rejimi de destekliyor. Bu mezhebe veya dine duyulan sadakatten kaynaklanmıyor, bu çıkar ilişkisinden kaynaklanıyor. Bugünkü rejimden çıkarları olan insanlar rejime destek veriyor, fakat rejimle çıkar ilişkisi olmayanlar rejime karşılar.

ORSAM: Çıkar ilişkisinin yanı sıra bazı grupların Esad sonrasında güvenlik gerekçesi ile kaygılandıklarını söyleyebilir miyiz?

Muhammed Bassam İmadi: Eğer bu insanlar rejime Şebiha gücü olarak hizmet ediyorlarsa o zaman geleceklerinden korkmalıydılar. Tüm bu suçlara ortak olmaktadır. Alevi, Hıristiyan, Dürzî veya Sünni fark etmez eğer bu güçlere destek veriyorlarsa korkmaları normaldir. Çünkü şu anda insanları öldürüyorlar. Bu rejimin sona ermesinin ardından kesinlikle yar-

gılanacaklardır. Fakat masum olanlara kendilerine zarar gelmeyeceği hususunda garanti veriyoruz. Biliyoruz ki pek çok Alevi grup kendini rejimden ayrı tutuyor. Onlar rejimin kendi mezheplerini kullandıklarını düşünüyorlar. Bu Hıristiyan, Dürzî ve Sünniler için de geçerlidir.

ORSAM: Rusya ve Çin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nde Arap Birliği planını veto ettiler. Suriye muhalefeti açısından bundan sonraki aşama nedir?

Muhammed Bassam İmadi: Ruslar Tunus toplantısına da katılmayı reddettiler. Tunus Toplantısının ardından rejime karşı yaptırımların ötesinde gerçekten güçlü, somut adımlar atılmasını bekliyoruz. Tampon bölge kurulmasını istiyoruz. Sınırlı askeri müdahale istiyoruz. Ayrıca güvenlik güçlerinin ana karargâhlarına ve başkanlık sarayına stratejik hava saldırısı yapılmasını da destekliyoruz. Böylece büyük kayıplar olmadan rejim sona erebilir. Elbette ki bazı kayıplar olacak, fakat kayıplarının sayısı rejimin öldürdüğü ve öldürmeye devam edeceği kadar fazla olmayacak.

ORSAM: En kötü senaryo olarak Suriye’nin bölünmesi ihtimali konuşuluyor. Bu ne kadar gerçekçi bir senaryodur?

Muhammed Bassam İmadi: Tüm bunlar rejim tarafından aklımıza yerleştirilen korkulardır, fakat kesinlikle doğru değiller. İç savaş için eşit güçte veya eşit sayıdaki ikiden fazla topluluğun birbirlerine karşı savaşması gerekir. İç savaş budur. Bugün olan şeyse rejimin insanları katletmesidir. Bu iç savaş değildir. Eğer bu rejim giderse kim kiminle savaşacak? Nusayriler genel nüfusunun %8’inden bile daha azını oluşturuyorlar ve daha önce de dediğim gibi hepsi de rejimi desteklemiyor. Tersine pek çoğu rejimin karşısında çünkü rejimin onları kullandığını biliyorlar. Ortada intikam

olmayacak çünkü intikam birbirlerini öldüren insanlar arasında olur. Yani iç savaş miti doğru değil. Sünniler çoğunluklar ve nüfusun geri kalanı ile uyumlu bir şekilde yüzlerce yıldır yaşıyor. Bugüne kadar onlara hiç bir şey olmadı. Bu rejim göreve gelene kadar bizler aramızdaki farklılıkları bile bilmezdik. Herkes eşit haklara sahipti. Örneğin Suriye'nin ilk Başbakanı bir Hıristiyan'dır. Bu rejim bunu bizleri bölmek ve yönetmek için yaptı. Bu çok bilinen bir taktiktir. Bu rejimin çökmesinin ardından normale geri dönebiliriz. Elbette ki rejimden çıkarı olan bazı Nusayriler, Dürzîler ve Sünniler bulunuyor.

ORSAM: Son olarak Türkiye'nin Suriye politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz ve Türkiye muhalefete daha fazla destek olmak için ne yapabilir?

Muhammed Bassam İmadi: Bence Türkiye uluslararası toplum tarafından yönlendiriliyor. Türkiye tek başına hiçbir şey yapamaz. Umuyoruz ki Türkiye daha fazlasını yapsın, fakat bunu yapamazlar, uluslararası toplumun desteği olmadan bir tampon bölge oluşturamazlar. Onların bunu isteyip istemediklerini bilmiyorum, fakat isteseler bile bunu BM, NATO veya Arap Ligi'nin desteği olmadan yapamazlar. Elbette ki onlar Türkiye'nin neler yapabileceği konusunda fikir birliğine varmazlar. Türkiye bütün maliyeti ödememelidir. Herkes sorumluluğu paylaşmalıdır.

ORSAM: Sayın İmadi, çok teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi ORSAM Uzmanı Oytun Orhan tarafından 21 Şubat 2012 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.*

Suriye Ulusal Konseyi Üyesi ve Şam Deklerasyonu Türkiye Temsilcisi Dr. Halit Hoca ile Söyleşi

22 Mart 2012

Halit Hoca, 1980'li yıllarda Suriye'yi terk etmek zorunda kalarak Türkiye'ye yerleşen bir aileden geliyor. Uzun yıllardır Türkiye'de yaşayan Hoca, Suriye'de ayaklanma çıkması ile beraber muhalefetin en aktif üyelerinden biri konumuna geldi. Şam Deklarasyonu Temsilcisi olarak Suriye Ulusal Konseyi'nin Dış İlişkiler Komisyonu'nda görev yürüten Halit Hoca ile Suriye'deki olayları, Suriye muhalefetinin durumunu, çözüm yollarını ve Türkiye'nin Suriye konusundaki pozisyonunu konuştuk.

ORSAM: Öncelikle kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Halit Hoca: İsmim Halit Hoca. 1965 Şam doğumluyum. 15 yaşına kadar Şam'da büyüdüm. İlk ve ortaokulu Şam'da bitirdim. Lise dönemimde, 1980'deki olaylar sırasında Suriye'yi terk etmek zorunda kaldım. Liseyi Libya'da, üniversiteyi Türkiye'de bitirdim. O dönemden beri Türkiye'de yaşamaktayım. Ama sık sık Arap ülkelerine gidiyorum. Şu an

Suriye Ulusal Konseyi'nin Dış İlişkiler Komisyonu Türkiye Temsilcisiyim.

ORSAM: Suriye'de yaşananlara ilişkin güvenilir bilgi alma konusunda sıkıntı yaşıyor. Suriye'de gerçek anlamda sizce ne oluyor ve ayaklanmanın gerçek sebepleri nelerdir?

Halit Hoca: Suriye'de 2011 Mart ayında Dera'da protesto eylemine çıkıldığı zaman insanların akıllarında ve söylemlerinde Esad'ın düşürülmesi yoktu. Fakat bu hareketin aşırı şiddetle bastırılmaya çalışılması, çocuklara işkence edilmeye başlanması, Hamza Hatip'in işkence altında öldürülmesi, daha sonra bunun defalarca tekrarlanması, oturma eylemi yapan insanların üzerine ateş açılması öncelikle Suriye halkında, sonra da tüm dünyada şok etkisi yarattı. Zira Batı görünümlü bir ailenin devlet iktidarının başında olması ve böyle vahşi bir şekilde davranması Suriyeli-lerden çok öncelikle Batılıları şaşırttı. Aslında Batı –Türkiye de dahil- Esad'dan umutluydu. Buna karşın Esad, Batı'nın umudunu boşa çıkardı ve sonuçta babasından farklı olmayan vahşi bir diktatör olduğunu ortaya koydu. Tüm bunların sonunda halk, “en ufak bir reform isteği böyle karşılanacaksa o zaman bu rejim devam etmesin” dedi. Ve rejimin düşürülmesi için sloganlar attı. Bu süreç içinde sadece Suriye rejimi değil, zamanında Suriye rejimiyle ilişki kurmuş olan, Suriye'yle dost olan ülkeler de bu hareketin bastırılabilceğini düşünüyordu. Halkın rejimle ilişkisini tamamen koparması ve 40 yıldır köle muamelesi gören halkın, isteklerini özgürce ifade etmesi, halkın kendini efendi gibi hissetmesine neden oldu. Arap Baharı'nı yaşayan Tunus'un, Libya'nın, Mısır'ın girdiği sürece Suriye de girdi ve kendini efendi hisseden halk rejimin düşürülmesini istedi. Artık şehitler de veren halk korku eşliğini aşarak, “benim istediğim olacak” demeye başladı. Süreç bu şekilde gelişti. Bu dönemde

Türkiye'nin Esad'ı ikna etme konusunda kimi zaman nasihat bazan da telkin bazında birçok girişimi oldu. Fakat Esad her seferinde yalan söyleyerek kandırdı. Türkiye'den durumu düzeltmek için istediği süreleri kendi yararına kullandı ve halkı öldürmeye devam etti. Türkiye şiddetin artarak devam ettiğini görünce Esad'la ilişkisini kesti ve henüz oluşumu yeni tamamlanan Suriye Ulusal Konseyi'ne yöneldi. Şu an sadece Türkiye değil tüm dünya Suriye Ulusal Konseyi'ne yönelmiş durumda. Dünya, Esad'ın artık çözümün değil, sorunun bir parçası olduğunu gördü. Çözümü halkın temsilcileriyle aramaya yöneldi ve Ulusal Konsey ile irtibata geçti. Bu arada yeni bir süreç yaşandı. Özgür Suriye Ordusu kuruldu. Dera'da önce Mahir Esad'a bağlı birlikler kullanılıyordu. Fakat protesto hareketi büyüyüp geliştiği için Suriye Ordusu kullanılmaya başlandı. Ordunun %80'i Nusayri azınlık dışındaki gruplardan oluşmaktadır. Tamamen Sünni ve diğer azınlıklardan oluşmaktadır. Fakat yine de %20'nin hakimiyeti çok etkiliydi. Çünkü istihbarat birimlerinin de ordu üzerinde etkisi söz konusu. Bu ordu ne zaman ki halk üzerine gönderilmeye başladı, o zaman ayrılmalar başladı. Böylece "Özgür Suriye Ordusu" ortaya çıktı. Halk hareketi barışçıl protesto eylemleriyken Özgür Suriye Ordusu'nun denkleme katılmasıyla silahlı mücadeleye dönüştü. Zamanla Suriye Ordusu'na halk tarafından misyon yüklendi: Bir Cuma gününe "Özgür Suriye Ordusu beni koruyor" adı verildi. Bu demek ki Özgür Suriye Ordusu'nun görevi saldırmak değil korumaktı. Aynı halk siyasi açıdan da Suriye Ulusal Konseyi'ni seçti. Yani halk siyasi temsilcilik hakkını Suriye Ulusal Konseyi'ne koruma hakkını da Özgür Suriye Ordusu'na verdi. Fakat sizin de takip ettiğiniz üzere Suriye iktidarı artık farklı bir stratejiyle hareket etmekte. Tanklar, helikopterler, ağır silahlar kullanılmakta. Örneğin bugün Humus'un bombardıman altındaki 18. günü.

ORSAM: Rusya ve Çin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde Arap Birliği planını veto ettiler. Suriye muhalefeti açısından bundan sonraki aşama nedir?

Halit Hoca: Biz Suriye Ulusal Konseyi olarak bu krizden kurtulmak için siyasi çözüme yöneldik. Ve Arap Birliği'yle beraber, Türkiye'nin de desteğiyle bir yol haritası oluşturduk. Bu harita kendini Arap inisiyatifinde gösterdi. İkinci inisiyatif çerçevesinde Suriye dosyasını Güvenlik Konseyi'ne götürdük. Arap Birliği'nin gerek gözlemciler bazında gerekse diplomatik bazda birçok girişimi başarısız oldu. Güvenlik Konseyi'nde de başarısız olunca tek siyasi çıkış yolumuz BM Genel Kurulu'na dosyayı götürmektir. Bizim buradaki amacımız Güvenlik Konseyi'nde Rusya'nın ve Çin'in vetosuna takılan Arap inisiyatifinin içindeki kararların aynılarının BM Genel Kurulu'ndan geçirilerek meşruiyet kazandırılmasıydı. Ki bunu sağladık. 137 ülke lehte, 12 ülke aleyhte oy kullandı. 40 küsur ülke ise çekimser kaldı. Sonuçta ezici bir çoğunlukla kararlar geçti. Bu bundan sonra Arap inisiyatifi çerçevesinde Suriye konusuna dahil olmak isteyen ülkelerin bu çerçevede meşruiyetleri olduğu anlamına gelir. Ülkeler bu meşruiyeti arıyorlardı. Önümüzdeki Cuma günü Tunus'ta bir toplantı olacak. Bu sürecin ikinci adımı olarak "Suriye'nin Dostları Grubu" bir araya gelerek Arap Birliği inisiyatifini uygulamak için bir mekanizma oluşturacak.

ORSAM: Hem uluslararası toplumu hem de Türkiye'yi daha sert müdahaleden alıkoyan en önemli faktörlerden biri Esad sonrasının kestirilemiyor olması. İç savaş, kaos, bölünme senaryoları sıkça tartışılıyor. İlk olarak Suriye sorununun barışçıl bir şekilde çözülme şansı kalmış mıdır ve ikinci olarak da askeri çözümün Suriye'de ne gibi riskler yaratacağını düşünüyorsunuz? Korkular gerçekçi midir?

Halit Hoca: Barışçıl bir çözüm vardır. Bu da Arap inisiyatifi kararlarınca Esad'ın yetkilerini vekiline yani Faruk Şara'ya devretmesi iyi bir çıkış yoludur. Bu süreci Rusya ve Çin de kabul etmektedir. Rusya ve Çin'in önceliği Esad'lı bir süreç olması. Ama bunu artık ne Suriye halkı ne de uluslararası ortam kabul etmekte. Tabi ki riskler mevcuttur, fakat ben risklerin çok az düzeyde olduğunu düşünüyorum. Bundan sonraki süreçte Esad'ın düşürülmesi adına gerek Suriye halkına gerekse "Özgür Suriye Ordusu'na savunma amaçlı destek sağlanması, insani yardım koridorunun açılması ve uçuşa yasak bölge ile güvenli bölgenin oluşturulması gerçekleştirilirse ve bütün bunlar uluslar arası barış gücü askerleri tarafından kontrol edilirse, iç savaş ve çatışma riski azalacaktır. Bu bir paket halinde ele alınmalı. Bu sayede akan kanın durması daha hızlı olur. Süreç kısılır ve Esad rejiminin düşüşü hızlanır.

ORSAM: Uluslararası toplumu kaygılandıran bir başka konu hem siyasal hem de askeri muhalefetin kendi içinde parçalanmış olması. Bu parçalı yapı içinde Suriye Ulusal Konseyi'nin gücü ve yeri hakkında ne söylemek istersiniz? Birçok farklı yapının bir araya gelerek ortak hareket etme şansı var mıdır? Yakın zaman önce ABD Genelkurmay Başkanı "muhalefetin özünü anlamadan silah verme konusunda çekimseriz şeklinde" bir açıklama da yaptı. Bu tür kaygıları nasıl giderebileceğinizi düşünüyorsunuz?

Halit Hoca: Suriye'de 40 yıldır bir dikta rejimi sürmekte. Bu nedenle Suriyelilerin muhalefet ve siyaset konusunda yeterli tecrübesi bulunmamaktadır. 4 ay gibi kısa bir sürede maksimum çaba harcanarak "Suriye Ulusal Konseyi" adı altında bir platform oluşturuldu. Şu anda muhalefetten birleşmesi isteniyor. Bunlar süreç gerektirir. Dünyanın hiçbir yerinde muhalefeti tek çatı altında toplama-

mazsınız. Libya'daki süreç farklıydı. Orada bir muhalefet yoktu. Sadece birkaç kişiden oluşan grup bir odada toplantı yaptı ve "Libya Geçici Konseyi" olduklarını söylediler. Ve tüm dünya bunları tanıdı. Suriye'de süreç bu şekilde işlemedi. Klasik siyasi figürler ve akımlar çağırıldı, diasporada oluşturulan konferanslar silsilesi ile Suriye Ulusal Konseyi ile sonuçlandı ve böylece bir muhalif yapı ortaya çıktı. Bu tabi ki siyasi bir süreç ve devam eden bir süreç. Hiçbir zaman bu nihai bir oluşum değildir. Zaten Suriye Ulusal Konseyi bunu ifade ediyor. Halen katılımlar da sağlıyoruz. Ancak bazı gruplar muhalif oldukları halde Esad'ın önerdiği reform sürecini çözüm olarak görüyorlar. Kimileri de Esad'la olmayacağını söylüyor. "Suriye Ulusal Konseyi" çeşitli parti ve mezheplerin bulunduğu bir yelpazeyi andırıyor. Şu an hem Arap Birliği, hem Türkiye hem de uluslararası toplum iletişimi bizimle sürdürmektedir.

ORSAM: Türkiye'nin bu süreçteki politikalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Halit Hoca: Türkiye bu süreçte çok emin ve çok sağlam bir yolda ilerledi. Esad'ın çözüm olamayacağını anladıktan sonra muhalefete yöneldi. Sürecin başında iki tarafa eşit mesafede davrandı. Siyasi çözüm yollarını çok zorladı. Maalesef bu süreç tıkanınca Türkiye muhalefetle beraber hareket etmeye başladı. Aslında Türkiye hala siyasi süreci zorlamaktadır. Tunus Toplantısı'nda da yine siyasi çözümler üzerinde duruldu. Siyasi çözümler çerçevesinde bahsettiğimiz şartlar ele alınacak. Yoksa askeri bir sürece gitmiyor, zorlamıyor Türkiye. Ancak Sayın Başbakan da ifade ettiği gibi eğer Esad katliamlara devam ederse, ki şu an Humus'ta katliam yapılmakta, Türkiye sessiz kalmayacağını göstermiştir. Şu an "Özgür Suriye Ordusu" adında bir yapı var. Doğru, bu yapı bölünmüş durumda ve Suriye'deki mevcut zor şartlar nedeniyle birbirleriyle iletişim sağlayamamaktadır Bunların elektronik araç

gereç, medikal malzeme ve savunma amacıyla kullanılacak silahlarla donanması ve tek komuta zinciri sağlanıp organize hareket edilmesi sağlanırsa Özgür Suriye Ordusu çerçevesinde çözüm sağlanacaktır.

ORSAM: Sayın Hoca çok teşekkür ederiz.

** Bu söyleşi ORSAM Uzmanı Oytun Orhan tarafından 20 Şubat 2012 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.*

Suriyeli Siyasal Muhalif ve Suriye Ulusal Konseyi Eski Üyesi Fawaz Tello ile Söyleşi

27 Haziran 2012

2000'lerin başından bu yana Suriyeli siyasal muhalif olarak faaliyet gösteren Fawaz Tello, 2000 yılında gerçekleşen "Şam Baharı" hareketinin içinde yer almıştır. 2006 yılında kurulan "Şam Deklarasyonu Ulusal Konseyi"nin 2011 yılına kadar kurucu üyesi olarak görev alan Tello, Suriye'de halk ayaklanması başladıktan sonra Şam'da muhalif hareketlerin içinde aktif olarak yer almıştır. Suriye Ulusal Konseyi üyesi olan Fawaz Tello yakın zaman önce istifa etmiştir. Halen Türkiye, Mısır ve Almanya'da Suriyeli siyasal muhalif olarak faaliyetlerine devam etmektedir. Özellikle Başkent Şam'da etkili olan Fawaz Tello ile İstanbul'da görüşme imkanı elde ettik.

ORSAM: Sayın Tello öncelikle kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Fawaz Tello: Suriye'nin başkenti Şam'lıyım. Lisans eğitimimi Şam Üniversitesi'nde tamamladım. 2000'lerin başından bu yana Suriyeli siyasal muhalif olarak faaliyet gösteriyorum.

2000 yılında gerçekleşen "Şam Baharı" hareketinin içinde yer aldım. 2006 yılında kurulan "Şam Deklarasyonu Ulusal Konseyi"nin 2011 yılına kadar kurucu üyesi olarak görev yürüttüm. Suriye'de halk ayaklanması başladıktan sonra Şam'da muhalif hareketlerin içinde aktif olarak yer aldım. 2012 Şubat ayında Şam'ı terk etmek zorunda kaldım. İstanbul'a gelerek Suriye Ulusal Konseyi'ne üye oldum. Ancak yakın zaman önce Konsey'den istifa ettim. İstifa etme nedenim Konsey'in reform yapmaya engel teşkil eden anti demokratik liderlik yapısıdır. Halen Türkiye, Mısır ve Almanya'da Suriyeli siyasal muhalif olarak faaliyetlerime devam ediyorum.

ORSAM: Şam'da yaşayan bir muhalifiniz ve yakın zaman öncesine kadar oradaydınız. Bize ayaklanma sonrası süreçte ve son dönemde başkent Şam'daki güvenlik ve genel durum hakkında bilgi verebilir misiniz?

Fawaz Tello: Şam'da ayaklanmaların olmadığı söyleniyor ancak bu kesinlikle doğru değildir. Bir kere her şeyden önce Şam'ın tam merkezinde dahi birçok protesto gösterisi olmuştur. Ancak bazı bölgeler var ki artık buraları Şam'ın kırsalı ya da çevresi olarak ifade etmek mümkün değildir. Örneğin Harasta. Burası Şam'ın merkezi sayılan meydandan tam olarak 10 dakika mesafededir ve şehir ile birleşmiştir. Bunun gibi birçok mahallede çok büyük çaplı gösteriler olmaktadır ve birçok kere muhalifler buralarda kontrolü ele geçirmektedir. Buralar idari olarak Şam merkez sayılmamaktadır ancak artık şehrin parçası haline gelmiştir. Örneğin bu şekilde olan Harasta, Duma, Kfer Batna, Ammuriye, Zemelka ve bunun gibi birçok yer sayılabilir. Ayrıca Şam kırsalında da 30'a yakın köy ve kasabada muhalifler etkilidir.

ORSAM: Şam'daki demografik yapı ve farklı kesimlerin ayaklanma sürecine bakışı konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Fawaz Tello: Şam'da durum biraz daha karışıktır. Şam'da gerçek Şamlılar azınlık durumundadır. Belki şehir nüfusunun sadece yüzde 20'si gerçek Şamlı'dır. Geri kalanı göç etmiş kişilerden oluşmaktadır. Şam'da Hıristiyanlar yaşamaktadır. Nusayrilerin önemli bir kısmı kendi mahallelerinde yaşamaktadır. Şam'da ülkenin her yerinden gelmiş kişiler yaşamaktadır. Şam büyük şehir olduğu için diğer bölgelerdeki gibi ilişki biçimi bulunmamaktadır. Örneğin diğer şehirlerde nüfus daha homojen olduğu ve herkes birbirini tanıdığı için yardımlaşma ve koordineli hareket daha fazladır. İnsanlar birbirini veya muhalifleri evlerinde ağırlayabilmektedir. Ancak bu tarz ilişki biçimi Şam'da görmek mümkün değildir. Ayrıca söylediğim gibi nüfus da homojen değildir. Şam merkezde nispeten az olayın olmasının bir diğer nedeni rejimin Şam'a verdiği önemden kaynaklanmaktadır. Rejim Şam'ın her şey demek olduğunu bilmektedir. Eğer Şam yıkılırsa rejimin yıkılacağını bilmektedir. Bu nedenle Şam'da kontrol çok üst seviyededir. Şebiha milislerinin bir kısmı gerçekten inandığı için rejimi korumakta bir kısmı da çıkar ve para için bu grubun içinde yer almaktadır. Her Cuma günü bu gruplar muhtemel gösteri alanlarında görev yapmaktadırlar. Bu gruplara, Devrim Muhafızlarını ve Özel Birlikleri ve tabi ki istihbarat örgütlerini de ekleyebiliriz.

Bütün bunlara rağmen Şam'da birçok gösteri olmuştur ve olmaktadır. Gösterilerin yaşandığı yerlerin hepsi Şam'ın bir parçasıdır. Rejim Şam'da sadece zengin bölgelerini, lüks semtleri kontrol edebilmektedir. Hatta Kafer Sosa gibi lüks semtlerde dahi durum iyi değildir. Şundan emin olabilirsiniz rejim Şam'da giderek Büyükelçiliklerin yer aldığı lüks bölge içinde çevrenmektedir. Tam kontrolü bu bölge ile sınırlı kalmaktadır. Bu bölgeden 10 dakikalık mesafeye çıktığınız zaman kontrol noktaları, silah sesleri ve yıkım ile karşılaşsınız. Hatta Başkanlık Sarayı'na yakın yerlerde olaylar, protesto gösteriler olmaktadır. Her

gün çok sayıda gösteri olmaktadır. Son bir ay içinde Şam'da 40'a yakın gösterici hayatını kaybetmiştir. Yakın çevredeki mahallelerde Suriye ordusu tanklarını bulundurmaktadır. Eğer bir bölgede tank olduğunu görürseniz o bölgenin kontrol dışında olduğunu düşünebilirsiniz. Tank varsa artık rejim o bölgeyi kontrol edemiyor demektir.

ORSAM: Ancak diğer taraftan da rejimin askeri operasyon düzenlediği birçok yerde kontrolü geri kazandığını görüyoruz. Örneğin direnişin merkezlerinden birine dönüşen Humus şehrindeki Babı Amur semtine Suriye ordusu girdi ve kontrolü ele geçirdi. Askeri muhalefetin eylem kapasitesi her geçen gün artmakla beraber hiçbir bölgede de kalıcı otorite sağlayamadıklarını görüyoruz. Bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Fawaz Tello: Suriye'de ayaklanma küçük sayılarla başladı. Bazı bireylerle başladı. Şu anda ise on binlerden bahsediyoruz. Askeri muhalefetin en büyük problemi belli bir bölgeyi uzun süreli olarak kendi kontrolleri altına alamamalarıdır. Ben Şam'ı dört ay önce terk ettim. Terk etmeden kısa süre önce Şam'ın banliyöleri Duma ve Harasta'ya gittim. Buralara girerken askeri kontrol noktaları Özgür Suriye Ordusu'nundu. Kimlik kontrollerini muhalifler yapmaktaydı. Ancak sorun bu kontrolü uzun süreli sağlayamamalarıdır. Duma'da örneğin muhalifler Suriye ordusunun tüm kontrol noktalarına saldırılar düzenliyor ve buradaki askerleri mahalleden çıkarıyordu. Özellikle geceleri kontrol tamamen Özgür Suriye Ordusu'na geçmektedir. Ancak sonra Suriye ordusu ağır silahlarla operasyon düzenleyerek burada kontrolü geri alabilmektedir. Muhaliflerin ağır silahları ve yeterli mühimmatı bulunmamaktadır. Ancak Suriye rejiminin bu bölgelerde kontrolü tam olarak sağlayabilmesi tam bir hayaldir artık, bunu başaramaz. Nerede bir tank var ise orada artık rejimin ka-

lıcı kontrol sağlaması imkansızdır bana göre. Çünkü tanklarını o bölgelerde sonsuza kadar tutamaz. Buna karşılık muhalifler daha esnekler. Geri çekilebilirler, yeniden silahlanabilir ve yeniden örgütlenebilirler. Ayrıca her geçen süre zarfında daha fazla tecrübe kazanıyorlar, daha iyi organize oluyorlar, daha rasyonel hareket ediyorlar. Yani bence zaman muhaliflerin lehine çalışmaktadır. Halk hiçbir nedenden ötürü artık geri çekilmeyecektir. Neden. Birincisi halk bir daha böyle bir şansı on yıllar boyunca yakalama şansı olmadığını düşünmektedir. Dolayısıyla bu şansı harcamak istemeyecektir. İkincisi rejimin düşmemesi durumunda çok acı bir şekilde şu anda yaşananların intikamının alınacağını biliyorlar. Yani herkes bir anlamda hayatı için mücadele etmektedir. Üçüncüsü ve belki de en önemlisi her geçen gün sivil ölümlerin artması ile rejimin katliamlarından zarar gören, yakınlarını kaybedenlerin sayısı artmaktadır. Şu anda Suriye içinde yerlerinden edilmiş 1 milyona yakın insandan bahsediliyor. Örneğin sadece Humus'tan Şam'a göç etmek zorunda kalanların sayısı 200 bin civarındadır. Humus'un şu anda dörtte üçü boşalmış durumdadır. Zaten ancak bu şekilde kontrolü belli bir süre ele geçirebilmektedirler. Ama bu da tabii rejime karşı daha fazla tepkiyi beraberinde getirmektedir. Bunun yanı sıra Birleşmiş Milletler raporlarına göre 3 milyon Suriyeli rejim yüzünden bir şekilde zarara uğramış durumdadır. Buna malları zarar görenler, hapishanelerde akıbeti bilinmeyenler yani bir şekilde zarara uğramış herkes dahildir. Ordu ya da polis evlere girip tutuklama yaparken evlerden malları ve paraları da çalmaktadır. Bu nedenlerle Suriye halkı sonuna kadar devam etmeliyiz düşüncesi içindedir. Örneğin düzenlenen protesto gösterileri sırasında aktif ya da değil herkesi tutukluyorlar. Şu anda hapishanelerde bulunan insanların en fazla yüzde 10'u gerçekten gösterilere katılan insanlardır. Hiçbir ayırım gözetmeksizin tüm sivil halkı tutukluyorlar. Bu insanların büyük çoğunluğu o sırada so-

kaktan geçen insanlardır. İşte rejim açısından çelişki burada ortaya çıkmaktadır. Gösterileri bastırmak için tutukladıkları masum insanlar hapishanelerde haksız yere kalmakta, işkence görmekte ve örgütsüz olan bu sivil insanlar da örgütlenerek aktif şekilde muhalefete katılma yolunu seçmektedir. Yani rejimden dolayı zarar görenlerin sayısı her geçen gün artmaktadır. Malları çalınan, işkence gören, aşağılanan ve en önemlisi yakınlarını kaybeden insanlar bunu unutmayacaktır. Bu sayı da her geçen gün artmaktadır. Muhalefetin her geçen gün arttığına ilişkin size şöyle bir örnek vereyim. Örneğin Şam'da benim gibi orta ve orta-üst sınıfta yer alan kesimler ayaklanma hareketini başlangıçta desteklemiyordu. Bu Esad yönetiminden memnun oldukları için değil sadece değişimin bedelini ödeyecek olan kesim olmak istemedikleri içindi. Şam'dan yakın zaman önce çıkmış olan bir kişi olarak şunu söyleyebilirim ki inanın şu anda bahsettiğim kesimler arasında Esad'ı destekleyenler artık azınlıktadır.

ORSAM: Ancak Şam yakın çevresinde olaylar olmakla birlikte bahsettiğiniz kesimlerin yaşadığı nispeten iyi semtlerde büyük olaylar şu ana kadar görülmedi. Bunun nedeni nedir?

Fawaz Tello: Bu insanların katkısı farklı şekillerde olmaktadır. Örneğin Şam'da 200 bine yakın Humus'tan göç etmek durumunda kalmış Humuslu olduğunu belirtmiştim. Şamlılar tüm bu insanlara yardım etmektedir. Para vermekte, geçinmelerine yardım etmektedir.

ORSAM: Bundan sonrası için Suriye'deki olayların nasıl bir seyir izleyeceğini düşünüyorsunuz?

Fawaz Tello: Bana kalırsa ABD ve diğer ülkelerdeki karar alıcılar, araştırma merkezleri ve analizciler Suriye'deki olayların çıkışını ve daha sonra nasıl gelişeceğini öngöremediler.

Suriye’de muhalefet her geçen gün güçlendi ve ne yazık ki güvenlik ortamı kötüye doğru gidiyor. Ayaklanma başladıktan sonra Batı’da ki herkes olayların birkaç ay içinde sonlanacağını düşünüyordu. Üç ayın sonunda ayaklanmanın hemen bitmeyeceğini belki biraz zaman alacağını düşünmeye başladılar. Ancak muhalefetin kazanacağından pek emin değillerdi. Bu insanlar Suriye’de gerçek anlamda ne olup bittiğini analiz edemediler. Bence halen de tam olarak Suriye’yi analiz edemediklerini düşünüyorum. Olaylar ilk başladığında gösterilerde sayılar daha azdı. Şimdi çok fazla. Silahlı muhalefetin ordu karşısında gücü belki sıfırdı ama şu anda yüzde beş de olsa hatta belki daha da fazla bir güç kapasitesine ulaşmış durumda.

ORSAM: Bu noktada askeri muhalefet hakkında bir soru sormak istiyorum. Anlaşıldığı kadarıyla her şehirde, hatta şehirler içinde birbirinden ayrı hareket eden çok parçalı bir askeri muhalif yapılanma bulunuyor. Bu dağınık grupları kontrol eden merkezi bir güç var mı, yoksa da bu grupları bir araya getirme şansı olduğunu düşünüyor musunuz?

Fawaz Tello: Her kim derse ki ben şu grubu ya da askeri muhalefeti kontrol ediyorum bilin ki o kişi yalan söylüyordur. Askeri muhalefetin söz konusu dağınık yapısı bir tehdit değil tam tersine bir fırsattır bana kalırsa. Şu anda Suriye’de bir askeri liderden bahsedemiyoruz. Neredeyse yüzlerce lider söz konusudur. Her bir lider ve grup kendi bölgelerini kontrol etmektedir. Hatta bazen bir bölge içinde birden fazla askeri grup yer alabilmektedir. Bunun askeri liderlerin yanı sıra siyasal liderler de bulunmaktadır. Askeri liderler veya savaşanlar buldukları bölgenin halkı arasından çıktılar. Bu insanlar yerel halkın desteği olmadan zaten var olamazlar. Dediğim gibi zaten yerel halkın bir parçası bu insanlar. Askeri kişiler yakın zaman öncesine kadar sokaklarda gös-

teri yapan kişilerdi. Zamanla silahlanıp rejime karşı savaşmaya başladılar. Peki, kim bu kişilere yardım etmekte onlara bakmaktadır. Tabi ki yerel halk. Kimi yerlerde siyasal liderlik ve askeri liderlik tek bir birim gibi hareket etmektedir. Bazı bölgelerde ise bu denli yakın ilişki bulunmamaktadır.

ORSAM: Suriye dışında örgütlenen muhalefetin daha yakın çalışması ve tek bir liderlik altında toplanması gerektiğini düşünüyor musunuz?

Fawaz Tello: Hayır, liderlik dışarıda değil içeride olmalıdır. Suriye Ulusal Konseyi sadece koordinatör rolü oynamalıdır. İçerdeki insanların daha bütün ve örgütlü olması yönünde çabalamalıdır. Yerel liderleri ve mücadelelerini desteklesinler. İçeridekiler dışarıdakilerden daha saf duygularla hareket eden insanlardır. Bu insanlara destek verilirse zaten mücadele etmeye devam edeceklerdir. Ancak dışarıdaki liderlik sadece finansal ve askeri yardımların bu gruplara ve liderlere ulaştırılmasını koordine etsin. Bunun ötesinde bir rol bence rekabeti ve belki çatışmayı beraberinde getirebilir. Suriye Ulusal Konseyi ve dışarıdaki gruplar bahsettiğim şekilde bir rol üstlenilirse olumsuz bir etkiden ziyade olumlu bir katkı sunabilir.

ORSAM: Suriye’de nasıl bir geçiş olabilir. Yemen Modeli gibi nispeten barışçı geçiş projelerinin başarı şansı olduğunu düşünüyor musunuz?

Fawaz Tello: Suriye’de ne yazık ki çok tehlikeli bir süreç yaşanıyor. Bir yıl öncesine kadar herkes sadece tek vatandan bahsediyordu. Ancak rejim mezhep kartını oynamakta ve ne yazık ki hem Suriye’de hem de bölgede mezhepsel ayrımların önü açılmaktadır. Görüştüğüm herkese şunu söylüyorum. Olabildiğince çabuk bu rejimden kurtulmamız gerekiyor. Her geçen süre zarfında maliyet daha

fazla artıyor ve artacaktır. Sonuçlar daha ağır olacaktır. Bence ABD sadece Esad'dan kurtulmak istiyor ancak rejimden değil. BM Genel sekreteri bazı saldırılarda El Kaide rolü olduğundan bahsetti. Doğru söylüyor gün geçtikçe Suriye'de her şeyi, her grubu bulabilirsiniz. Bu izlenen politikaların sonucudur. Artık şunun anlaşılması gerekiyor. Rejimin bu ayaklanmayı sonlandırma şansı bulunmamaktadır. Bu rejim gidecek ancak bedeli ne olacak. Bekledikçe sonuç daha fazla kaos olacaktır. Ülkeler bu rejimden kurtulmaya hazırlar mı değişimler mi karar vermeliler. Burada da sorun sadece Esad değil, azınlığa dayalı rejimdir. Belki Esad'dan umutlarını kestiler ama rejimden emin değilim. Ancak tabanda talepler bambaşkadır. ABD'lilerin anlamadıkları şey rejim yıkıldığı anda ortada ordunun kalmayacağıdır. Aynen Irak gibi ordu tamamen kaybolacaktır. Güvenlik birimleri de kalmayacaktır. İşte bu gerçek üzerinden düşünmemiz gerekmektedir. Şu anda sahada olan muhalif gruplar vardır. Ancak temel soru ülkeler rejimden kurtulmayı göze aldılar mı? Çünkü rejimin belli bir bölümünü koruyarak ortaya atılacak bir çözüm modelinin başarı şansı bulunmamaktadır. Bu gerçek üzerinden stratejiler belirlenmelidir. Hiçbir Suriyeli mevcut güvenlik birimlerinin varlığını kabul etmeyecektir. Azınlık iktidarını kesinlikle kabul etmeyecektir. Bu gerçeğe uğraşalım.

ORSAM: Açıkçası hiç kimse en az zararla bu işin sonlandırılabilmesi için bir yöntem bulabilmiş değil. Siz nasıl bir çözüm yolu öneriyorsunuz?

Fawaz Tello: Öncelikle bu azınlık rejiminin hiçbir unsuruyla, birlikte yaşama şansı olmadığını kabul etmemiz gerekmektedir. Burada Nusayri halktan bahsetmiyorum. Sadece rejimden bahsediyorum. Tabi ki tüm topluluklar Suriye'de barış içinde aynı haklara sahip eşit vatandaşlar olarak yaşamaya devam edecektir. Ancak azınlık rejiminin hiçbir unsuru-

nun yaşamasına izin verilmeyecektir. Bu ilk kabulümüz olmalı. Bunu kabul edersek ikinci aşamaya geçebiliriz. Nasıl olacak bu değişim? Ben ülkedeki karmaşa ve dağınık yapıyı bir fırsata dönüştürebileceğimizi düşünüyorum. Bu kadar fazla grup şu anda olduğundan farklı şekilde desteklenmelidir. Her bir grubun bir silahlı birimi kendine bağladığı şekilde değil. Daha örgütlü bir şekilde merkezi olarak desteklenmelidir. Konsey koordinatör olarak rol üstlenmelidir. Dışarıdaki her grubun siyasal ihtirasları ve gelecek beklentileri var. Ancak bunların ertelenmesi gerekmektedir. Eğer halk ve muhalif gruplar organize bir şekilde desteklenirse, açık bir program olursa bu insanlara yardım edilebilir. Ben sadece silah verilmesinden bahsetmiyorum. Kapsamlı bir stratejiden bahsediyorum. Yerel askeri liderler, yerel siyasal liderler üzerinden desteklenmelidir. Kontrol Suriyeli içindeki liderlerde olmalıdır. Ancak o zaman kaosun önüne bir miktar da olsa geçebiliriz. Bu dediğim başarılabılırsa işte o zaman çok parçalı yapı ve sayıca fazla grupların varlığı bir fırsata dönüştürülebilir. Ayrıca rejime yönelik olarak çok açık ve sert mesajların verilmesi gerekiyor. Bu rejimin yaşama şansının olmadığı vurgulanmalıdır. Esad ailesinin ülkede yaşama şansı olmadığını anlaması gerekmektedir.

ORSAM: Askeri müdahalenin gerekliliğine inanmıyor musunuz, bir güvenli bölgeye ihtiyaç olmadığını mı düşünüyorsunuz?

Fawaz Tello: Eğer bahsettiğim yol izlenirse gerek kalmayabilir. Ancak belli bir aşamada sadece destek amaçlı hava operasyonlarına ihtiyaç duyulabilir. Özgür Suriye Ordusu hiçbir mücadeleyi geri çekildiği için kaybetmedi. Yeterli mühimmatları bulunmamaktadır. Çoğunluğunu içerden temin etmekte ancak çok pahalıdır. Bu insanlara destek verilsin. Tanklara ihtiyacı yok bu insanların. Eğer denge biraz değişirse ordudan kopuşlar çok daha hızlı olacaktır.

ORSAM: Sayın Tello değerli görüşlerinizi bizimle paylaştığınız için çok teşekkür ediyoruz.

** Bu söyleşi 16 Mayıs 2012 tarihinde ORSAM Ortadoğu Uzmanı Oytun Orhan tarafından İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.*

Suriye'nin En Büyük Arap Aşiretlerinden Bakkara'nın Liderlerinden ve "Özgürlük ve İnşa Bloku"nun Lideri Navaf Beşir ile Söyleşi

10 Ağustos 2012

Suriye'de ayaklanma hareketine farklı kesimler katılıyor. Bunlardan biri de Suriye toplumsal ve siyasal yaşamında önemli bir yeri olan Arap aşiretlerdir. Suriye'nin en büyük Arap aşiretlerinden biri başta Deyr ez Zor olmak üzere birçok vilayete yayılmış durumda bulunan Bakkara'dır. Bu aşiretin liderlerinden biri uzun yıllardır Esad rejimine karşı muhalif hareketler içinde yer alan Navaf Beşir'dir. Beşir 2000 yılında muhalif Şam Baharı hareketi içinde yer almış, 2005 yılındaki Şam Deklarasyonu'na aktif olarak katılmıştır. 2011 yılında ayaklanma başladığından bu yana muhalif liderlerden biri olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Özellikle Deyr ez Zor bölgesinde etkili olan Navaf Beşir ile güvenlik gerekçesi ile Suriye'yi terk ederek yerleştiği İstanbul'da görüştük.

ORSAM: Kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Navaf Beşir: 25 yıldan beri aktif siyasetçi ve Suriyeli siyasal muhalif kimliğimle tanıyorum, Beşar Esad Devlet Başkanı olduğu zaman çıkan muhalif hareketin öncülerindim. 2000 yılında reform talep eden 6 hareketin biri içinde yer aldım. Bu hareketler "Şam Bahar"ı olarak adlandırıldı. Daha sonra 2004 yılında Suriye'de düzenlenen muhalefet kurultayına katıldım. Kurultaya Suriye Parlamentosu üyesi Semir Beşşar ve diğer muhalefet partileri toplam 286 kişi katılmıştır. O zaman hakkında tutuklama kararı çıktı ancak yerime Kurultayın Genel Sekreteri Sayın Riyad Dırar tutuklanarak 5 yıl hapse mahkum edildi. 2005 yılında ise "Şam Deklarasyonu" adı altında bir kuruluş oluşturuldu. Kuruluş Suriye'nin bazı partileri ve ulusalcı kimliği ile tanınan bazı şahsiyetler katılmıştı. Ben de bu kuruluşun kurucu üyelerinden biriydim. Oluşum kendine başkanlık konseyi seçmişti ve ben de bu Başkanlık Konseyi içinde yer aldım. Başkanlık Konseyi altında yerel heyetler seçildi, ancak 17 kişi tutuklanarak iki buçuk yıl hükme çaptırıldıktan sonra gizli teşkilata geçildi. Beni Dış İlişkiler Sorumluluğu'na getirdiler. Bunun üzerine her ülkede oluşumun heyeti ve temsilcileri seçildi. Yurtdışı heyetleri genelde Avrupa ülkeleri ve Güney ve Latin Amerika ülkelerinde göreve başladı. Bu arada MKK üyesi Sayın Enes Al Abda ile sürekli iletişim içindeydim, daha sonra Enes bey kuruluşun İngiltere temsilciliğine atandı. 2011 yılında Suriye'de devrim başlayınca şahsım, Dr. Riyad Seyf, Dr. Velit Bunnı, Dr. Fida Hurani, Suheyr El Atasi ve çok sayıda kuruluş üyesi, Suriye devrimini kurduğumuz bu siyasi kuruluştan üstün görerek "Şam Deklarasyonu"ndan ayrılarak devrime katıldık. 1988-1992 yılları arasında da Suriye Parlamentosu'nda milletvekilliğine seçildim, ancak dönem bitmeden önce bana yurtdışı çıkma yasağı getirildi. 1992-2012 yılları arası yaklaşık 20 sene yurtdışına çıkmadım. Devrim başlayınca çok aktif rol oynayarak Deyr ez Zor ilinde gösteriler düzenlemeye başladım.

Aynı zamanda diğer iller ile devrimci komisyonlarla sürekli irtibat içindeydim. Özellikle Dera komisyonu ile çünkü devrim Dera'dan başlamıştır. Başlangıçta gösterilere katılanların sayısı 70 bin ile 100 bin arasında oluyordu. Göstericilere de seslenmişim, bunun videosu internette yer almaktadır. Deyr ez Zor tamamen kontrolümüze geçti ancak Mart ayında askeri operasyon başladı. Bu süreç içinde ben de Şam'da tutuklandım. Şam'da bulunma nedenim ise o zamanlar Ulusal Konsey'i oluşturma hazırlıkları yapmamızdı. Önerimiz üzerine Sayın Heysem El Malih'in İstanbul'a giderek Ulusal Konsey'in başına geçmesini istedik. Bizler yani ben, Dr. Velit Bunni, Dr. Arif Dalila, Müntaha El Atraş ve Gassan Nec-car, Mişel Temmo buradaki Ulusal Konsey'in başına geçtik. Konsey kurultayı yapılmasından 3 gün önce çok sayıda devrim yanlısı bizi desteklemeye gelmişti. Ancak onlara ateş açılarak 14 kişi şehit edildi ve çok sayıda yaralı oldu. Bu da kurultayın iptaline ve Konseyin Türkiye'ye taşınmasına neden olmuştu. Bizler de kurultaya skype yolu ile katıldık. Aynı zamanda Kürtler kurultaydan çekilince dengeyi sağlamak amacıyla Sayın Mişel Temmo adımıza konuşma yaptı. Kongreden 4 gün sonra Albay Hamid Sükker beni Şam'da tutukladı. Tutuklandığımda bana bir bildiri imzalatmak istediler. Bildiride Deyr ez Zor adına, ordu ve hükümetten yardım isteyecektim. Ancak ben imzalamayı kabul etmedim, beni hapishaneye attılar. Günde 12-14 saat sorgulamaya ve işkenceye tabi tutuldum. İki buçuk ay sonra serbest bırakıldım. Daha sonra Deyr ez Zor'a gittim. Aynı tarihlerde Arap gözlemcilerin gelişleri için hazırlıklar başlattık. 17 Ocak 2012 tarihinde Arap Ligi gözlemcilerinin Deyr ez Zor'a gelişinde çok büyük gösteri düzenledik. Ancak gösteriye ateş açıldı. Bunun sonucunda 17 şehit verdik ve 51 kişi yaralandı. Arap Ligi gözlemcileri hiçbir şey yapmadılar. 16 Ocak 2012'de yani gösterileri düzenlememizden bir gün önce Deyr ez Zor Valisi bizzat kendisi benimle konuştu ve beni tehdit ederek

gösterilere katılmamamı istedi. 18 Ocak 2012 tarihinde de Türkiye'ye kaçtım. Beni Suriye devrimcileri karşıladı ve Gaziantep'e geçtik ve oradan da İstanbul'a geldik.

Biz Suriye halkı olarak Türkiye Cumhuriyeti'ni ikinci ülkemiz olarak görüyoruz. Türkiye her zaman Suriye halkının yanında yer almıştı. Bu davranış Türkler için yeni bir şey değil, daha önce çok sayıda örnekler vardır. Özellikle tarihi ve akrabalık bağımız bulunmakta. Bize siyasi faaliyet yapmamıza, kongreler düzenlememize ve serbestçe hareket etmemize izin verdi. Bu yüzden ben tekrar şahsım ve Suriye halkı adına şükranlarımızı Türkiye halkı ve hükümetine iletmek istiyorum.

ORSAM: Bir yılı aşkın bir süre geçti ancak Suriye'de değişim gerçekleşmedi ve sivil kayıplar her geçen gün artıyor. Kimse Suriye'de değişimin nasıl olacağına ilişkin net, başarı şansı olan bir plan ortaya koymuyor. Siz Suriye'de nasıl bir geçiş olacağını düşünüyorsunuz?

Navaf Beşir: Açıkçası Suriye devrimi öksüz bir devrimdir, diğer devrimler gibi davranılmadı. Mısır devrimi kısa sürdü, Tunus'ta devrim 25 günü geçmedi, Yemen ve Libya'da uluslararası camia ve Arap ülkeleri yardım etti. Libya senaryosu belli, keza Yemen de. Ancak Suriye devrimine uluslararası yardım yapılmamaktadır. Yardımda bulunanlar sadece Türkiye, Suudi Arabistan ve Katar'dır. Diğer ülkeler ise Suriye halkının gördüğü zulmü görmezden geliyor. Bu da çok utanç verici bir olaydır.

Şimdi biz devrimde ikinci yılımıza geçtik, bazı planlar oldu. Örnek olarak Arap Ligi planı ancak bunlar başarısız oldu. Şu anda Kofi Annan'ın planı var biz planın ikinci ayındayız. Ancak altı noktadan oluşan plandan hiç biri gerçekleşmedi şu ana kadar. Ayrıca planın uygulamaya konduğu tarihten şu ana kadar 1350

şehit verdik. Kofi Annan planı da başarısızdır çünkü gözlemciler önünde halka ateş açılıyor ancak kimse müdahale edemiyor. Uluslararası camia ise hiçbir şey yapmamaktadır. Bizce yapılması gerekenler seçilen bazı stratejik hedeflere hava saldırıları yapılmasıdır. Suriye hükümeti, BM'nin 7. Maddesine tabi tutulmalıdır. Biz iç savaşa gidilmesine istemiyoruz, isteğimiz Beşar Esad ve çevresindekiler gitsin, yerine 7-8 aylık süreç için Devlet Başkanı Yardımcısı Faruk Şara ülkeyi yönetsin. Ülkede istikrar sağlanınca da seçimlere gidilsin ve yeni anayasa düzenlensin. Yani ikinci cumhuriyete geçelim.

ORSAM: Suriye muhalefetine ilişkin en başta gelen eleştirilerden biri de çok parçalı oluşu. Suriye Ulusal Konseyi'nin yanı sıra içerde de siyasal muhalif yapılar var. Diğer taraftan askeri muhalefet bağımsız hareket ediyor. Siz Suriye Ulusal Konseyi'ni nasıl görüyorsunuz, Konsey gerçekten içeriği temsil ediyor mu, Suriye halkı Ulusal Konsey'e nasıl bakıyor? Genel anlamda Suriye muhalefeti hakkında ne söyleyebilirsiniz?

Navaf Beşir: Muhalefetin parçalı olduğu ve herkesin farklı düşündüğü söylentisi uluslararası camia tarafından dile getirilmektedir ve doğru değildir. Çünkü muhalefetin tüm grupları tek görüşe sahiptir. O da rejimi devirmek ve Suriye halkını korumaktır. Ulusal Konsey ile diğer muhalefet grupları arasında yaşanan anlaşmazlıklar başka konular üzerinedir. Bizim şimdiki sorunlarımız uluslararası camiadan destek sağlamak, Özgür Suriye Ordusu'na yardım toplamaktır. Bizim amacımız bütün muhalefeti Ulusal Konsey çatısı altında toplamaktır ki uluslararası camia bizi tek ve meşru temsilci olarak kabul etsin. Ancak diğer muhalefet grubu bu düzeni kabul etmemektedir. Ulusal Konsey'in zaten Suriye Parlamentosunu temsil etmesi gerekiyor, tek tarafı temsil etmemelidir. Biz Ulusal Konsey'in tekrar ya-

pılandırılmasını ve herkesin adil şekilde temsil edilmesini istiyoruz. Ayrıca devrimcilerin bu konseyde %30 oranında temsil edilmesini istiyoruz ki bu oluşum hem içten hem de dıştan destek alsın ve tek temsilci olarak görülsün.

ORSAM: Siz aynı zamanda Suriye'nin önde gelen bir Arap aşiretinin liderlerinden birisiniz. Yakın zaman önce Suriyeli aşiretlerin oluşturduğu bir muhalif yapılanma da kuruldu. Arap aşiretlerin ayaklanma sürecindeki pozisyonunu nasıl değerlendiriyorsunuz, olaylara nasıl bakıyorlar ve ayaklamadaki rolleri nedir?

Navaf Beşir: Çok sayıda Suriye aşireti devrim alanlarında yer almaktadır. Onlardan da çok sayıda şehit düşmüştür. Benim başında bulunduğum Bakkara aşireti devrime katılan tek aşiret değildir. Dera, Humus, Hama, İdlip, Halep ve Deyr ez Zor aşiretleri de devrimde önemli rol oynamaktadır. Mesela Akidat aşiretinin çok önemli rolü vardır bu devrimde. Çok sayıda şehit verdiler. Başka aşiretler de vardır, hatta aşiretlerin %90'ı devrime katılmaktadır diyebilirim. Gösterilerde, Özgür Ordu'da ve Ulusal Konsey'de yer almaktadırlar. Beşar Esad ordusundan ayrılan ve Özgür Ordu'ya katılanların çoğu bu aşiretlerin evlatlarıdır.

ORSAM: Siz neden Suriye Ulusal Konseyi'ne katılmadınız?

Navaf Beşir: Açıkçası ben Ulusal Konsey'den uzak değilim. Ayrıca bana davet geldi katılmak için hatta MKK üyesi olmamı istediler, ancak özür diledim. Benim özür dilemem Ulusal Konsey'e karşı olduğum anlamına gelmiyor. Bizim amacımız Konsey bütün grupları temsil etsin ve hiç kimse Konsey'i kendi çıkarı için kullanmasın. Kimsenin dışlanmasını istemiyoruz. Biz Sayın Burhan Galyun ile Başkan olduğu dönemde görüştük ve kendisi-

ne Kahire’de toplanan tüm muhalefet gruplarının bir bildiri düzenleyerek Ulusal Konsey’e katılacağımızı bildirdik. Ayrıca İstanbul’da düzenlenen kongrede ben bir bildiri okudum ve Ulusal Konsey’in tekrardan yapılandırılmasını istedik. Düzenlenene kadar da biz çekiyeceğimizi ancak bekleyeceğimizi bildirdik. Daha sonra Sayın Burhan Galyun ile görüştük ve ortak komisyon kurulması konusunda anlaştık ve toplantılara başladık. İstanbul’da üç ve Cenevre BM Gözlemciliği ile üç toplantı düzenledik, ancak bütün önerilerimiz Ulusal Konsey’in MKK organı tarafından reddediliyordu. Bundan dolayı Konsey’e katılmadım, ama söylediğim gibi Konsey’e uzak değilim.

ORSAM: Türkiye’nin ayaklanma sürecinde Suriye’ye yönelik politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz. Bundan sonrası için Türkiye’nin daha fazla ne yapabileceğini düşünüyorsunuz?

Navaf Beşir: Açıkçası, Suriyeli mültecileri ağırladığı, Özgür Ordu’yu Hatay’da barındır-

dığı, Suriyeli yaralılara sağlık hizmeti verdiği, muhalefeti kucaklayıp oturma izni verdiği, Beşar Esad’ı protesto eden gösterilere ve kongrelerin düzenlenmesine izin verdiği için Türkiye Cumhuriyeti halkı ve hükümetine sonsuz şükranlarımızı iletiyorum. Türkiye’nin her zaman Suriye halkının yanında olduğu açık ve nettir. Ayrıca eğer uluslararası camiadan bir karar çıksaydı Türkiye’nin bu kararı uygulamada öncü rol üstleneceğini de biliyoruz. Biz de çok iyi biliyoruz ki Türkiye’nin bu tutumu kendisine ekonomik yönden çok zarar vermiştir çünkü Türkiye Körfez’e açılan kapısını kaybetmiştir. Buna rağmen desteğe devam ediyor olması bizler için hayati öneme sahiptir.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

** Bu söyleşi 16 Mayıs 2012 tarihinde ORSAM Ortadoğu Uzmanı Oytun Orhan tarafından İstanbul’da gerçekleştirilmiştir.*

Suriye Ulusal Konseyi Üyesi ve Hukuk Bürosu Başkan Yardımcısı Cemal Ward ile Söyleşi

17 Ağustos 2012

Lazkiye doğumlu Cemal Ward ABD'de üniversite eğitimini tamamlamasını takiben ülkesi Suriye'ye döndü. Ward, Mart 2011 tarihinde olayların başlaması ile beraber Suriye muhalefetine katıldı. Doğum yeri Lazkiye'de çalışmalar yürüten Ward, güvenlik gerekçesi ile Temmuz 2011 tarihinde Suriye'yi terk etmek zorunda kaldı. Suriye muhalifi olarak İstanbul'da çalışmalarını sürdüren Ward, 2011 yılında kurulan Suriye muhalefetine çatı örgütü Suriye Ulusal Konseyi'ne katıldı. Hukuk Bürosu'nun Başkan Yardımcılığı görevini yürüten Ward aynı zamanda bir sivil toplum örgütünün de başkanlığını yürütüyor. Tüm Suriye'de yaşananları günlük olarak takip ederek yaşanan insan hakları ihlalleri ve ölümleri dünya kamuoyu ile paylaşan örgüt Suriye'de yaşananların bilinmesi açısından hayati bir rol oynuyor. İstanbul'da görüşme imkanı bulduğumuz Cemal Ward ile yaptığı çalışmaları, Suriye'nin geleceğini, Suriye muhalefetine durumunu ve Türkiye'nin rolünü konuştuk.

ORSAM: Sayın Ward, kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Cemal Ward: İsmim Cemal Ward. Suriye Ulusal Konseyi bünyesinde yer alan Hukuk Bürosu'nun Başkan Yardımcılığı görevini yürütüyorum. Aynı zamanda "Adala" isimli bir sivil toplum örgütünün başkanlığını yapıyorum. Kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. Örgütün merkezi New Jersey'dedir. Aynı zamanda İstanbul'da da faaliyet göstermekteyiz. Bunun yanında Mısır'da, Ürdün'de ve Hatay'da temsilcilerimiz, üyelerimiz bulunmaktadır. Bu kuruluş, Suriye'de her gün yaşanan insan hakları, soykırım gibi her türlü rejim ihlali belgelenmektedir. Söz konusu ihlallere maruz kalan kurbanlar ile bağlantılarımız vardır. Verdiğimiz bilgiler kurbanların ifadelerine dayanmaktadır. Kurbanlarla SÖYLEŞİler yapıyoruz. Bunun yanı sıra hükümetin yayınladığı belgelere sahibiz ve bunları da kullanıyoruz. Elde ettiğimiz bilgileri ve yayınladığımız raporları Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne de sunuyoruz. Elde ettiğimiz belgeleri düzenli olarak Uluslararası Ceza Mahkemesi'ne gönderiyoruz. Ayrıca Kerema, gibi sivil toplum kuruluşları ile de yakın ilişkilerimiz söz konusudur. Suriye Ulusal Konseyi'nden önce kurulan "Kurtuluş Konseyi"nin üyesiydim. Eğitim olarak iki lisans derecem bulunmaktadır. Biri California'dan muhasebe üzerine, diğeri de kamu diplomasisi üzerine. Ayrıca hukuk ve özellikle Avrupa hukuku üzerine çalışmalarım bulunmaktadır.

ORSAM: Sivil toplum kuruluşunuzun faaliyetlerinden anlaşılan Suriye içinde son derece aktif olarak çalışmaktasınız. Suriye içindeki faaliyetlerinizden, dış dünya ile ülke içi arasında kurduğunuz köprü rolünden biraz daha detaylı bahsedebilir misiniz?

Cemal Ward: Bizim bir "belgeleme ofisimiz" bulunmaktadır. Bu birim Suriye'de rejimin

işlediği tüm insan hakları ihlallerini belgelemektedir. Bu birim açısından en önemli yerlerden biri İstanbul çünkü esasında belgelerin, tanıkların önemli bir kısmı İstanbul'da ve Hatay'da yer almaktadır. Kurbanların önemli bir kısmı buralardadır. Bu merkezin tüm araçları burada. Çünkü çok uzun bir sınır var ve sınırlardan geçişler devam ediyor. Bilgi, belge, kurbanlar, ordudan kaçan askerler hepsi buralarda. Bu nedenle burada bilgi toplamak imkanları çok fazla. Türkiye, Suriye açısından en iyi komşu ülke konumunda. Ama tabii bundan daha önemlisi Suriye içinde her bölgede bize bağlı aktivistler bulunmaktadır. Bunlar ülkenin tamamına yayılmış durumdadır. Her gün düzenli olarak buralardan bizlere bilgi akışı olmaktadır. Kurbanların isimleri, ölümler, yaralanmalar, sahada meydana gelen insan hakları ihlalleri, bombalamalar ve bunun gibi her türlü bilgi akışı olmaktadır. Yani son derece aktifiz. Bütün bunların uluslararası toplumla paylaşılması konusunda köprü rolü oynuyoruz. Böylece tüm dünyanın Suriye'de yaşananlar konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlıyoruz. Ayrıca Suriye ordusundan kaçan kişiler, sayıları gibi konularda da bilgi topluyoruz. Ordudan kaçan bütün askerler ile de bağlantı içindeyiz. Kamplarda yaşayan bu askerlerin hikayeleri, nasıl kaçtıkları, ordudan kaçma nedenleri gibi konularda bilgi alıyoruz ve yayınıyoruz. Bir diğer işlevimiz de bağış konularındadır. Yaralı insanlara yardım ediyoruz. Yaralı yüzlerce insan mevcuttur. Sağlık konularında faaliyet gösteren, uzmanlaşmış sivil toplum kuruluşları ile bağlantılarımız söz konusu ve elimizdeki bilgileri, belgeleri bu kuruluşlara veriyoruz. Yaralılarla bu kuruluşlar ilgilenmektedir. Genel anlamda çok farklı alanlarda aktif olarak çalıştığımızı söyleyebilirim.

ORSAM: Suriye'de ne gibi insan hakları ihlalleri yaşanmaktadır?

Cemal Ward: Ülke çapında hapishanelerde, evlerde, çiftlik evlerinde, okullarda, islahevle-

rinde ve hatta yeraltında bile tutulan insanlar var. Her geçen gün ordu, özel kuvvetler ve şabiha, şehirleri ele geçirip şehir merkezlerine akın ediyor ve yüzlerce insanı tutukluyorlar. Diğer bir ihlal sivil ölümleri. Islahevlerinde veya hapishanelerde açıktan veya yeraltında sivilleri öldürüyorlar. Bu gibi yerlerde insanları vurup caddelere çıkarıyorlar. Bunu şehirde gözler önüne sermek ve dolayısıyla halkın, ölümlerde bir azalma olacağını düşünmesi için yapıyorlar. Böylelikle, "İşte, dışarıdaki ölümleri azalttık ama kapalı kapılar ardında insanları öldürmeye devam ediyoruz ve ardından gözler önüne seriyoruz," demiş oluyor. Yani rejimin yaptığı bu: Öldürme, gösterme ve tutuklama bu şekilde devam ediyor.

ORSAM: Suriye rejimi bu süreçte nasıl bir strateji izliyor?

Cemal Ward: Rejim daha çok zaman kazanmaya çalışıyor, çünkü zaman gerçekten de rejimin aleyhine işliyor. Rejim, Suriye halkını uslandırmaya çalışıyor. İsyancılara katılımı engellemek için rejim, "Hepinizi öldürürüm ve buna 'hayır' diyecek kimse de yok," diyor. Suriye; İran, Rusya, Çin, Venezüella, Lübnan ve Irak gibi müttefiklerinden destek alıyor. Silahlarını, savaşılarını ve dış desteklerini buralardan temin ederken Suriye halkı ise resmi açıklamalar ve kınamalar dışında hiçbir şey alamıyor. Amerika olayın dışında kalıyor. Başta rejim olmak üzere Suriye'deki halka bu rejimin bittiğini ve devrim yoluna başvurmaları gerektiğini söyleyecek güce sahipler. Dolayısıyla bence genel olarak Batı, başta rejimin içindekiler olmak üzere Suriye'dekilere bu rejimin artık sona erdiğini belirten güçlü bir mesaj gönderdiği takdirde, bu insanlar rejimi altüst edip rejime karşı cephe alacaklardır.

Para değil, silah değil. Müdahaleden bahsediyoruz ve hiçbir müdahale olmayacağı konusunu da oldukça açık bir şekilde belirtmiştik. Suriye'ye müdahale etmek istemiyorsunuz,

peki ya sonra? Kimse Suriye'ye müdahalede bulunmak istemiyor. Bir Suriyeli olarak, sizce herhangi bir yabancı ülkenin kendi ülkeme müdahale etmesini ister miyim? Tabii ki hayır. Ama eğer ülkemde her gün yüzlerce insan ölüyorsa, o zaman durum farklı. Düşünün bir, televizyonda gördüklerimize dayanarak günde yüz kadar insanın öldüğünü söylüyoruz. Sizce bu rakamlar gerçekleri mi yansıtıyor? Kameralar arkasında neler olup bittiğini bir hayal edin. Bu insanların cep telefonları veya video kameraları var ve bu bahsettiklerim neler olup bittiğinden haberdar olan duvarlar ardındaki insanlar. Burada işkence ve işkence aletleri dur durak bilmiyor.

ORSAM: Suriye'de ne rejim ayaklanmayı bastırabiliyor ne de muhalifler rejimi yıkabilecek kapasiteye ulaşabiliyor. Diğer taraftan kimsenin Suriye'ye müdahalede bulunmak istemediğini, ABD de dahil olmak üzere herkesin bundan çekindiğini söylediniz. Bu durumda ülke her geçen gün şiddeti artan bir iç savaş ortamına sürükleniyor. Sizce Suriye'de bundan sonraki aşama ne olacak?

Cemal Ward: Askeri müdahale istiyoruz. Suriye'ye müdahalede bulunulmasını istiyoruz, çünkü burada her gün can kayıpları yaşanıyor. Hangi tarafın müdahalede bulunacağını umursamıyorum, zira burada insanlar ölüyor. Müdahale yok, yani şu anda gözle görünür bir müdahale yok çünkü Batı, Rusya ve Çin'in karşı çıkması nedeniyle Güvenlik Konseyi'nin buna izin vermeyeceğini düşünüyor. Dolayısıyla mevcut sorunu geçersiz kılabilir veya R2P (koruma sorumluluğu)'ye başvurabiliriz, ya da sivil halkı koruma sorumluluğu adı altında müdahalede bulunulabilir. Ancak, birçoğunun bu seçeneğe başvurmak istemediğini görebilirsiniz. Dolayısıyla Batı ile tartışmalarımızda, "Peki, Güvenlik Konseyi tarafından hiçbir müdahale olmayacak. İnsan hakları veya genel kurul seçenekle-

rine başvurun," diyebilirler. Sivilleri korumak bunları harekete geçirmeyecektir. Ama bizim en azından, ateş destek bölgesi (FSA) için öldürücü veya öldürücü olmayan güç talebinde bulunmamız gerekiyor. 35 bölgeyi özgürlüğe kavuşturduğumuzu ve ordunun üç günlüğüne bu bölgelere giremediğini hatırlatmak istiyorum. Hafif silahlarla mücadele ediyoruz ve bu durumda orduya ne olacağını hayal edin. Orduda iki ayrı bölüm var: Cumhuriyet Muhafızları ve Hava Kuvvetleri. Ordunun geri kalanı, yani yüzde yetmiş beşlik bölümü hapşolmuş durumda, yani rejim yardım etmediği için hiçbir silah alamıyorlar.

Yeteri kadar silahımız ve paramız olduğunu düşünün. Bu takdirde kendi savaş alanımızı yaratabilirdik ve ordunun kitleler halinde çekildiğini görürdünüz. Muhtemelen ordunun yüzde seksenlik bölümü geri çekilirdi. Ordu içinde insanlara, kendilerine barınma imkanı sağlayabileceğimi söylememiz gerek. Paramız yok, barınağımız yok ve geri çekilen tüm ailelere karşı saldırılar düzenleniyor ve toplanıyorlar.

Esasında mâli destek ile öldürücü güç desteği alabilirsek, mevcut duruma son verilebilir ve müdahaleye de ihtiyacımız kalmaz. Başka bir ülkenin müdahalesine gerek yok. Bunu kendimiz de yapabiliriz. Unutmayalım ki Suriye'deki halkın yüzde sekseninden fazla bir bölümü devrim taraftarıdır ve sırf korktukları için sessizliğe bürünen çok fazla insan var. Hatta Nusayri azınlığı bile, Esad ailesinin iktidarı bırakıp gideceğini bilse, inanın bana rejime karşı bir cephe alacaktır. Ama mevcut durumda korkuyorlar. Dışarıdan gelen, yakında rejimin yıkılacağına dair herhangi bir sinyal yok. Aynı şekilde Suriye'ye gelen herhangi bir yardım da yok.

ORSAM: Ancak yine de dış destek olmadan muhalefetin bu kadar güçlenmesi mümkün olmazdı. Suriye muhalefetine yardımlar hangi kaynaklardan gelmektedir?

Cemal Ward: Yardım yüzde yüz Suriye kaynaklı. Biz Suriyelilerden ABD ve Avrupa'da da yaşayanlar var. Muhtemelen ülke dışında yaşayan 16 milyon kadar Suriyeli mevcut. Belki de 11 milyon ila 15 milyon Suriyeli içinde dört milyonunun uzun zaman önce göç ettiği tahmin edilmektedir. Dolayısıyla bu Suriyeliler devrimi desteklemektedirler. Bu konuda destek veriyorum. Herkes 10 lira, 1,000 lira vs. gönderiyor. Bu insanlar arasında bazen 500,000 dolar gönderenler oluyor, işte bu şekilde ayakta kalabiliyoruz.

ORSAM: Suriye halkının yüzde seksenlik bölümünün muhalefetin ve ayaklanmanın tarafında olduğundan bahsettiniz. Ama aynı zamanda Suriye ayaklanmasının ana karakterinin daha Sünni İslamcı bir hâl aldığını düşünen kesimler söz konusu. Bu nedenle de hem Suriye halkı içinde hem de uluslar arası toplumda kaygıları artanlar söz konusu. Sizce bu doğru mu?

Cemal Ward: İç savaş, topyekûn bir savaş gerçek bir sorun. Devrimle birlikte ayaklanmanın başlangıcında Suriye'deydim. Suriye'deki Müslüman Kardeşler nerede? Suriye'de yoklar. Doğrusunu söylemek gerekirse, Müslüman Kardeşler örgütü şu an Suriye'de değil. Dini aktörlerimiz var. Ve bu aktörlerin hiçbir taraftarı da yok. Eğer Suriye'de Müslüman Kardeşler örgütünün üyesiyseniz veya örgütün taraftarıysanız, 449. madde uyarınca hakkınızda soruşturma başlatılacak demektir. Bunun Suriye'de bir dayanağı yok.

Bazı İslamcı aktörler olabilir, ama Müslüman Kardeşler bünyesinde örgütlenmedikleri bir gerçek. Eğer devrimi en başından itibaren takip ediyorsanız, bunun Suriyeli halkı tarafından yapıldığını; yani Suriye halkının devrimi olduğunu göreceksiniz. Hıristiyanlar, ateistler, liberaller herkes bu devrimin içinde. Aradan geçen süre bir yıldan fazla. Bizler Müslüman'ız. Eğer Suriye'deki azınlıklar ve

çoğunluklardan bahsediyorsanız %85'lik beşlik bir Müslüman nüfustan söz ediyorsunuz demektir. Söz konusu Sünni nüfus olduğunda, en az yüzde seksenlik bir orandan bahsedebiliriz. Kısacası Müslüman'ız. İbadet eder, camiye gideriz. Eğer bu bir suçsa ve eğer bunu İslamcı Devrim olarak görüyorsanız, bunun bir ölçüde doğruluk payı da var. İnsanların camilere gidip gösteriler yapmasının tek nedeni, buranın Suriye'de yasal olarak toplanabileceği tek yer olmasıdır. Camide gördüklerim arasında, çok komik ama Hıristiyanlar da mevcut. Neden biliyor musunuz? Çünkü gösteri yapmak istiyorlar. Dışarıdaki gösterilere katılmıyorlar, bu yüzden de camilere gidiyorlar. Allah'a inanmayanlar bile camilere akın ediyor. Buraya gelip dua ediyorlar, çünkü uzun zamandır bu anın gelmesi için bekliyorlardı ve işte sonunda geldi. Suriye'de elbette İslamcı güçler olabilir ama Müslüman Kardeşler veya Selefiler değil, sadece ılımlılar. Suriye'deki halk muhafazakar olmayı tercih ediyor. Kurallara uyuyorlar ve camiye gidiyorlar. Bahsettiğiniz buysa haklı olabilirsiniz. Ayaklanmada yer alan millet ve halk Müslüman, zira çoğunluklardır. Bu arada, Suriye halkının çoğunluğu muhafazakar kesimden. Dualarını ediyor, yükümlülüklerini yerine getiriyorlar. Ancak Selefiler gibi gruplar hâlinde örgütlenmiyorlar. Eğer Selefilerden söz etmek istiyorsanız, bu Suriye'de geçersiz bir tartışma.

İnsanlar Arap Körfezi'nden gidip buradaki yaşam tarzını benimsediler. Sakallarını uzattılar. Ancak iyi ve barışçıl insanlar. Suriye'deki İslamcılar farklıdır. En önemli gruplar ise örgütlenmemiş olanlardır. Kendilerine has biçimde Tanrı'ya dua edip evlerine dönüyorlar, ancak gruplar hâlinde değil. Suriye'deki yegâne radikal İslamcı gruplar bizzat rejim tarafından kurulan örgütlenmiş gruplardır. Bunlar Suriye'de kurulmuş ve eğitilmiş olmanın yanı sıra her zaman köktenci ve radikal gruplar olmuşlardır. Suriye'deki bu kişiler, bu tip şeylere inanmamalarına rağmen, sakallarını uzatır ve

Suriye'deki Selefilere imajını mahvetmek için Selefiymiş gibi davranırlar. İkinci olarak; bu kişilere engel olmaya çalıştığımız ve teröristlere karşı savaş içinde olduğumuz konusunda Batı'ya ikna etmeye çalışmışlardır. Öte yandan, aslında Şam çevresindeki kamplarda eğitilmektedirler. Ben bu kampların adreslerini biliyorum. Bu kişileri kamplarda eğitip Irak'a gönderiyorlar. Irak'taki tüm bombalı saldırılar Suriye'den rejimden gelmiştir. Türkiye'ye PKK tarafından gerçekleştirilen tüm saldırılar Suriye üzerinden yapılmıştır. PKK'nın da Suriye'deki tüm yerleşim yerleri bilinmektedir. Şu an kampları var. Lübnan'da yaşanan tüm sorunlar da bundan kaynaklanmıştır. Rejimin görevi, sorunları ve karışıklıkları tüm diğer komşu ülkelere (Irak, Türkiye, Lübnan ve Arap Körfezi) ihraç etmektir. İşte terörün asıl ithal edildiği ülkeler bunlar.

ORSAM: Rejimin yıkılması durumunda geniş çaplı bir iç savaş çıkacağı korkusu da söz konusu. Bu kaygı bazı aktörlerin pozisyonlarını etkiliyor. Bu olasılık hakkında ne düşünüyorsunuz?

Cemal Ward: İç savaş konusunda, herhangi bir noktada bunun yaşanacağını düşünmüyorum. Neden biliyor musunuz? Hesabı çok basit. Kaç farklı azınlıktan bahsediyoruz. Nusayriiler, Dürziler, İsmaililer, ve Hıristiyanlar. Asıl olan bu dört ana azınlık topluluk. Suriye'de pek Şii nüfusu yok, sadece bazı aileler var. Ülkenin tamamında elli kadar aile var. Yani dört azınlık ve bir çoğunluktan bahsediyoruz. %80'e karşı %20'den bahsediyoruz. En başından beri, İsmaililer yüzde yüz devrim taraftarıydılar. Dürzilere gelince; abartmak istemem, ama yüzde yetmiş ila doksanı devrim taraftarıydı.

Bu ülkede protesto gösterileri düzenlemek pek kolay değil. Çok iyi şekilde kontrol edilen şehirler bulunmakta. Ve bir gösteriye gittiğiniz takdirde ölümü göze alıyorsunuz

demektir. Bu sayıdaki azınlıkların gösterilere katılması kolay olmasa da yüzde yetmişinin katıldığını biliyoruz. En başlarda Hıristiyanlar çok kararsızdı. Tüm bu olanlarla ilgili kuşkuları vardı. Ama şimdi, şunu söyleyebilirim ki, Hıristiyanların yüzde sekseni devrim taraftarıdır. Devrime karşı olan tek grup ise, kilisede dini konuma sahip olan ve yönetim tarafından bu göreve atanan kişilerdir. Müslümanlar gibi aynı durum Hıristiyanlar içinde geçerli. Hükümet tarafından atananlar hükümete oldukça sadıktırlar. Yani Dürziler, İsmaililer ve Hıristiyanlar. Dolayısıyla geriye kalan tek mezhep, yüzde yedilik bir orana sahip olan Nusayriilerdir. Yüzde seksenlik orana karşı yüzde yediden bahsediyorum. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu denklem iç savaşa yol açmaz. Aslında biz Nusayriilerle de temas hâlindeyiz. Asla onları suçlamıyoruz, çünkü eğer Nusayri biri, muhalefete katılmak için dostlarından ayrılırsa, anında infaz edilecektir. Kendisine ikinci bir şans verilir mi? Hayır. İkinci bir şans verilmeden hemen infaz edilirler. Yani bu kişilerin inancını gerçekten değiştirirsek, her şey yoluna girecektir. Bence birçoğu devrime de katılır. O zaman geriye kim kaldı? Bu berbat suçları işleyenlerin birkaç binden öteye geçtiğini sanmıyorum. Dolayısıyla Nusayri toplumun genelini suçlamak haksızlıktır. Yani geçiş hukukunu uyguladığımız ve bu suçlardan sorumlu olan herkesi mahkemeye verdiğimiz takdirde bu intikamın önüne geçilecek ve böylece tüm toplumda uzlaşmayı sağlayabileceğiz.

Yani olay şundan ibaret; uluslararası sahne bir şekilde müdahale etmezse, söz konusu sorunlar gittikçe daha da büyüyecek ve daha karmaşık bir hâl alacaktır. Ancak hemen bu durumun önüne geçebiliriz. Yine de, tüm Nusayri mezhebi rejimin yanında dursa bile ufukta bir iç savaş görmüyorum. Rejim devrilecek olsa bile, yine de yüzde seksene yüzde yedilik bir orandan bahsediyoruz. Bir kıyaslama söz konusu değil. Akli olan hiç kimse bunun bir iç

savaşa gideceğini düşünmez zaten.

ORSAM: Kürtleri de çoğunluk Sünni grubu içinde değerlendirdiniz. Ancak Suriyeli Kürtler kendilerine Arap muhalefetinden farklı bir yol çiziyor. Türkiye, Irak'ta olduğu gibi burada da PKK kontrolünde otonom bir Kürt bölgesi olmasından kaygılanıyor. Sizce böyle bir şey mümkün mü? Bölünme senaryoları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Cemal Ward: En başından beri Suriye'nin bütünlüğünden bahsettik. Böylesi bir durumu kabul edecek değiliz ve Kürtler de bu konuda hemfikirler. Uluslararası toplum yeni Suriye konusundaki bu kararımızı destekliyor. Biz Suriye'nin, vatandaşlığa dayalı üniter bir devlet olmasını istiyoruz. Hepimiz Suriyeliyiz, Arap'ız, fark etmez. Tüm etnik azınlıklara hakları verilecektir. Tek bir Suriye olduğu müddetçe kendi dillerini konuşabilecek, kendi dillerinde eğitim görebilecek, istediklerini yapabilecekler. Bu kimsenin geçemeyeceği bir kırmızı çizgidir. Tüm Kürtler de bu konuda hemfikir. Kendileriyle konuştuğumuzda; "Hayır, bölünmeden bahsetmiyoruz," diyorlar.

Yasal anlamda konuştuğumuzda, herhangi bir ayrılık olmadığı konusunda bizimle aynı görüşü paylaşıyorlar. Bizler çoğunluk olarak bütün haklarını vereceğiz. Dilleri, kültürel hakları ve örneğin kendi bayramlarında tatil yapma hakkını kullanabilecekler. Tüm bu haklar korunacak. Dolayısıyla Kürtlerle sorun yaşayacağımızı sanmıyorum. Uluslararası toplum bile ayrılık fikrini kabul etmiyor. Dolayısıyla ben bunu büyük bir sorun olarak görmüyorum. Elbette karışık bir durum, çünkü Kürtlerin bir kısmı gerçekten ayrılık fikrini ve Irak Kürdistan'ına katılmayı düşünüyor. Ancak Suriye'yi tek bir ülke olarak korumak adına birçok kural koyduk ve Kürtlerin de bu çizginin dışına çıkacaklarını düşünmüyorum. Ancak yine de ileride böyle talepleri olmayacağını garantisini bulunmamaktadır.

ORSAM: Sayın Ward, değerli fikirlerinizi bizimle paylaştığınız için çok teşekkür ederiz.

** Bu söyleşi 31 Mayıs 2012 tarihinde ORSAM Ortadoğu Uzmanı Oytun Orhan tarafından İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.*

SURİYELİ TÜRKMEN MUHALİFLER

Suriye Türkmen Topluluğu Hareketi Sözcüsü Ziyad Hasan ile Söyleşi

16 Mart 2012

Suriye'de halk ayaklanması ile beraber uzun yıllardır gündeme gelmeyen Türkmenler de sesini yükseltmeye başlamıştır. Yeni dönemde kültürel, siyasi ve ekonomik haklarının güvence altına alınması için çaba sarf eden Türkmen hareketlerinden biri de İstanbul'da faaliyet gösteren Suriye Türkmen Topluluğu Hareketi. Hareketin Sözcüsü Ziyad Hasan ile gerçekleştirdiğimiz SÖYLEŞİ'de Suriye'deki ayaklanmayı, Türkmenlerin durumunu ve Halep'teki genel siyasi ve güvenlik durumunu konuştuk.

ORSAM: Öncelikle kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Ziyad Hasan: Ben Suriye'nin Halep şehrinde Ziyad Hasan. Halep Üniversitesi İnşaat Mühendisliği bölümünden mezun oldum. İşim gereği Libya ve Irak'ta bulundum. 8 aydır

İstanbul'dayım ve burada Suriye Türkmenlerinin Esad rejimi sonrası oluşacak siyasi yapıda haklarını alabilmeleri için gerek Suriye muhalefeti, gerek Türk makamları nezdinde girişimlerde bulunuyorum. Bu uğurda dava arkadaşlarımla birlikte kurduğumuz Suriye Türkmen Topluluğu siyasi hareketinin sözcülüğünü yapıyorum.

ORSAM: Siz Haleplisiniz. Hem Halep merkez hem de kırsalındaki siyasi, ekonomi ve güvenlik durumu hakkında bilgi verebilir misiniz?

Ziyad Hasan: Siyasi duruma bakacak olursak, Suriye'nin en ücra noktalarına nüfuz eden Baas Partisi Halep şehrinin gerek merkezinde gerekse kırsalında her yere ulaşmış durumdadır. Ve şu an bu partinin tüm şubeleri birer istihbarat birimi gibi çalışmaktadır. Siyasetten fazla istihbarat işleriyle meşguldür. Halep'te en ciddi örgütlenmeyi Kürtlerde görmekteyiz. 15'i aşkın Kürt partisi var ve bunlar çok ciddi güç oluşturmaktadır. Buna ilaveten PKK terör örgütünün büyük sayıda sempatanları var ve bunlar şu an bölgede ciddi bir güce sahiptir.

Ekonomik olarak, Halep şehri Suriye ekonomisinin lokomotifidir. Ancak ne yazık ki baba Esad'ın izlemiş olduğu dışa kapalı ekonomik politikadan ağır darbeler alan şehir sanayi- si oğul Esad döneminde ise kontrolsüz dışa açılım ve üreticilere uygulanan yüksek vergi politikaları neticesinde ikinci darbeyi almıştır. Bundan dolayı devrim başlamadan önce üretimi bırakıp ithal alanına geçen iş adamı sayısı 50% oranından fazlaydı. İthale dayalı olan bu ekonomik yapıya bir de son olaylar ve ambargolar eklenince enflasyon çok ciddi bir şekilde tırmandı ve 10 ay önce 48 Suriye Lirasına tekabül eden 1 dolar, şimdi kara borsada 80 liraya alınmaya başlandı. Benzin, mazot, doğal gaz gibi temel ihtiyaçlar bulunamıyor. Bütün ürünlerde %100'ü aşan fiyat artışı var.

Zaten fakir olan halk daha da fakirleşmiş bir durumdadır.

Güvenlik durumu ise, olayların başından beri Halep'te güvenliği elinde tutan ve bu konuda hiç taviz vermeyen rejim geçen son ay zarfında zaaf belirtileri göstermeye başladı. Kırsal kesimde kontrolü devam ettirmek için ordu birliklerini kullanmaya başladı. 2 haftadır Etarib ilçesini vuran ordu, son iki gündür Kili's'e çok yakın olan Azaz'ı da vurmaya başladı ve oradaki gösterileri bastırmak için 7000 asker yönlendirdi.

Şehir merkezinde çoğalmaya başlayan gösteriler, özellikle Halep Üniversitesi ve Arap aşiretlerin yoğunlukta olduğu bazı semtlerde çok sıkça görünmeye başladı. Ve ne yazık ki Halep'te de ölü sayısı artmaya başladı.

PKK terör örgütü Kürt bölgelerinde çok bariz bir şekilde baş göstermeye başladı ve bazı yerlerde yollara barikat kurulmaya başladı. Ve son aldığımız bilgilere göre, Esad bazı Türkmen aşiret liderleriyle görüşerek, Halep kırsalında artan olayları bastırmak için Türkmenleri silahlandırmak istediğini açıklamıştır. Bu teklifi reddeden liderlere baskılar devam etmektedir.

ORSAM: Halep bugüne kadar diğer bölgelere nazaran daha sakin bir görüntü çizdi. Bunun nedenleri nedir ve bundan sonra bu durumun değişme ihtimali söz konusu mudur?

Ziyad Hasan: Halep'in yakın zamana kadar olayların dışında kalmasının nedenlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Şehirde farklı etnik ve dini grupların bulunmasının yarattığı güvensizlik,

- metropol hayat tarzının getirmiş olduğu insanlar arası iletişim sıkıntısı (gösterilerin en

yoğun olduğu yerlerin aşiret bölgeleri ve kırsal kesim ve üniversite olması bunun göstergesidir),

- rejimin uyguladığı çok sıkı ve acımasız güvenlik tedbirleri,

- farklı gerekçelerle önemli sayıda rejim tarafının olması.

Ancak son ay zarfında gelişen olaylara bakılırsa ve içeriden aldığımız bilgilere göre tansiyon gittikçe yükseliyor ve olaylar Halep'te de geri dönülmez bir noktaya doğru ilerliyor.

ORSAM: Halep'te birçok etnik ve mezhepsel grup bulunmaktadır. Bu grupların Suriye ayaklanmasında aldıkları pozisyonu kısaca anlatabilir misiniz?

Ziyad Hasan: Halep şehrinde yaşayan gurupları şu şekilde sıralayabiliriz: Araplar, Hıristiyanlar, Türkmenler, Kürtler ve Ermeniler.

Sünni Araplar, farklı şehirlerde ayaklanmayı başlatan gruplar olmasına ve ön saflarda olmasına rağmen Halep'te hareketlenmeleri çok geç başlamıştır. Daha çok kırsal kesimle sınırlı kalmışlardır.

Hıristiyanlar ve Ermeniler, İslami bir yönetimin gelmesinden korkmaktadır. Bu gruplar Suriye genelinde rejimi destekliyor veya tarafsız kalıyor.

Türkmenlerin büyük bir çoğunluğu ayaklanmayı desteklemektedir. Özellikle Hama, Halep kırsalı, Humus ve Şam Türkmenleri. Bir kısım Türkmen de farklı nedenlerle tarafsız kalmayı tercih ediyor. Kürtlerin ayaklanmaya katılımı çok lokal ve etkisizdir.

ORSAM: Halep halkının genelinin Suriye sorununun çözümü açısından nasıl bir yolu tercih ettiğini düşünüyorsunuz? As-

keri müdahale, güvenli bölge oluşumu gibi seçeneklere nasıl yaklaşmaktadır? Kökten bir değişim mi yoksa uzlaşya dayalı bir çözüm mü arzulanmaktadır?

Ziyad Hasan: Ayaklanmanın başladığı günden bu yana Halep şehrinde çok ciddi fikir ayrılıkları oluştu. Bu ayrılığı şu şekilde özetleyebilirim:

1- Halkın %70'i ayaklanmayı destekliyor. Fakat daha önce anlattığım sebeplerden dolayı bu ana kadar yalnız %30'u ayaklanmış durumda. Kırsal kesim ve şehrin bazı aşiret semtleri ve bu gurubun büyük bir kısmı askeri müdahale dahil kökten çözümden yanadır. Geri kalan %50'lik kısım ise her herhangi bir güvenlik zaafı yaşandığında sokaklara dökülmeye hazır durumdadır. Çözüm konusunda daha temkinli davranıyor ve güvenlik bölgesi oluşturmaktan yanadırlar.

2- Halkın %30'u farklı nedenlerle Esad'ı destekliyor ve bunların bir kısmı ulusal meclis dışındaki bazı muhaliflerle uzlaşya desteklerken, diğerleri meseleyi askeri yöntemlerle bitirmekten yanadır.

ORSAM: Suriye Türkmenlerinin bu ayaklanma süreci neticesinde beklentileri nelerdir, şu ana kadar Suriye muhalefeti içinde beklediklerini elde edebildi mi Türkmenler?

Ziyad Hasan: 60 seneye aşkın zulüm ve asimilasyon politikalarına maruz kalan Suriye Türkmenlerinin devrim sonrası beklentilerini şu şekilde özetleyebiliriz:

- Siyasi ve anayasal reformların gerçekleştirilmesi, çok partili sisteme geçilmesi,
- yeni anayasa çalışmalarına Türkmenlerin de katılması,

- Türkmen halkının Suriye anayasasında asli bir unsur olarak tanınması,

- Türkçe'nin, Türkmenlerin yoğunlukla yaşadığı bölgelerde resmi dil olarak tanınması,

- devlet okullarında Türkçenin öğretilmesi ve anadilde eğitimin önündeki yasal engellerin kaldırılması,

- yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve yetki alanlarının artırılması,

- Suriye halkının ve Türkmenlerin ekonomik şartlarını geliştirmek üzere sürdürülebilir bir ekonomik kalkınma sürecinin temellerinin atılması.

Ayaklanmaya çok ciddi destek veren Suriye Türkmenleri ne yazık ki bugüne kadar muhalefet nezdinde yapmış oldukları bütün başvuruları ve çabalara rağmen halen dışlanmış bir durumdadır. Farklı guruplardan temsilcileri barındıran Suriye Ulusal Konseyi'nde şu ana kadar hiç bir Türkmen temsilci bulunmamaktadır. Türkmenlerin anayurdu Türkiye'de kurulan Suriye Ulusal Konseyi ne yazık ki anavatanın gözleri önünde Türkmenleri dışlamaktadır.

ORSAM: Sizin ve genel olarak Suriye Türkmenlerinin örgütlenme çabaları hakkında bilgi verebilir misiniz?

Ziyad Hasan: Ayaklanma öncesinde kadar hiç bir Türkmen örgütümüz yoktu. Bu yöndeki çabalarımız ayaklanmadan sonra başladı, şimdi çalışmalarını sürdüren 3 siyasi gurubumuz var ve bunların birisi sözcülüğünü yaptığım ve Suriye'nin tüm Türkmen bölgelerinden temsilcileri olan Suriye Türkmen Topluluğu'dur. Aynı guruplar halinde çalışmanın Türkmenlere çok zararlı olduğunu gördüğümüz için şimdi diğer guruplarla görüşüyoruz ve çok yakın zamanda ortak hedefler

çerçevesinde beraber hareket etmeyi planlıyoruz.

ORSAM: Son olarak Türkiye'nin uygulamakta olduğu Suriye politikası hakkında ne düşünüyorsunuz? Bu kapsamda Türkiye'nin Suriye Türkmenlerine desteği konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Ziyad Hasan: Türkiye olayların başından beri dengeli bir politika izledi. Önce Suriye yönetimiyle görüşerek reformların gerçekleştirilmesi yönünde baskılar yapan Türkiye, diğer yandan kendisine sığınan Suriyelilere kucak açtı. Bu Türkiye açısından çok doğru ve yerinde bir davranıştı. Aynı süreçte Suriye muhalefetinin Türkiye'de organize olmasına müsaade etmesi, Suriye Ulusal Konseyi'nin İstanbul'da kurulmasıyla sonuçlandı. Bu da Suriye'nin geleceğinde söz sahibi olacağı anlamını taşıyor.

Biz Türkmenlere gelince; şimdiye kadar gelişen bütün siyasi süreçlerin dışında kaldık ,bunda hem biz Türkmenlerin örgütsüz oluşu hem de Türkiye'nin ilgisizliği büyük rol oynadı. Ve eğer Türkiye'nin bize karşı olan tutumu bu şekilde devam ederse sürecin tamamen dışında kalmaya mahkumuz. Bu nedenle Suriye Türkmenlerinin Türkiye'ye mesajı şudur: Suriye Türkmenlerini desteklemek Türkiye'nin hem siyasi hem milli hem de tarihi bir görevidir. Bu görevi yerine getirmemek tarihin affetmeyeceği bir hata olacaktır.

ORSAM: Sayın Hasan çok teşekkür ederiz.

**Bu söyleşi ORSAM Uzmanı Oytun Orhan tarafından 24 Şubat 2012 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.*

SURİYELİ KÜRT MUHALİFLER

Şelal Gedo: “Suriye, Demokratik, Federal, Laik, Parlamenter Bir Devlet Olmalıdır”

7 Mart 2012

Irak'ta bulunduğumuz süre boyunca Suriyeli Kürt muhaliflerle görüşmeler gerçekleştirmeye çalıştık. Kürt Ulusal Konseyi'ne üye olan partilerin temsilcilerinin tamamına ulaşmasak da bir kısmını ulaşmayı başarabildik. Bu kişiler arasında en renkli simalardan birisi Şelal Gedo'ydü. Gedo ile Suriye'nin ve Suriye Kürtlerinin durumu ile ilgili bir söyleşi gerçekleştirdik.

ORSAM: Bize kendinizi ve partinizi tanıtır mısınız?

Şelal **Geddo**: İsmim Şelal Geddo, Suriye Kürt Ulusal Konseyi'nin üyesi ve Suriye Kürt Sol partisi Kuzey Irak temsilcisiyim.

ORSAM: Bize biraz partinizden bahsedebilir misiniz?

Şelal **Geddo**: Partimiz 1965 yılında kurulmuş laik ve sol bir partidir. Suriye'de bir devrim

yoluyla eşitlik yaratılması gerektiğine inanmaktadır. Partimiz, Suriye Kürtlerinin büyük partilerinden birisiydi. Ancak parti içinde yaşanan anlaşmazlıklardan dolayı birkaç parçaya bölünmüştür. Partimizin lideri Muhammet Musa Muhammet'tir. Partimizin çıkarlarını bir kenara koyup tüm partiler olarak milletimizin çıkarlarını ön plana çıkarmaya çalışıyoruz. 11 ayrı partinin biraraya gelerek oluşturduğu KUK'in başarılı olması için çaba gösteriyoruz. Suriye'de yalnız hareket eden partiler zayıf kalmaktadır. Ancak partilerin biraraya gelmeleri halinde halk onları desteklemektedir. Bunun en önemli örneği, 2004 Kamışlı Olayları'dır. Bu olayda partiler birarada hareket ettikleri için halk onlara destek vermişti.

ORSAM: Suriye'nin geleceği hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizde Beşar Esad Rejimi varlığını sürdürebilecek mi?

Şelal **Geddo**: Suriye'de durum her geçen gün daha kötüye gidiyor ve ilerleyen günlerde daha da kötüye gideceğe benziyor. Bunun en önemli nedeni rejimin halkın taleplerini kuvvet kullanarak bastırmaya çalışmasıdır. Rejim halkı katlediyor. Olayların bu biçimde sürmesi halinde rejimin katliamlarını artıracığını ve çok daha kanlı olaylarla karşı karşıya kalabileceğimizi düşünüyorum. Beşar Esad'ın yönetimi Saddam Hüseyin'in düzenine benzemektedir. Uzun yıllar boyunca Saddam Hüseyin'in halkına nasıl zulmettiyse Beşar Esad da etmektedir. Her iki devlet de Baas partisi hakimdi, her iki ülke arasındaki Baas partileri arasında bir fark yoktur. Bu durum bize ilerleyen günlerde katliamların artacağını düşündürüyor. Ayaklanmalara ekonominin başkenti olan Halep ve siyasetin başkenti olan Şam da katılırsa o zaman ülkede çok daha fazla kan dökülecektir. Suriye'nin geleceği belirsizliğe sürükleniyor. Beşar Esad Yönetimi, halkını tamamen tüketmeden önce çekilmek istemiyor. Uluslararası güçlerin tutumundaki belirsizlik de onun bu tutumunu sürdürme-

sini sağlıyor. Uluslararası güçlerin isteksizliği Suriye'deki değişimi iç faktörlerin sağlamasını zorunlu hale getiriyor. Bunun da sonucu çatışmaların daha kanlı olması demektir.

ORSAM: Suriye'de Kürtlerin yaşadığı bölgelerde ülkenin geri kalanına göre daha az gösterinin yaşandığını görüyorsunuz. Bunun nedeni nedir?

Şelal Geddo: Görüntü bu olmasına rağmen bu çok da gerçek değildir. Bunun en önemli nedeni Beşar Esad Yönetimi'nin Kürtlerle doğrudan karşı karşıya gelmekten kaçınmasıdır. 15 Mart'ta Dara'da gösteriler başladığında ilk günlerde dahi onlarca kişi öldürülmüştü, buna rağmen aynı günlerde Kamışlı'da da gösteriler başlamasına rağmen bir damla kan bile dökülmemiştir. Rejimin Kürtlerle çatışmayı istememesi Kürtlerin bu sistemin devamını istediği anlamına gelmemektedir. Başlangıçtan beri Kürtler ayaklanmaya katılmıştır. Örneğin Amuda'da neredeyse her gün gösteri yapılmaktadır. Bu gösterilerde Beşar Esad'ın idam edilmesi ve Baas'ın devrilmesi gerekliliği sloganları sürekli olarak atılmaktadır. Ancak, şu ana kadar Suriye rejimi oraya bir tek tank bile göndermemiştir.

ORSAM: Beşar Esad Yönetimi'nin bu gösterilerle devrilebileceğini düşünüyor musunuz?

Şelal Geddo: Ben rejimin gösteriler yoluyla düşebileceğini düşünüyorum. Bildiğim kadarıyla dünya çapında buna benzer büyük ayaklanmalar başarılı olmuşlardır. Son yıllarda yaşanan buna benzer olaylarda da sistemlerin değiştiğini gördük. Buna dayanarak Suriye'deki ayaklanmanın başarılı olacağını ve rejimin değişeceğini düşünüyorum. Böylece bütün Suriye halkı isteğine ulaşmış olacaktır.

ORSAM: Uluslararası toplumun ve büyük güçlerin Suriye'ye bakışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Şelal Geddo: Suriye'deki halk genel olarak batının ve özel olarak da Fransa'nın tutumunu hiç unutmayacaktır. Genel olarak Batı Suriye halkını destekliyor ama daha fazla destek istiyoruz. Rusya ve Çin'in BM kararını veto etmesi ise bizim açımızdan üzücüdür. Rusya, geçici çıkarlar elde edebilmek için bu tür krizlerde farklı bir tutum alıyor. Ancak Suriye halkının bu tutumu unutmayacağı ve batı ülkelerinin tutumunu hatırlayacağı kesindir. Türkiye'nin tutumunda da gelgitler bulunmaktadır. Türkiye ve Suriye arasında sosyal bağlar var. Suriye ve Türkiye'deki Kürtlerin arasında bağlar var. Suriye'de istikrar olması Türkiye'nin çıkarına değildir. Buradaki gerginlik Türkiye için endişe vericidir. Türkiye'nin bu endişesini anlıyorum. Türkiye'nin Suriye'deki çıkarlarını kollaması normaldir. Suriye halkı Türkiye'den kimsenin arasında ayrımcılık yapmadan tutum takınmasını ve bütün Suriyelilere aynı gözle bakmasını bekliyor.

ORSAM: Türkiye Avrupa ülkelerine göre çok daha sert bir Suriye politikası izliyor, bunun hakkında ne düşünüyorsunuz?

Şelal Geddo: Bence bu içeriye yönelik bir yaptırım politikasıdır. Türkiye halkı hükümette daha sert olması konusunda baskı yapıyor, yoksa Türk hükümeti bu kadar sert bir politika izlenmesinin yanında değildir. Her şeye rağmen Türkiye'nin tutumunu anlıyoruz. Suriye Kürtleri olarak Türkiye'den dilenmek değil dostluğunu istiyoruz.

ORSAM: Erbil toplantısı hedeflerine ulaşabildi mi?

Şelal Geddo: En önemli olan şey Suriye Kürt partilerinin birleşmeye karar vermeleri ve hareketlerin birleşmeye başlamasıdır. İsteklerin birleştirilmesidir. Bunun en önemlisi kendi kaderini tayin hakkıdır. Şu anda Kürtler KUK'un çatısı altında birleşmiş durumdadır.

Aynı zamanda tüm muhalif partilerin birleştirilmesine de karar verilmiştir. Diğer muhalif partilerle ilişkilerinde de kendi kaderini tayin hakkını ön safhaya taşıdık. Bizim hedefimiz, Suriye çatısı altında kalmaktır. Fakat, bu hedef Suriye'nin demokratik, ademi merkezîyetçi, laik parlamenter ve çoğulcu olması halinde geçerli olacaktır.

ORSAM: KUK nasıl bir örgüttür? Kimlerden oluşmaktadır?

Şelal Geddo: KUK 256 üyeden oluşmaktadır. Bunların %60'ı bağımsız, diğerleri değişik partilere bağlıdır. Toplantıya 11 Kürt partisi katılmıştır. Ayrıca, bunlara gençlik ve kadın hareketleri ve STK'lar katılmıştır. Bunlar arasında birçok bağımsız kişi ve bilim adamı katılmıştır. Birçok kişi bunu Kürt parlamentosu olarak algılamaktadır. Bunun sonucu olarak ortaya çıkan kurumlardan birisi Yürütme Kurulu'dur. Bu heyet 45 kişiden oluşmaktadır. Bunların 22'si parti üyeleri diğerleri ise bağımsızlardır.

ORSAM: Bu bağımsız dediğiniz örgütler kimlerdir? Suriye'de bağımsız STK var mı?

Şelal Geddo: Bunlar siyasi partilere katılmayan kişilerdir. Bunlar partisel çerçevede dışındaki çalışanlardır. Bu nedenle bağımsızlar diyoruz.

KUK'un liderliği değişiyor mu? Aynı kişide mi kalacak?

Şelal Geddo: Başkanlık sistemi iki ayda bir parti liderleri arasında değişecektir.

ORSAM: Erbil'de yapılan konferans amacına ulaştı mı? Başka konferanslar yapılacak mı?

Her altı ayda bir toplanması planlanıyor. KUK'u oluşturan 256 kişilik konsey bir tür meclistir. Alınan kararları alma yetkisine sahiptir.

ORSAM: Bu konseyi oluşturan bütün partilerin Suriye'de Kürtlerin geleceğine ilişkin fikirleri aynı mıdır? Federalizm, özerklik ya da demokratik özerklik hangi görüşü savunuyorlar?

Şelal Geddo: Bizim için en önemli olan şey, Kürt partilerinin görüşünü birleştirmektir. Bunların üzerinde anlaşıldığı en önemli nokta kendi kaderini tayin hakkıdır. Bütün partiler bu talebi vurgulamaktadır.

ORSAM: Sizin partiniz Suriye'de Kürtlere ne verilmesini istemektedir?

Şelal Geddo: Bizim partimize göre Suriye, demokratik, federal, laik, parlamenter bir devlet olmalı ve tüm grupların haklarını alabileceği bir Suriye kurulmalıdır. Partiler ve kişisel bazda herkesin kendi hakkını almasını istiyoruz. Federal sistem Suriye için en doğru çözüm olacaktır. Ayrıca, tarih boyunca ortaya çıkan sorunların çözümü bizce budur. Suriye'nin geleceğinin iyi inşa edilmesini istiyorsak yeni Suriye demokratik, federal ve laik bir Suriye olmalıdır. Bu federal sistemden endişe duymaya gerek yoktur.

ORSAM: Federal sistemin neye benzemesi gerektiğini düşünüyorsunuz? KBH'de olduğu gibi bir federal bölge kurulması ve Kürtlerin burada kendi kendilerini yönetmesi şeklinde mi olmalı?

Şelal Geddo: Buradakinin aynısı değil, aynısını talep etmiyoruz. Fakat, insanlarımız KBH'dekinden daha azını istemiyorlar.

ORSAM: PYD'nin Suriye rejimiyle işbirliği yaptığı ve diğer partilere baskı yaptığı söyleniyor. Bu doğru mu değil mi?

Şelal Geddo: Meclis dışında başka partilerin olduğu bir gerçektir. Bunları da grubumuza dahil etmeye çalışıyoruz.

ORSAM: Yanıtlarınız için teşekkür ederiz.

** Bu söyleşi 9 Şubat 2012'de Erbil'de gerçekleştirilmiştir.*

Abdulhekım Beşar: “Suriye’nin Adem-i Merkeziyetçi Bir Sisteme Sahip Olmasını İstiyoruz”

13 Mart 2012

Suriye’de kurulan ilk Kürt partisi olan Suriye Kürt Demokrat Partisi 1957’den beri geçirdiği değişikliklere ve karşılaştığı örgütsel sorunlara rağmen bugün Suriye Kürtlerinin en güçlü partilerinden birisi olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle bugüne kadar Suriyeli çeşitli muhalif gruplarla yapılan söyleşileri yayımlayan ORSAM, Erbil’de Suriye Kürt Demokrat Partisi lideri Abdulhekım Beşar ile görüşmüştür.

ORSAM: Öncelikle bize kendinizi ve partinizi tanıtabilir misiniz?

Abdulhekım Beşar: Adım Abdulhekım Beşar, Suriye Kürtleri arasındaki en önemli ve en geniş tabana sahip partilerden birisi olan Suriye Kürt Demokratik Partisi’nin Genel Sekreteriyim.

ORSAM: Bize partinizin tarihinden ve geçtiği aşamalardan bahsedebilir misiniz?

Abdulhekım Beşar: Partimiz 14 Haziran 1957’de kurulmuştur. Şu ana kadar birisi

1972’de Kuzey Irak’ta olmak üzere 10 Kongre gerçekleştirdik. Suriye’deki rejimin uygulamalarına karşı mücadelemiz uzun yıllardır devam etmektedir. Bu uzun mücadele boyunca birçok yoldaşımız tutuklanmış ve çeşitli cezalara çarptırılmıştır. 1970’li yıllarda liderlerimizin çoğu uzun süre boyunca tutuklu kalmıştır. Yaşadığımız sorunlardan sonra en son yaptığımız kongre 2007 yılında gerçekleşmiştir. Bu kongrede ben genel sekreter seçildim. 2007 yılındaki kongrenin en önemli yanı ciddi bir özeleştiriyeye sahne olmasıdır. Bu kongrede yapılan özeleştiriyeye ile amaçlarımıza ulaşamamızın nedenleri tartışıldı. Bu kongre sonucunda başarıya ulaşamamızın temel nedeninin düşmanlar olduğu fikri bir yana bırakıldı. Kürtlerin haklarını elde edememesinin temel nedeninin bizden kaynaklandığına ve en temel hatanın yeterli hazırlık yapılmamış olduğuna karar verdik. Ayrıca, aşiret bağları gibi nedenlerle de Kürtlerin istedikleri noktaya gelemedikleri kanaatine ulaştık.

ORSAM: Suriye’de Kürtlerin toplumsal yapısı hakkında bilgi verir misiniz?

Abdulhekım Beşar: Bu konuda yapılmış net bir çalışma yoktur, ancak Suriye’nin dinsel ve etnik anlamda bir mozaik olduğu görülmektedir. Suriye’nin nüfusu şimdilerde 21-23 milyon civarındadır. Kürtlerin bunlar içindeki sayısı tahmini olarak 3.5 – 4 milyon arasında olduğu söylenebilir. Suriye’de Kürtler asıl olarak üç vilayette yaşamaktadır. Bunların en büyüğü Haseke’dir. Bunların dışında kalan iki bölge Ayn el Arap olarak da bilinen Kubani ve Afrin bölgesidir. Bu yerleşimlerde nüfusun çoğunluğu Kürtlerden oluşmaktadır. Bunun dışında Şam ve Halep’in merkezinde Lazkiye, İdlib ve Hama gibi yerlerin ise kırsal bölgelerinde Kürtler bulunmaktadır.

ORSAM: Suriye’de yönetim karşıtı gösterilerin her geçen gün arttığı görülmektedir. Bu gösteriler yoluyla ya da bazı silahlı

grupların rejime karşı verdiği mücadele yoluyla Beşar Esad Yönetimi'nin devrilebileceğini düşünüyor musunuz?

Abdulhekim Beşar: Rejimin ayakta kalmasının mümkün olmadığını düşünüyoruz. Bu kadar katliam ve şiddetten sonra rejim ayakta kalamaz. Zaten, görüldüğü gibi bu kadar güç kullanımına rağmen rejim ayaklanmayı bastıramamıştır. Fakat muhalefetin de ayaklanmanın başladığı dönemden bu yana geçen süreyi çok iyi kullanabildiği söylenemez. Bu süre zarfında özellikle Suriye Ulusal Konseyi bazı hatalar yapmıştır. Şu ana kadar Hristiyanlar ve Durziler “devrim”e katılmamışlardır. Çünkü Baas rejimi onları yıllar boyunca bu rejimin devrilmesi halinde yerine İslamcı bir rejimin kurulacağına ikna etmiştir. İslamcı bir Yönetimin işbaşına gelmesi onlar için büyük bir sıkıntı yaratacağından bu gruplar halen protestoları desteklememektedirler. Bunun önemli sorumlularından birisi muhalefet hareketidir. Çünkü açık bir programa sahip değillerdir.

Kişisel olarak Beşar Esad'ın devrilmesinden sonra Suriye'yi İslamcıların yöneteceğini düşünmüyorum. Bence Suriye'yi bütün Suriyeliler yöneteceklerdir. Fakat, rejimin bu yöndeki propagandası Suriye'de bazı çevrelerde etkili olabilmektedir. Bu propagandanın etkilerini aşmak için muhalefetin 3 yönde çalışması önemlidir. Bunlardan birincisi çok açık ve net bir programın ortaya konularak doğrudan tüm taraflarla diyaloga geçilmesi ve Suriye'nin gelecekte çok daha güzel bir yer olacağını anlatılması gerekmektedir. İkinci olarak din adamlarının bazı fetvalarda vererek Hristiyanların, Müslümanların ve diğerlerinin yeni Suriye'de eşit olacağını herkese ilan etmeleri gerekmektedir. Üçüncü olarak da bu insanlarla sahada doğrudan irtibata geçilmesi ve doğrudan vurgulanması gerekiyor. Sadece sokaklarda rejime karşı çıkmak yetmez, rejime karşı siyasi bir cephe de oluşturmak yararlı ola-

caktır. Bunlar yapılırsa rejimin sonunun geldiğini göreceğiz. Şu ana kadar ayaklanmaya katılanlar Sünni Araplar ve Kürtlerdir. Diğer grupların sadece entelektüel kesimleri ya da önde gelenleri ayaklanmaya destek vermekte, ancak bu gruplara bağlı olan halkın tabanda gösterilere destek vermediği görülmektedir.

ORSAM: Yaklaşık 1 yıldır Suriye muhalefetinde bir parçalanmışlık durumu gözlemlenmekteydi. Arap muhalefeti kendi içinde Kürt muhalefeti kendi içinde ayrılıklar yaşıyorken öte yandan bu iki ana muhalif grubun birbirleriyle ilişkilerinde de sorunlar vardı. Bu sorun çözülebildi mi?

Abdulhekim Beşar: Bu tür parçalanmaların diktatöryel sistemlerde yaşanması normaldir. Demokrasinin oturması çok daha iyi siyasi sonuçlar ortaya koyacaktır. Demokratik bir sistemde küçük partiler büyük partilerin içinde eriyecektir. Çünkü bu partilerin yaşamasının gereği kalmayacaktır. Diktatörlükle yönetilen rejimlerde ise bu farklı şekilde cereyan etmektedir. Kürtler olarak hem kendi içimizde hem de diğer partilerle en doğru biçimde anlaşmalar yapmaya çalışıyoruz. 26 Ekim 2011'de Kamışlı'da yapılan toplantıda 11 Kürt partisi biraraya gelerek bir Kürt Ulusal Konseyi'ni (KUK) oluşturdular. Bu kurumun faaliyetlerinin merkezi Suriye'de Kamışlı kentindedir. Ben de ilk başkanı olarak seçildim. Yarın başkanlık dönemim sona erecektir. Bir sonraki başkanlık için Yekiti Partisi Başkanı İsmail Hami'yi önerdim.

ORSAM: Suriye'de Arap muhalefet ile Kürt muhalefet arasında sorunlar vardı. Birlikte muhalefet etmek konusunda bir ilerleme sağlayabildiler mi?

Abdulhekim Beşar: Ben, Suriye Ulusal Konseyi'ne üye olan partilerin çoğuyla görüştüm. Bir süre önce Suriye Ulusal Konseyi'nin lideri Burhan Galyun da Erbil'deydi. Kendi-

siyle görüştüm, bir ilerleme sağlandı, ama kesin bir anlaşmaya vardığımı söyleyemem.

ORSAM: KUK'un Suriye Ulusa Konsey'inden beklentileri nelerdir?

Abdulhekim Beşar: Bu iki konseyin birleşmesi durumunda Suriye nüfusunun yarısından çoğu tek bir çatı altında birleşmiş olacaktır. Ancak bazı anlaşmazlık noktaları vardır. Biz, gelecekte Suriye'nin adem-i merkezîyetçi bir sisteme sahip olmasını istiyoruz. Çünkü Suriye farklı etnik gruplardan oluşmaktadır. Adem-i merkezîyetçi bir sistemde her grubun haklarını verilmekte ve bu hakların kullanımı belli bir partinin kontrolü altına girmemektedir. Bu durum, diğer muhalefet partilerinin de bu çatı altında birleşmesini kolaylaştıracaktır. İkinci beklentimiz ise laik bir devlet. Laiklikten kastımız iki şeydir: Dinin devletten ayrılması ve dolayısıyla her bir kişinin Suriye'de istediği konuma gelebilmesi. Ayrıca bu laiklik sistemi çağdışı kalmış düşüncelerin devletin kurumlarına kök salmasını engeller.

SUK ile KUK arasında önemli bir anlaşmazlık noktası da Kürt meselesinin nasıl çözüleceğine yönelik yöntemlere ilişkindir. Bu noktada en çok ön plana çıkan husus kendi kaderini tayin hakkı'dır. SUK, Kürt sorununun demokratik bir biçimde çözülmesi gerektiğini söylüyorlar, fakat önerdikleri demokratik çözüm açık değildir. Ne anlama geldiğini bilemiyoruz. Bazı TV kanallarının ve okulların açılması ya da dergi çıkarılmasına destek verilmesi gibi yöntemler öneriliyor, bunu kabul etmiyoruz. Biz Kürtlerin haklarının anayasada yazılı olmasını ve anayasal hak haline getirilmesini istiyoruz. Diğer muhalif örgütlerin şunu anlaması lazım: Suriye sadece muhalefetin değil hepimizin devletidir. Muhalefet istediğini, verip istemediğini reddedemez. Bu tür düşünceler Baasçı düşüncenin verdiği eğitimin sonucunda gelmektedir. Biz ortak olarak kabul edilmek ve davranılmak istiyoruz. Ancak

Suriye'nin toprak bütünlüğünün korunmasını da istiyoruz.

SUK kendi kaderini tayin hakkının muhtemelen yeni bir devletin kurulmasıyla sonuçlanacağına inandığından buna karşı çıkmaktadır. Ancak, bizim Kürt devleti kurma isteğimiz yok, ayrıca coğrafya açısından da bakıldığında bu pek mümkün değildir. Çünkü, şu anda Suriye'de Kürtlerin yaşadığı yerler üç parçaya bölünmüş durumdadır. Hepsinden de önemlisi, bölgede yeni bir Kürt devletinin kurulması siyasi haritanın değişmesi anlamına gelecektir. Bu bölge ülkelerini de aşarak büyük ülkelerin dahil olacağı bir konudur. Buna süper güçler karar verecektir.

ORSAM: Şu andaki gösterileri ya da olaylar **Beşar Esad** Yönetimi'nin devrilmesi için yeterli olacak mıdır?

Abdulhekim Beşar: Kesinlikle bu tek başına yetmez. Gösterilerden başlayarak içerideki tüm güçlerin birleştirilmesi gerekir sonra ise şuna çalışmak gerekmektedir. Bu ayaklanmaların tüm il ve ilçelere dağılması gerekmektedir. Bunu gerçekleştirebilirsek Suriye yönetiminin bu ayaklanmaları kontrol etme şansı kalmayacak, rejime yönelik dışarıdan ekonomik ve siyasi baskılar artacaktır. Bence, Suriye muhalefetinin birleşmesi gerçekleşirse dışarıdan bir müdahaleye gerek kalmayacaktır, çünkü, Suriye'de rejimin dayanağı olan en önemli iki kurum çökmek üzeredir: Ordu ve ekonomi. Bu iki faktörün birleşmesi rejimin devrilmesi için yeterlidir. Bunun dışında dış güçlerin doğrudan müdahale etmesi tehlikelidir. Çünkü özellikle İran dışarıdan müdahaleye karşı çıkacaktır.

ORSAM: Bugünlerde uluslararası basında Suriye içinde bir tampon bölge kurulması fikri tartışılmaktadır. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Abdulhekim Beşar: Tampon bölgenin kurulması iyi bir şeydir. Ancak nerede ve nasıl kurulacağı önemlidir. Mantık şunu gösteriyor ki, böyle bir bölgenin Türkiye üzerinden kurulması gerekiyor. Peki Türkiye böyle bir rolü üstlenecek mi? İran ile Türkiye'nin komşu olması onun için dezavantaj yaratmaktadır. Başlangıçta, Suriye hakkında Türkiye'nin üstleneceği rol konusunda sıcak bir bakış vardı. Özellikle de Sunni Araplar Türkiye'nin hızlı bir biçimde müdahale edeceğini düşünüyorlardı. Ancak bu beklenti gerçekleşmedi. Bunun nedenlerinden birisi Türkiye'nin Suriye'deki Kürtler konusundaki endişeleri. Dolayısıyla Türkiye'nin tutumunda istikrarsızlık vardır. Türkiye'nin bu tutumunun değişmesinin çok net bir biçimde değişmesinin zamanı gelmiştir.

ORSAM: BMGK'den Beşar Esad Yönetimi'ni zora sokacak bir karar bekliyor musunuz?

Abdulhekim Beşar: Bence Rusya kısa bir süre sonra tutumunu değiştirecektir. Rusya'nın önünde birkaç konu var. Örneğin kısa süre sonra yapılacak olan seçimler: Putin

karar almak için zaman kazanmaya çalışıyor. Ayrıca Suriye'de kurulması planlanan yeni rejimin geleceği de belli değil. Üçüncü olarak da Suriye'nin tüm silahları Rusya kaynaklıdır. Rejimin değişmesi halinde bu silahların sırlarının batının eline geçmesinden korkuyor. Dolayısıyla bu destek vermemesi batıyla pazarlıklarının son bulmaması ve zaman kazanma çabasıyla kaynaklanmaktadır. Ancak, eğer BM'den bir karar çıkarılabilirse biz bundan memnuniyet duyarız. Biz, BM'den çıkacak her karara razıyız.

ORSAM: Türkiye'ye vermek istediğiniz bir mesaj var mı?

Abdulhekim Beşar: Bu Türkiye halkına bir mesajdır. Türk halkı ile Suriye halkı kardeş ve dosttur. Bu dostluk anayasa üzerinden tespit edilmelidir. Ayrı ülkelerden aile olarak yaşamalıdır.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

** Bu söyleşi 10 Şubat 2012'de Erbil'de gerçekleştirilmiştir.*

Mahmut Ali Muhammed: “Suriye’de Kürtler İçin Özerklik İstiyoruz”

14 Mart 2012

Suriye’deki Kürt muhalif hareketi pek çok renkli simadan oluşuyor. Görüş ayrılıklarının çok sayıda parti kurulmasına neden olduğu Suriye Kürtleri arasında önemli partilerden birisi de Kürt Demokratik Birlik Partisi. Bu nedenle, bu partinin Kuzey Irak temsilcisi Mahmut Ali Muhammed ile görüştük.

ORSAM: Kendinizi ve partinizi tanıtabilir misiniz?

Mahmut Ali Muhammed: Adım Mahmut Ali Muhammed. Kürt Demokratik Birlik Partisi’nin politbüro üyesi ve KBH’deki temsilcisiyim. Partimiz 1957’de kurulan Suriye Kürt Demokratik Partisi’nden doğmuştur. 1957’den sonra yapılan kongrelerden sonra bazı bölünmeler olmuş, sonuçta 1993 yılında 5 partinin bir araya gelmesiyle partimiz bugünkü haline ve adına kavuşmuştur. Partimizin halihazırda lideri ve Genel Sekreteri Muhittin Şeyh Ali’dir. Amacımız Suriye’deki tüm Kürtleri bir araya getirmektir. Programı-

mızda Suriye’de demokrasinin yerleşmesi ve Kürtlerin haklarının tanınması en önemli yeri tutmaktadır.

ORSAM: Suriye’de yaşanan gelişmeleri nasıl değerlendirmektesiniz? Sizce Beşar Esad Yönetimi’nin reform yapma ya da iktidarını sürdürme şansı var mıdır?

Mahmut Ali Muhammed: Şu anda Suriye’de özgürlük ve demokrasi için bir devrim mücadelesi verilmektedir. Rejim Suriye’deki gelişmeleri mezhepsel bir çatışma olarak göstermek istiyor. Böylece Suriye’de kendi yönetiminin olmaması halinde bir iç savaş olacağı izlenimini yaratmaya çalışıyor. Fakat bu doğru değildir. Suriye’deki halk tek parti ve diktatörlük dönemine karşı devrim yoluna girmiştir. Şu anda Suriye’de yaşanan olayların tek nedeni, rejimin anti demokratik uygulamalarıdır. Suriye’de Kürt, Arap, Türkmen, Çerkes, Sünni, Şii bir araya gelmiş ve rejimi devirmeye çalışmaktadır. Laik, demokratik, anayasal ve adem-i merkezîyetçi bir sistemin kurulması için halk sokağa dökülmüş durumdadır.

ORSAM: Halkın sokağa dökülmesi rejimin devrilmesi için yeterli olacak mıdır? Rejim mevcut çatışmalar ya da gösterilerle devrilebilecek midir?

Mahmut Ali Muhammed: Mevcut olaylar rejimin devrilmesi için yeterli değildir. Tek başına halkın gücü bu tür bir devrimin başarıya ulaşması için yeterli olmayabilir. Fakat öte yandan biz dış güçlerin müdahale etmesine de karşıyız.

ORSAM: Gösteriler devirmeye yetmeyecekse, dış müdahaleye de karşıysanız Esad Yönetimi nasıl devrilecektir?

Mahmut Ali Muhammed: BM, AB ve Arap Birliği’nin Suriye rejimine baskı oluşturmalarının sonucunda rejim zayıflayabilecektir. Bu

zayıflama sonucunda halkın ayaklanmasının devam etmesi halinde rejim devrilebilecektir. Dış müdahale olursa, biz millet olarak çok büyük bir zarara uğrayacağımızı bildiğimizden buna karşıyız. Ancak mevcut araçlarla rejimin devrilmesinin çok zor olduğunun da farkındayız.

ORSAM: Beşar Esad devrildikten sonra Suriye’de bir çatışma ortamı doğar mı? Irak’taki gibi bir iç savaş çıkar mı?

Mahmut Ali Muhammed: Suriye’nin durumu komşu ülkelerden farklıdır. Suriye, Arap, Kürt, Türkmen, Çerkez, Ermeni gibi milletleriyle kardeşçe yaşamaya devam etmişlerdir. Bu Suriye’ye özgün bir yan getirmektedir. Siyasi gruplar arasında farklılık olabilir, fakat halkın arasında bu tür çekişmeler yoktur. Bugün en büyük çekişme rejimi destekleyenler ile onun karşısında olanlar arasındadır. Ancak rejimden beslenen grubun durumu, mevcut yönetimin düşmesinden sonra farklı olabilir. Fakat rejimin devrilmesinden sonra bir iç savaş çıkabileceği düşüncesi büyük ölçüde rejimin kendisinin olmaması halinde ülkenin felakete sürüklenebileceği propagandasının sonucudur.

ORSAM: Suriye’de Kürtlerin geleceği hakkında ne talep ediyorsunuz?

Mahmut Ali Muhammed: Biz parti olarak 1993’den beri Kürtler için özerklik istemekteyiz. 26 Ekim 2011’de Kamışlı’daki Konferans’ta da böyle bir karar aldık. Gelecekte, Suriye’nin içinde kalarak demokratik, laik, adem-i merkeziyetçi bir siyasi yapı istiyoruz. Bu talepler sadece bizim partimizin değil, diğer partilerin de aynı noktaları savunduğunu görüyoruz. Kürtler yaşadıkları ülkelerde sorunlarını çözmeliler. Türkiye, Irak, İran ve Suriye’de Kürtler yaşıyor. Her bir ülkedeki Kürtler yaşadıkları sorunları bu ülkelerin sınırları içinde çözmelidir. Biz de sorunlarımızı Suriye’nin içinde çözmeyi istiyoruz.

ORSAM: 2004’teki Kamışlı Olayları, Kürtlerin istedikleri zaman Suriye’de ne kadar güçlü muhalefet yapabildiklerini göstermiştir. Bugün aynı ölçüde güçlü gösteriler olduğu söylenebilir mi?

Mahmut Ali Muhammed: Şu ana kadar ayaklanan insanların büyük bir kısmı ölümlerle tehdit edilmektedir. Fakat Kürtler diğer gruplardan daha az sokağa dökülmemişlerdir. Baas Rejimi 1953’ten bugüne kadar Kürtler ile diğer milletler arasında çatışma yaşanmasını ve ayrılık olmasını istemişlerdir. Bugüne kadar dahi, Kürtler, rejim tarafından bölücü ve İsrail yanlısı olarak resmedilmeye çalışılmıştır. 2004’te Kürtler ayaklanınca rejim bu bölgede yaşayan Arapları bize karşı kışkırtmaya çalıştı. Ancak son ayaklanmalar sırasında Arapların ayaklanmasından çok kısa bir süre sonra Kürtler de ayaklandılar. Bu durum, Arapların Kürtler konusundaki fikirlerinin değişmesine katkıda bulundu. Dara’da ayaklanmaların başladığı ilk gün dahi Kürtler buraya yardım gönderdiler. Kürtlerin nüfuslarıyla ayaklanmaya katılanların sayısı oranlanırsa Kürtlerin daha çok sokağa döküldüğü görülmektedir. Bugüne kadar Beşar Esad Yönetimi’nden Kürtler olarak hem ülkenin geneline hem de Kürtlerin durumuna ilişkin taleplerde bulunduk. Ulusal düzeydeki taleplerimiz ülkedeki olağanüstü halin kaldırılması, siyasi tutukluların serbest bırakılması, ordunun sokaklardan çekilmesi ve halkın özgürce sokağa çıkabilmesi için bir yasa çıkarılmasıydı. Kürtler içinse taleplerimiz şöyleydi: Kürtlere karşı yapılan ırkçı tutumlardan vazgeçilmesi, Kürtlerin haklarının tanınması ve anayasada Suriye’nin Araplar ve Kürtler olmak üzere iki milletten ve azınlıklardan oluştuğunun yazılmasıydı. Suriye rejimi şu ana kadar Kürt bölgelerinde silah kullanmamışlardır: bunun nedeni, halka olduğundan farklı bir durum olduğunu göstermeye çalışmaktır. Rejim, Suriye’deki halka Kürtler ile kendisi arasında bir anlaşma olduğu izlenimini vermeye çalışmaktadır. Bugün-

ne kadar Halep ve Şam'daki halk gösterilere katılmamıştır. Rejim şundan korkmaktadır. Halep ve Suriye'de toplam 600.000 Kürt yaşamaktadır. Kürtlerin yaşadığı bölgelerde halka karşı silah kullanırsa o zaman bu büyük şehirlerdeki Kürtler de ayaklanacaktır. Böylece büyük şehirlerde de sorunlar yaşanacaktır. Rejim bunu engellemek için Kürt bölgesinde silah kullanmamakta ve Kürt bölgesindeki ayaklanmaların önemini ve dozajını küçük göstermeye çalışmaktadır.

ORSAM: Suriye'de bu kadar çok Kürt partisinin bulunmasının nedeni nedir?

Mahmut Ali Muhammed: 11 partinin bir araya gelmesiyle bir Kongre oluşturduk. Böylece Suriye'deki Kürtlerin %60'ını bir araya getirmeye başardık. Farklılık güzel bir şeydir, fakat bu kadar çok parti olumlu bir gelişme değildir. Bunun nedenleri Kürtlerin geri kalmışlığı, Suriye rejiminin Kürtleri geride bırakmak için gerçekleştirdiği uygulamalar, baskıcı yönetim gibi faktörlerdir. Ancak bugün Kürtler bir araya gelmeye başlamışlardır. 11 partinin dışında Rekeftin ve Reform Hareket'lerinin de KUK'a dahil edilmesi için davetiye gönderilecektir.

ORSAM: Erbil'deki toplantının ürettiği sonuçlardan memnun musunuz?

Mahmut Ali Muhammed: Bazı eksiklikler bulunmasına rağmen Konferansın yapılmış olmasından son derece memnunuz. Özellikle yurtdışındaki Kürtleri bir araya getirmenin amaçlandığı bu toplantının başarıya ulaştığını düşünüyoruz. Tüm bunlar Suriye'deki Kürtlerin ayaklanmasının başarıya ulaşmasında önemli bir adım olarak görülmelidir.

ORSAM: Arap muhalefeti ile KUK arasındaki ilişkiler ne durumdadır?

Mahmut Ali Muhammed: Halihazırda Arap muhalefeti bir birlik olamamıştır. Farklı Arap muhalif partileri olduğu kadar Kürtler içinde de ayrılıklar vardır. İsteğimiz, tüm muhalif partilerin bir araya gelmeleri ve ortak bir güç oluşturmaları ve mücadelelerine birlikte devam etmeleridir.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

** Bu söyleşi 6 Şubat 2012 tarihinde Süleymaniye'de gerçekleştirilmiştir.*

Ali Şemdin: “Suriye’de Kürtlerin Kendi Bölgelerinde Kendilerini Yönetmelerini İstiyoruz”

15 Mart 2012

2011 yılının Mart ayından bu yana ciddi bir değişim sürecine giren Suriye’de en önemli boyutlardan birisi Suriyeli Kürtlerin tutumu, örgütlenmeleri ve beklentileridir. Bu nedenle Suriye’deki Kürt partilerin görüş ve politikaları özel bir önem taşımaktadır. Birçok partisi olan Suriyeli Kürtlerin en önemli partilerinden birisi Suriye Kürt Demokratik İlerici Partisi’dir. Bu nedenle Suriye Kürtlerinin politikadaki duayen ismi Abdülhamit Hacı Derviş’in liderlik ettiği partinin Kuzey Irak Sorumlusu Şemdin Ali ile görüştük.

ORSAM: Bize kendinizi ve partinizi tanıtabilir misiniz?

Ali Şemdin: Adım Ali Şemdin. Suriye Kürdistan Demokratik İlerici Partisi’nin üst düzey yetkilisi ve Kürt Bölgesel Yönetimi’ndeki temsilcisiyim. Partimizin başkanı olan Abdülhamit Derviş aynı zamanda SKDP’yi 14 Haziran 1957’de ilk kuran kişilerden birisidir. Kurduğumuz günden bu yana Suriye’de barış ve demokrasiyi sağlamak için mücadele etmek-

teyiz. Bizim Suriye’den istediğimiz, Suriye’de Araplardan sonra sayıca ikinci büyüklükteki millet olarak (yaklaşık 3,5 milyondan fazladır) Baas diktatörlüğünün kurduğu düzenin sona erdirilmesi için mücadele ediyoruz. Suriye’de parlamenter ve demokratik bir sisteme geçmek istiyoruz. Suriye’nin gelecekteki anayasasında Kürtlerin haklarını savunabilmek için özerklik talep ediyoruz.

ORSAM: Bahsettiğiniz özerklik Irak’taki gibi bir hakkımı içeriyor?

Ali Şemdin: Federalizm bizim için uygun değildir. Parlamento gibi kurumları olan bir federalizm istemiyoruz. Suriye’de demokratik, çoğulcu ve parlamenter bir sistem inşa etmek için yeni anayasada Kürtlerin varlığın tanınması sağlanmalıdır. Kürtlerin kendi bölgelerinde kendilerini yönetmelerini istiyoruz. Bu Irak’taki gibi bir federal sistem çerçevesinde değil, Suriye’ye özgün ademi merkezizetçi bir siyasi sistem çerçevesinde olmalıdır. Federalizme yakın bir sistem ama tam anlamıyla federalizm değil. Bizim durumumuzun Kürt Bölgesel Yönetimi’ndeki durumdan farklı olduğunu düşünüyoruz. Biz Kürt partileri olarak Suriye’deki Kürt bölgelerinde kendimizi yönetmek istiyoruz. Bu bir çeşit özerklik sayılabilir. Federalizmi yeni hükümet bunu kabul etmeyecektir. Özetle, Kürt bölgelerinin bizim tarafımızdan yönetildiği, ülke genelinde ise Kürtlerin kendi nüfusları oranında ülke yönetimine katıldığı bir yönetim amaçlıyoruz. Ayrıca Suriye’nin gelirlerinin Kürtlerin yaşadığı bölgelere de aktarılmasını istiyoruz. Suriye’deki ikinci büyük millet olarak kültürel, sosyal ve siyasi haklar talep ediyoruz. Kürtlerin kendi dillerinde eğitim hakkı olmalı. Bir bölge kurmak bizim gündemimizde yok.

ORSAM: Bunun nedeni Suriye’de Kürtlerin farklı bölgelerde yaşıyor olması mı?

Ali Şemdin: Suriye’de Kürtler Türkiye sınırındaki Haseke ve Cezire’de yaşıyorlar. Ayrıca

Halep'in bir parçası olan Kovane ve Afrin'de yaşıyorlar. Yani üç Kürt bölgesi var. Haseke-Cezire bir bölge, Afrin bir bölge ve Kovane bir bölge. Kürt nüfusunun çok büyük bir kısmı buralarda bulunmaktadır. Bu nedenle kısmen söylediğiniz doğru. Ancak başka nedenler de var.

ORSAM: Beşar Esad yönetimin reform yapabileceğine inanıyor musunuz? Yoksa ancak rejim devrilirse mi yeni bir düzen gelebilir?

Ali Şemdin: 4 ay önce reformun başarılı olması şansı bitti. Rejimin reform yapma şansı vardı ama kullanamadı. Suriye halkı, Arap Birliği ve uluslararası toplum birçok kez reform yapması için ona şans verdi ama rejim bunu kullanamadı.

ORSAM: Esad Yönetimi Kürtlere yönelik olumlu adımlar atmaya çalıştı. Kimlikler dağıttı ama yeterli olmadı mı?

Ali Şemdin: Söz verdi ama pratik adımlar atmadı. Propaganda olarak bir şeyler yaptığı doğru ama uygulamada yapmadı. Asıl olarak yaptığı Kürt ve Arap muhalefeti arasındaki ilişkiyi yok etmeye çalışmaktı. Bu kimlikleri vermesinin nedeni Kürtlere haklarını vermek değil Araplardan ayırmaya çalışmaktı. Kürtler, Suriye'de politikayı en iyi anlayan millettir. Önemli tecrübeleri vardır. Çünkü yarım yüzyıldır bir tiranlık rejimi tarafından baskı altında yaşamaktadırlar. Kürtler rejimin kendi planlarını nasıl uyguladığını anlamaktadırlar.

ORSAM: Bu gösterilerle Beşar Esad rejimin devrileceğine inanıyor musunuz?

Ali Şemdin: Beşar Esad'ın devrileceğinden kuşkuymuz yok. Sorun ne zaman devrileceğidir. Nasıl devrileceğine dair çeşitli senaryolar vardır. Ancak hangi senaryo ile devrileceği belli değildir. Esad, baştan beri sorunu askeri yöntemlerle çözmeye çalışmıştır. Suriye hal-

kı ise ilk günden beri onurlarını kurtarıncaya ve özgürlüğünü elde edinceye kadar vazgeçmemeye karar vermiştir. İsyanın nasıl sona ereceğini bilemem. Ama Beşar Esad'ın ülkeyi eskiden yönettiği gibi yönetemeyeceği kesindir. 7000'den fazla insan göz göre göre öldürülmüştür. Binlerce kişi hapislanmıştır.

ORSAM: Muhaliflerin gösterilerle ya da Suriye ordusuna saldırarak rejimi devrilebileceğine inanıyor musunuz?

Ali Şemdin: Silahlı mücadele Suriye'nin felç olmasına neden olacak en büyük tehlikedir. Beşar Esad, ülkenin bu seviyeye gelmesi için çaba sarf etmektedir. Uluslararası sessizlik ve insanların günlük olarak öldürülmesi insanları silahlanmaya ve kendilerini savunmaya zorlamaktadır.

ORSAM: Hangisi daha kötü uluslararası müdahale mi yoksa silahlı çatışma yoluyla devrilme mi?

Ali Şemdin: En iyisi Beşar Esad'ın kendi isteğiyle ayrılmasıdır. Biz iç savaş görmek istemiyoruz. Uluslararası güçlerin yasal bir yolla ve BM aracılığıyla sürece dahil olabilir. Fakat, Suriye'deki gelişmelere büyük güçler müdahale ederse bu iyi bir çözüm olmaz. Biz gelişmelerin BM'nin gözetiminde olmasını istiyoruz.

ORSAM: Arap Birliği Planı gibi bir çözüm mü istiyorsunuz?

Ali Şemdin: Libya ve Mısır gibi olmalı, Irak başarılı değildi. Arap Birliği'nin kararı Beşar Esad'a zaman kazandırıyor. En iyi çözüm Suriye dosyasını BM'ye göndermek ve bir güvenli bölge kurmak. Bu yapıldıktan sonra Suriye ordusu ikiye bölünecektir. Yani, demek istediğim Suriye ordusunun hepsi rejimin yanında değil. Ama güvenli bölge olursa bu durum değişebilir. Suriye ordusundaki ciddi fikri ayrılıkları var. Fakat ayrılıp da gidebile-

cekleri ve operasyonlarını yürütebilecekleri bir bölge yok.

ORSAM: Suriye'deki Kürt hareketlerinin büyük bir kısmı Beşar Esad yönetimin değişmesini istiyor, ama gösterilerin sayısı diğer bölgelere daha az. Bunun nedeni nedir?

Ali Şemdin: Bu bilgi doğru değil. İnsanların öldürülmesiyle gösterilerin sayısı arasında bağlantı kurulması doğru değil. Bizim gösterimizin sayısı az değil, fakat biz kendi bölgemizde güçlü olduğu için insanları istediği gibi öldüremiyor. Kürtler daha medeni olduğu ve gösterilerini kontrol etmeyi becerebildiği için gösterilerde sorun daha az çıkıyor. Ayrıca Kürtler en güçlü muhalefettir. Çünkü Kürt hareketi insanları örgütlenme bağlamında daha örgütlüdürler. Rejim Kürtleri bu oyunun dışında tutmak istiyor. Son 10 ayımızda biz Kürtlerin sesini örgütlemekle meşguldük. Sevinerek söylüyorum bunu yapabildik. 26 Ekim 2011'de Suriye'de 1. Kürt kongresi yapıldı. Bu kongrenin adı Suriye Kürt Ulusal Kongresi'dir. Bu toplantıya 254 kişi ve 11 parti katıldı. Ayrıca gençler birliği gibi örgütler katıldı.

ORSAM: Erbil'de yapılan toplantı yararlı geçti mi? Amacına ulaştı mı?

Ali Şemdin: Ben bu konferansı hazırlayan yetkililerden birisiyim. Kongrenin amacı dışarıdaki bütün Kürt güçleri bir araya getirip düzenli bir hale sokmak ve faaliyetleri daha üst seviyeye taşımaktı. Bütün ayrı grupları bir araya getirerek genellikle Suriye'deki devrime katkı vermelerini sonra da Kürt muhalefetine aynı şekilde destek vermelerini sağlamak amaçlanıyordu. Kongre 28-29 Ocak 2011 tarihlerinde 2 gün sürdü. 27 ülkeden 254 kişinin katılımı vardı. Siyasal partilerin dışında, Gençler ve Kadınlar Birliği temsilcisi gibi gruplar da toplantıya katıldı. 27 ayrı ülkeden temsilciler katıldı. Kongre bittikten sonra bir bildiri yayınlandı. Bu nedenle kongrenin ba-

şarılı geçtiğini düşünüyorum. Kamışlı'daki kongreden sonra bu ikinci kongreydi. Kamışlı'daki Kongre Suriye'deki güçleri bir araya getirmeyi Erbil'deki Kongre ise yurtdışındaki güçleri biraraya getirmeyi amaçlıyordu. Sayın Mesut Barzani'nin son toplantıda belirttiği gibi yakında bir büyük Kürt Kongresi toplanması planlanmaktadır. Bu toplantıda bütün Kürtlerin güçleri bir araya getirilip, Kürtlerin söylemleri birleştirilecektir. Bunun başarılı olup olmayacağını bilmiyorum.

ORSAM: Kürt muhalefatinin diğer Suriyeli muhalefet partileriyle ilişkisi nasıldır?

Ali Şemdin: İlişkilerimiz iyiye gitmektedir. Suriye'de hiçbir muhalif grup tek başına başarılı olamaz. Olayların başlamasından bu yana Arap muhalefeti ve Kürt muhalefatinin faaliyetleri karşılaştırıldığında Arapların düzenli bir biçimde çalışmadığı görülmektedir. Birçok farklı oluşum içinde sadece Müslüman Kardeşler örgütlü bir şekilde faaliyet göstermiştir. Onlar da 1980lerde yedikleri büyük darbeden sonra Suriye'nin dışına kaçmışlardır. Son 10 ay içinde Arap muhalefeti düzenli bir örgüt olabilmek için faaliyet gösterdiler. Bu toplantılar sonucunda Burhan Galyun'un liderliğinde Suriye Ulusal Konseyi (SUK) oluşturuldu. Bu oluşumun içinde Müslüman Kardeşlerin güçleri fazlayken ülkenin içinde Arap milliyetçileri daha güçlüdür. Bunlar da Hasan Abdülazim'in başkanlığında Ulusal Demokratik Değişim Koordinasyon Komitesi'ni oluşturdu. Bu iki grup, Arapların muhalefetine öncülük ettiler. Biz ise Kürtlerin muhalefetine önderlik etmek istedik ve başardık. Yani 3 temel muhalif grup var, SUK, Ulusal Demokratik Değişim Koordinasyon Komitesi ve Kürt Ulusal Konseyi (KUK). Bizim görüşümüz Kamışlı Kongresi'nin ardından şöyle belirginleşti. Bu rejim devrilmelidir. Beşar Esad ile hiçbir zaman uzlaşmayacağız. Fakat, tüm muhalefet partileri bir araya gelir Esad ile görüşürse o zaman biz de bu görüşmeye dahil

oluruz. Sürekli olarak toplantılar yaptık ama şu ana kadar Araplar Kürtlerin haklarını kabul etmemişlerdir. Biz de Kürt Bloku olarak değişimi istiyoruz, ama her tür değişimi kabul etmiyoruz. Kürtlerin haklarını verecek bir değişimin gerçekleşmesini istiyoruz. Liderimiz, Abdulhamit Derviş bir süre önce Kahire’de Burhan Galyun ve Hasan Abdülazim ile ayrıca Arap birliği Genel Sekreteri Nebil El Arabi ile de biraraya gelmiştir. Bunların hepsi Kürtlerin olmadığı bir değişimi istemediklerini söylemişlerdir. Temelde Kürtlere verdikleri temel hak vatandaşlıktır. SUK, anayasada Kürtlerin ikinci millet olarak kabul edilmesini destekleyeceğini söylemiştir. Kürtler de yeni

demokratik rejimde yeni bir rol oynayabileceklerini kabul etmişlerdir. Ancak biz Kürtler olarak Suriye’nin birliği çerçevesinde Kürtlerin özerkliğini kabul etmelerini talep ediyoruz. Onlarla ilişkilerimiz iyi ama Kürtlerin haklarını tamamen kabul etmemişlerdir. Şurası kesindir ki, Kürtler olmaksızın Suriye’de değişim gerçekleştirilemez. Kürtlerin birçok partisi olsa da aralarında birlik olabilmişlerdir. Fakat, bu Araplar için geçerli değildir.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

**Bu SÖYLEŞİ 5 Şubat 2012’de Süleymaniye’de gerçekleştirilmiştir.*

Behçet Beşir Resul: “Uçuşa Yasak Bölge Uygulaması Yapılsın, Ama Bu Bölgeye Askeri Güç Getirilmesin”

16 Mart 2012

Irak'ta 1957 yılında kurulan Kürt Demokratik Partisi birkaç kez ayrılığa sahne olmuştur. Son yıllarda liderlik mücadelesinin yoğunlaştığı partiden ayrılan bir grup partinin önde gelen isimlerinden birisi olan Nasreddin İbrahim'in liderliğinde ayrıldığı partinin ismini koruyarak varlığını sürdürmektedir. Kürt Ulusal Konseyi'nin bir parçası olan Kürt Demokrat Partisi El Parti'nin Kuzey Irak temsilcisi olan Behçet Beşir Resul ile görüştük.

ORSAM: Bize kendinizi ve partinizi tanıtabilir misiniz?

Behçet Beşir Resul: Adım Behçet Beşir Resul, Suriye Kürt Demokrat Partisi El Parti kuzey Irak temsilcisiyim. Partimiz 1957'de kurulmuştur. Suriye'de kurulan ilk Kürt partisidir. Fakat daha sonra parti içinde bazı ayrılmalar olmuştur. Şu anda bizim partimizin lideri Nasreddin İbrahim'dir. Partimizin temel ilkeleri laiklik ve demokrasidir. Temel amacımız

Suriye'yi demokrasiye getirmek ve Suriye'deki tüm etnik ve dinsel gruplarla demokratik bir ortamda barış içinde yaşamaktır. Partimiz, Suriye Kürt Ulusal Konseyi'nin üyesidir.

ORSAM: Suriye'nin geleceği nereye gitmektedir?

Behçet Beşir Resul: Suriye güçleri hala ayaklanmaya karşı kuvvet kullanmaya devam etmektedir. Suriye yönetimi şu anda halkın, önceden görev yapmış yetkililerin ya da komşu ülkelerin önerilerini dikkate almamaktadır. Suriye Yönetimi askeri gücünü kullanarak katliamlarını sürdürmektedir. Bu şekilde devam ederse Suriye Yönetimi kendi kendisini bitirecektir. Bir gerçek vardır; o da Suriye halkının haklarından vazgeçmeyeceği ve sonuna kadar hakkını aramaya devam edecektir. Suriye halkı ne kadar kayıp verirse versin, ayaklanmayı sürdürecektir. Sonunda mutlaka zafer Suriye halkının olacaktır.

ORSAM: Sizin partinize göre Suriye Kürtlerinin sorunlarına nasıl çözüm bulunabilir?

Behçet Beşir Resul: Suriye'de KUK oluşum aşamasındayken bizim de parti olarak bu Konsey çerçevesinde bazı isteklerimiz oldu. Konsey oluştuktan sonra ise artık bu kurum çerçevesinde alınan kararları takip ediyoruz. KUK'un isteklerinden en önemlisi, Suriye'nin bütünlüğü çerçevesinde Kürt halkının haklarının verilmesidir. Rejim devrildikten sonra büyük bir ihtimalle yeni bir referandum yapılacağına inanıyoruz. Burada Kürt halkın isteklerinin ne olduğu belirlenecektir. Ancak şunu söyleyebilirim ki, bu istekler Suriye'nin toprak bütünlüğü çerçevesinde olacaktır. Bu nedenle, diğer muhalefet partilerinden de şimdiden istek ve taleplerini açıkça belirlemelerini ve böylece Suriye'nin toprak bütünlüğüne zarar gelmesinin önlenmesini istiyoruz. Önemli bir noktaya işaret etmek istiyorum. Biz daha

önce Irak ve İran Kürtleri'nin yaşadığı tecrübeleri gördük. Örneğin, Humeyni döneminde Şah'a karşı ayaklananların arasında Kürtler de vardı. Fakat, Humeyni iktidara gelince Kürtlere verdiği sözleri bir kenara bıraktı ve onları iktidardan dışladı. Aynı biçimde Irak Kürtleri de benzer bir tecrübe yaşadı. O yüzden biz de Suriye muhalefetine şunu söylüyoruz. Biz de Suriye muhalefetinin bir parçasıyız ancak haklarımızın şimdiden anayasal olarak tespit edilmesini istiyoruz.

ORSAM: Beşar Esad Yönetimi devrilsen Kürtlerin nasıl bir yönetime sahip olmasını istiyorsunuz?

Behçet Beşir Resul: Eğer Esad yönetimi devrilsen Kürtler ya federalizm ya da özerk bölge talep edecektir. Bu özerk bölge Kürt Bölgesel Hükümeti gibi olabilir. Biz federal bölgeden yanayız, çünkü bizim gördüğümüz kadarıyla federal bölge daha başarılı bir tecrübedir.

ORSAM: Suriye Ulusal Konseyi ile Kürt Ulusal Konseyi arasındaki ilişkiler nasıldır?

Behçet Beşir Resul: Son zamanlarda ilişkilerimizde önemli bir düzelme meydana geldi. Burhan Galyun'un liderliğindeki Suriye Ulusal Konseyi ile görüşmelerimiz devam ediyor. Fakat tam bir anlaşmaya vardığımızı söyleyemeyiz. Aramızda iki önemli sorun var: Birincisi onlar bizim Suriye Ulusal Konseyi'ne üye olmamızı istiyorlar, biz ise KUK'un devamını istiyoruz. Varlığımızı korurken diğer muhalif gruplarla da anlaşmaya varmayı umuyoruz. Böylece bu yönetimi devirmeyi ve kan dökülmesini durdurmak istiyoruz.

Suriye Ulusal Konseyi'nin Kürtlerin haklarına daha fazla özen göstermesini istedik, ancak hala Baasçı zihniyetten kurtulabilmiş

değillerdir. Biz Suriye Kürtleri öteden beri bu yönetime karşı mücadele ettik ve çok sayıda kayıp verdik. Ancak, geçmişte mücadele ettiğimize benzer bir zihniyetin hala yaşadığını görüyoruz. Biz Suriye'nin bu zihniyetin dışında demokratik, adem-i merkezîyetçi ve parlamenter bir ülke olmasını istiyoruz.

ORSAM: Beşar Esad Yönetimi'nin mevcut gösterilerle ya da yürütülen silahlı mücadele ile devrilebileceğini düşünüyor musunuz? Yoksa Yönetimi'n değişmesi için bir uluslararası müdahale gerekir mi?

Behçet Beşir Resul: Bu yönetimin çok önceden değişmesi gerekirdi. Fakat işkenceler baskılar ve diğer kötü uygulamalar istihbarat ve güvenlik güçleri tarafından insanların ayaklanmasını engellemişti. Bu baskılar yüzünden 12 Mart 2004'te Kürt halkı bir ayaklanma gerçekleştirdi. Bu ayaklanma ile Kürtler yaşadıkları bölgeleri kontrolüne almışlardı. Fakat diğer milletler bizimle işbirliği yapmadığı için ancak 1 hafta kadar kontrol altında tutabildik. Rejim güç kullanarak bu bölgeleri yeniden ele geçirdi ve 40 gencimizi kaybettik ve 450 – 500 kişi yaralandı 5000 kişi gözaltına alındı. Aynı zamanda Suriye yönetimi bize ambargo uygulamaya başladı ve bu nedenle 600000 kadar Kürt Şam ve Halep'e göç etmek zorunda kaldı. İnsanlar evlerini terk etmek zorunda bırakıldılar. Aynı olaylar 1980'lerde Hama'da Arap kardeşlerimizin başına da gelmişti. O yıllarda da binlerce insan öldü ve on binlercesi tutuklandı. Aradan uzun yıllar geçtikten ve Arap Baharı bölgeye geldikten sonra bu durum Suriye milletinin korkusunu yenmesine neden oldu. Bu nedenle hemen hemen tüm bölgelerde ayaklanma başladı ve kayıpları kimse önemsemiyor artık. Ayaklanma onur mücadelesine dönüştü. Hiçbir komşu ülkenin ya da diğer ülkelerin bize kışkırtması olmamıştır. Fakat biz komşu ülkelere teşekkür ediyoruz ki, bize yardımcı oluyor ve göçmenlerimizi ağırlıyorlar.

ORSAM: Bugünlerde uluslararası basında Suriye’de bir tampon bölge kurulması haberleri yayınlanıyor. Bu tür bir bölgenin kurulması hakkında ne düşünüyorsunuz?

Behçet Beşir Resul: Biz, komşu ülkeler ve diğer ülkelerden ayaklananlar için bir koruma istiyoruz, fakat Suriye’nin iç işlerine müdahale edilmesine karşıyız. Çünkü eğer bir askeri müdahale olursa kurunun yanında yaş da yanacaktır. Fakat komşu ülkelerin Suriye halkını korumasını, yardımcı olmasını ve Suriye yönetimine baskı uygulamasını istiyoruz. Eğer BM’nin geçmişte Irak’ta uyguladığı gibi bir güvenli bölge kurulursa bu bizim için de uygun olacaktır. Ancak bu güvenli bölgeyi ancak tek bir koşulda kabul ederiz. Uçuşa yasak bölge uygulaması yapılsın, ama yabancı ülkeler bu bölgeye askeri güç getirmesinler.

ORSAM: Beşar Esad Yönetimi ne kadar devam edebilecektir?

Behçet Beşir Resul: Şu andaki yönetimin ayakta durmasının nedeni dış destekçilerinden aldığı yardımlardır. Bu destekçiler ise Rusya, Çin, İran ve Hizbullah’tır. Eğer bu askeri ve maddi yardımlar olmasa iktidar ayakta kalamazdı. Fakat bunu görüyoruz ki, artık iktidarın birkaç bölge hariç birçok bölgede gücü kalmamıştır. Her geçen gün daha fazla bölge

Suriye yönetiminin kontrolünden çıkmaktadır. Fakat uluslararası kamuoyundan Suriye konusunda gerçekçi bir destek görmüyoruz.

ORSAM: Yaklaşık Erbil’de Kürt muhalefetinin büyük bir kısmını bir araya getiren bir toplantı yapıldı. Fakat bazı Kürt partileri bu meclise katılmadılar. Dolayısıyla Suriye Kürtlerinin de hepsinin bir arada hareket etmediğini görüyoruz. Bu sorunu Suriye Kürtleri nasıl çözmeyi düşünüyorlar?

Behçet Beşir Resul: Bu kongre Suriye dışında yaşayan Kürtler içindi. Siyasi bir kongre değildi. Kongreye 25 ülkede yaşayan Suriye göçmeni Kürtler katıldı. Asıl hedefimiz, bu ayaklanmayı nasıl desteklenebileceği ve basında Kürt muhalefetinin daha fazla yer alabileceği sorularına yanıt bulmaktı. Bu nedenle tüm partileri bu kongreye davet ettik. Fakat bazı partiler bu davete katılmadılar. Bunların arasında en önemlisi PYD idi. Kongrede, partilerin KUK çerçevesinde siyasetlerini birleştirmesi kararının alınması çok önemli bir kazanım oldu.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

** Bu söyleşi 11 Şubat 2012’de Erbil’de gerçekleştirilmiştir.*

Kürt Birlik Partisi (Yekiti) Politbüro Üyesi Abdülbaki Yusuf İle Söyleşi

16 Mart 2012

Suriye Kürtleri arasındaki en önemli ve aktif partilerden birisi olan Kürt Birlik Partisi son dönemde daha da ön plana çıkıyor. Kürt Ulusal Konseyi'nin en önemli partilerinden olan ve kısaca Yekiti olarak bilinen partinin politbüro üyesi Abdülbaki Yusuf ile görüştük.

ORSAM: Bize kendinizi ve partinizi tanıtır mısınız?

Abdülbaki Yusuf: Adım Abdülbaki Yusuf, Suriye Kürt Birlik Partisi politbüro üyesi ve KBH temsilcisiyim. Partimiz üç partinin bir araya gelmesiyle 1992'de kuruldu. Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte yeni bir parti ihtiyacı doğurmuştu. Bu ihtiyaca binaen ayrı bir mücadele yöntemiyle harekete geçen insanlar bu partiyi kurdu. Sivil bir ayaklanma yoluyla amacımıza ulaşabileceğimize inandık. Bu nedenle 1992'den beri Suriye'de Kürtlerin haklarının verilmesi için mücadeleye başladık. O tarihten itibaren 358 üyemiz hapsedildi. 2002'de Suriye Parlamentosu önünde gösteri yaptık. Suriye'de ekonomik ve politik olarak yeni bir yol haritası istedik.

Suriye'nin bütünlüğü çerçevesinde Kürt Sorunu'nun barışçıl ve demokratik bir biçimde çözülmesini amaçladığımızı ve aydınlarımızın hapisanelerden çıkarılmasını istediğimizi belirttik. Biz o dönemde dahi, Suriye'deki sorunların barışçıl yollarla ve demokratik yollarla çözülmesi amacımızı dile getirdik. Bizim partimiz bir çeşit yuvarlak masa gibi ortak karar verme yolunu tercih etmiştir. Bu nedenle liderliğimiz dönemlere göre değişmektedir. 2000-2003 yılları arasında partinin genel sekreteri bendim. Şimdi ise partimizin genel sekreteri İsmail Hami'dir. Partimiz halihazırda Suriye Kürt Ulusal Konseyi üyesidir.

ORSAM: Kürtlerin geleceği için partinizin beklentisi ve isteği nedir?

Abdülbaki Yusuf: Suriye'nin önünde önemli bir değişim süreci durmaktadır. Suriye'deki devlet merkezi yönetimi başarıyla yönetememiştir. Bize göre, gelecekteki Suriye demokratik olmalıdır. Gelecekte Suriye'nin tüm etnik gruplarının bir araya gelebilmesi anayasal ve adem-i merkezîyetçi sisteme sahip olmalıdır. Kürt Sorunu içinse, Kürt kimliğinin anayasada tanınması ve Kürtler ile Arapların ortak olarak tanındığı bir yapının hakim kılınmasını istiyoruz. Kürtlerin çoğunluğunun olduğu bölgelerde kendi kendilerini yönetmelerini talep ediyoruz. Kürtlerin çoğunluğunun olduğu bölgelerde Şam'dan ya da Dara'dan bir Arapın bizi yönetmesini istemiyoruz.

ORSAM: Mevcut gösterilerin Beşar Esad Yönetimi'ni devirebileceğini düşünüyor musunuz?

Abdülbaki Yusuf: Tek başına yeterli değil, ancak önemli bir faktör olabilir. Ayaklanmalar rejimin devrilmesinde en önemli rolü oynayacaktır. Ama bölgesel güçlerin ve büyük devletlerin önemli bir rol oynaması önemli olacaktır. Şu anda Suriye'de bir iç savaşın eşliğindeyiz. Devlet halka karşı silah kullanırken,

halk da kendini savunmaya başlamıştır. Şu andaki çatışmalar bir iç savaş gibi görünmektedir. Bu çatışmanın ileride bir mezhepsel savaşa dönüşmesi ihtimali çok güçlüdür.

ORSAM: Bu tür bir ortamda Kürtler kendini nereye koyacaktır?

Abdülbaki Yusuf: Bu tür bir durum Suriye'deki tüm gruplar için son derece kötüdür. Bu tür bir iç savaş olursa bölge ülkelerinin ve dış güçlerinin bu süreç içindeki yeri artar. Bu tür bir iç savaşı istemediğimiz gibi göstericileri koruyan bir yapının hazırlanmasının yararlı olacağını düşünüyoruz. Bunun için uluslar arası güçlerin bir araya gelip bir güvenli bölge yaratması yararlı olacaktır. Bu tür bir tampon bölgenin gerçekleştirilmesinde büyük bir ihtimalle en önemli rolü Türkiye oynayacaktır. Irak ve Ürdün gibi devletler bu rolü oynayabilecek durumda değildir. Türkiye ise önemli bir devlettir ve NATO üyesidir.

ORSAM: Suriye Kürtleri arasında pek çok partinin kurulmuş olduğu görülüyor. Bunun nedeni nedir?

Abdülbaki Yusuf: Suriye bir güvenlik devleti olarak partiler üzerinde çok önemli bir rol oynadı. Demokrasinin yoksunluğu ve yönetimin otoriter rejimin tutumu nedeniyle bu kadar çok sayıda parti oluştu. Ancak bugün partilerin büyük bir kısmı Kürt Ulusal Konseyi içinde birleşmiştir.

ORSAM: Kürt ve Arap muhalefeti arasındaki ilişkiler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Abdülbaki Yusuf: Suriye'de uzun yıllar boyunca rejim muhalefetin oluşmasına izin vermemiştir. Muhalifleri hapislerde çürütmüştür. Herhangi bir muhalif partinin ofisinin olmasına bile izin vermemiştir. Bu nedenle bütün muhalif partilerin sadece adı vardır.

Somut bir varlıkları son derece zayıf kalmıştır. Rejimin diktatöryel politikaları muhalif hareketleri yok etmiştir. Kürtler olarak bizim durumumuz biraz farklıdır. Çünkü, devlet bize ne kadar baskı uygularsa, millet bize o kadar destek vermiştir.

Her zaman Suriye'deki yapı kendi zihniyetini halkın zorla aşılmasına çalışmıştır. Geçmişten bugüne Kürtler Arapların düşmanı olarak gösterilmeye çalışılmıştır. Kürtlerin Suriye'yi bölmek istediği korkusu yaratılmak için uğraşmıştır. Bu nedenle halkın içinde de bize karşı olan düşünceler yeşertildi. Bizim kendi kimliğimizden vazgeçmemizi ve Arap olduğumuzu söylememizi beklediler. Ama biz bunu asla kabul etmedik. Bu nedenle Arap muhalif hareketleriyle geçmişte uzlaşmamış çok güç olmuştur. Oysa şu anda ayaklanmaya önderlik eden bazı Araplar pankartlarını bile bazen Kürtçe yazıyorlar. Humus ve Dara'da bile bize destek çıkabiliyor.

ORSAM: İki ayrı muhalif konsey arasındaki ilişkiler nasıldır?

Abdülbaki Yusuf: Ben, Suriye Ulusal Konseyi'nin kurucularından birisiyim. Biz iki konseyi'n uzlaşıp, ortak bir yol haritası ortaya çıkarmasını istiyoruz.

ORSAM: Bu ortaklık siyasi ve diplomatik mi olacaktır? Yoksa askeri bir birliktelik de söz konusu mu?

Abdülbaki Yusuf: Şu ana kadar askeri bir ortaklık gündeme gelmemiştir.

ORSAM: Türkiye'nin Suriye politikası hakkında ne düşünüyorsunuz?

Abdülbaki Yusuf: Türkiye büyük bir güç ve komşu bir ülkedir. Türkiye'nin Suriye politikası önceleri Suriye halkı üzerinde önemli bir etki yarattı. Ayaklanmalarda Türkiye

bayrağı dalgalandı. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın sözlerine destek büyüktü. Fakat, son dönemde Türkiye'nin etkisinin azaldığı söylenebilir. Daha önce Türkiye Suriye'deki meseleyi kendi iç meselesi gibi gördüğünü ve halkın öldürülmesine izin vermeyeceğini söylemiştir. Ama birkaç gün önce çok sayıda Suriyelinin öldürülmesine rağmen güçlü bir

tepki gelmedi. Bu nedenle etkisinin azaldığı söylenebilir.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

** Bu söyleşi 6 Şubat 2012 tarihinde Süleymaniye'de gerçekleştirilmiştir.*

Hamit Ahmet: “Umarız Bütün Taraflar Erbil Antlaşması Çerçevesinde Hareket Eder”

22 Kasım 2012

Suriye Kürtleri meselesinin önemli aktörlerinden biri de Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY)'dir. IKBY Suriye Kürt meselesini yakından takip etmekte ve çok parçalı Suriye Kürtlerinin birlikte hareket etme çabalarını desteklemektedir. Bu çerçevede 16 Suriye Kürt partisinin bir araya gelerek oluşturduğu Kürt Ulusal Konseyi, IKBY'nin desteği ve yönlendirmesi sayesinde oluşturulmuştur. PYD ile Kürt Ulusal Konseyi arasında varılan Erbil Anlaşması ve oluşturulan Yüksek Kürt Konseyi de yine IKBY'nin denetiminde gerçekleşmiştir. Erbil'de bulunduğumuz dönemde Erbil Anlaşmasında IKBY adına imzası bulunan Bakan Yardımcısı Hamit Ahmet Derbenci ile görüşme imkanı bulduk. IKBY adına Suriye Kürtleri dosyasını yürüten isimlerden biri olan Derbenci ile IKBY'nin Suriye Kürtleri politikasını ele aldık.

ORSAM: Genel olarak Bölgesel Hükümetin Suriye olaylarına bakışı ve Suriye Kürtleri konusunda izlediği politika hakkında bilgi verebilir misiniz?

Hamit Ahmet: Kürdistan hükümetinin Suriye konusundaki siyaseti son derece açıktır. Şu anda Suriye'de bir ayaklanma hareketi söz konusudur. Suriye halkı değişim istemektedir. Kürt olsun Arap olsun ya da diğer grupların hepsi bu değişimi istemektedir. Biz de Suriye halkı ile beraberiz. Suriye Kürtleri konusunda ise, Kürtler Suriye'de iktidarın baskısı altındaydı. On binlerce kişinin vatandaşlık hakkı dahi bulunmamaktaydı. Birçok Kürt köyleri ve Kürt halkının yaşadığı yerleşim yerleri boşaltılıp buralara Araplar yerleştirilmişti. Daha yakın zaman öncesine kadar da Kürtler tapu sahibi olamıyordu. Bütün bu baskılar tabii tüm Suriye halkı üzerindediydi ancak özellikle Kürtler üzerinde baskı söz konusuydu. Şu anda bütün bu topluluklar haklarını talep etmektedir. Suriye ülkesi, birliği çerçevesinde haklarını almak istiyor. Biz de Kürdistan hükümeti olarak bu hakların alınması yolunda halkı, Suriyeli Kürtleri destekliyoruz ve onlarla beraber hareket ediyoruz.

ORSAM: Suriye'de ayaklanma başladığı dönemde Kürtler daha temkinli hareket ediyordu. Ancak Ekim 2011 ayından itibaren daha farklı bir tavır içine girmeye başladılar. Temkinli duruştan bu aktif pozisyona geçişin nedeni sizce nedir, bu ara dönemde ne oldu da Kürtler tavır değişikliğine gitti?

Hamit Ahmet: Başlangıçta bir iki parti dışında herkes bu değişim hareketinin içinde yer aldı. Suriye muhalefetinin içinde yer aldılar. Fakat muhalefet ile ilişkileri iyi değildi. Bunda Suriye muhalefetinin kim olduğunun belli olmaması etkili olmuştu. Suriye muhalefetinin kim olduğu belli olmadığı için Kürtler arasında da kaygılar vardı. Bu korkuları da anlamak gerekmektedir, son derece normal bir durum. Kürtler gelecek Suriye hükümetinde nasıl haklara sahip olacaklarını merak ediyordu.

Suriye Ulusal Konseyi ile ilişkileri vardı. Şu anda da aralarında iyi bir iletişim söz konusudur. Aralarında yakın zamanda bir anlaşma olması ihtimali söz konusudur.

ORSAM: Taraflar arasındaki anlaşmanın zemini ne olacaktır. Daha önce birlikte hareket etmeyi engelleyen sorunlar neydi ve şimdi bu sorunlar nasıl aşıldı?

Hamit Ahmet: Esasen Kürt Ulusal Konseyi önceden de birlikte hareket etmeyi düşünüyordu. Ancak Suriyeli Kürt partileri hangi haklara sahip olacaklarını merak ediyor. Suriye Ulusal Konseyi'nin daha önce Kürtlere karşı belli bir stratejisi yoktu. Büyük bir çoğunluğu Suriye'deki Kürtler hakkında bilgiye dahi sahip değildi.

Şimdi aralarında bir Cephe'nin oluşturulması gündemde ve bu oluşacak. Bu durum Kürt Ulusal Konseyi'nin Suriye Ulusal Konseyi bünyesine katılacağı anlamına gelmiyor. Kürt Ulusal Konseyi 16 partiden oluşuyor. Taraflar arasında yürütülen 4-5 görüşmenin neticesinde bu Cephe'nin oluşturulmasına karar verildi. Kürt Ulusal Konseyi dışındaki Suriyeli Kürt partilerin farklı görüşleri olabilir ancak onlar da isterse bu Cephe'ye katılabilirler. Ancak bu birleşimde taraflar ayrı olarak varlığını sürdürecektir. Suriye Ulusal Konseyi kendisi kalacak ve Kürt Ulusal Konseyi de ayrı olarak faaliyetlerine devam edecektir. Ancak aralarında ortak bir Cephe oluşturulacaktır.

ORSAM: Kürt Ulusal Konseyi ile Suriye Ulusal Konseyi arasındaki sorun ne zaman ve nasıl aşıldı?

Hamit Ahmet: Biz Kürdistan Hükümeti olarak onlara sadece destek veriyoruz, yardım ediyoruz. Ancak onlara herhangi bir baskıda bulunmuyoruz. Bildiğim kadarıyla taraflar arasında herhangi bir sorun, aşılammış bir engel bulunmamaktadır. Şu anda Suriye Cumhuriyeti adı üzerinde tartışılıyor.

ORSAM: Esad rejiminin Kürt nüfusun yaşadığı bölgelerden çekilmesi ile Kürtler kendi bölgelerini kontrol etmeye başladı. Özgür Suriye Ordusu bu duruma sert tepki göstererek Kürtleri tehdit etti. Biliyoruz ki Özgür Suriye Ordusu, Suriye Ulusal Konseyi ile ilişki içinde olan bir başka muhalif yapı. Suriye Ulusal Konseyi ile Kürt Ulusal Konseyi bir Cephe oluşturma konusunda anlaşırken Özgür Suriye Ordusu'nun Kürtleri tehdit etmesinin bir çelişki oluşturduğunu düşünmüyor musunuz?

Hamit Ahmet: Kürtler ve Özgür Suriye Ordusu arasında doğrudan bir sorun yaşadığını ben düşünmüyorum. Ayrıca Özgür Suriye Ordusu tam olarak kimdir bunu da açmak gerekmektedir. Şu anda Suriye'de tam bir kaos ortamı söz konusudur. Her şehirde 20-30 kişilik silahlı gruplar rejime karşı savaşmaktadır. Şu ana kadar Özgür Suriye Ordusu hiçbir şehirde örgütlü olarak varlık gösterememiştir. Dolayısıyla Özgür Suriye Ordusu içinden bir grup ya da liderin Kürtlere karşı açıklamaları tüm Özgür Suriye Ordusu'nu bağlamaz, çünkü dediğim gibi ortada örgütlü bir yapı söz konusu değildir. Şu ana kadar bize de Özgür Suriye Ordusu'nun Kürtlere karşı olduğuna dair hiçbir bilgi gelmemiştir. Yani sonuç olarak Kürt Ulusal Konseyi ve Özgür Suriye Ordusu arasında da sorun olmadığını söyleyebiliriz.

ORSAM: Özgür Suriye Ordusu'nun bu kadar dağınık olduğunu düşünüyorsanız Esad rejiminin bu denli sarsacak ve hatta yıkacak güce nasıl ulaştığını düşünüyorsunuz?

Hamit Ahmet: Ben Özgür Suriye Ordusu'nun zayıf olduğunu ifade etmeye çalışmadım sadece dağınık bir yapıları olduğunu ve bir grubun tüm Özgür Suriye Ordusu'nu temsil edemeyeceğini söylemeye çalıştım.

ORSAM: Kürt Ulusal Konseyi ile birçok Suriye Kürt partisi tek çatı altında toplandı. PYD'nin başını çektiği yapı ile başlangıçta rekabet içinde bir görüntü vardı. Ancak daha sonra gerçekleşen toplantılarla aralarında bir ortaklık oluştu. Bu ortaklık neticesinde Kürtler kendi bölgelerini kendileri yönetsin ve her iki grup birlikte hareket etsin denildi. Ancak Suriye yönetiminin Kürt bölgelerinden çekilmesinden sonra PYD'nin tek başına bu bölgelerde kontrolü ele geçirdiği görülüyor. Öncelikle bu doğru mudur ve doğru ise bu konuda sizin bakış açınız nedir?

Hamit Ahmet: Öncelikle izin verirseniz bu iki grup neden bir araya geldi onu anlatayım. Başlangıçta iki grup arasında problemler vardı. Ulaşılan ittifak hem bölgede hem de aralarındaki sorunları ortadan kaldırmak içindi. Bölgenin huzura kavuşması bütün tarafların lehineydi. Suriye muhalefetinin de lehine, komşu ülkelerinde lehine ve tabii ki Kürtlerin lehinedir. Aralarındaki ittifak 2-3 ay önce gerçekleşti. Şu anda aralarında bazı problemlerin olduğuna dair haberler geliyor. Aralarındaki ittifaka göre aralarında sorun olsa da bu sorunları ortadan kaldırmak için beraber çalışmaları gerekmektedir. Komisyonlar kurdular. Umarız Erbil Antlaşması çerçevesinde her iki taraf birlikte hareket eder. Bizim Kürdistan Hükümeti olarak bu konudaki duruşumuz sadece yardımcı olmaktır. Tabii ki onlar kendi çıkarlarını ve stratejilerini daha iyi bilirler. Biz sadece yardımcı olmaya çalışıyoruz.

ORSAM: PKK ile PYD'nin esasında aynı örgüt oldukları hep dile getiriliyor. Size göre de PKK ve PYD aynı şeyler mi?

Hamit Ahmet: Esasında hem aynı şeylerdir hem de aynı örgüt değillerdir. Türkiye'de dahi bazı siyasal partiler için bu tarz ifadeler kullanılmaktadır. Bu siyasal partiler için PKK ile aynı şey ifadesi kullanılmaktadır. Ancak bu si-

yasal partiler Türk hükümeti ile ilişki içindedir, bu parti Parlamentoda siyasi faaliyetlerini sürdürmektedir. PYD ise bize göre tamamen Suriye Kürtlerinden oluşan bir harekettir. Ancak PYD'nin PKK'ya sempati duyduğunu, ideolojik yakınlık duyduklarını zaten kendileri de ifade etmektedir. Birçok konuda PKK ve PYD ortak görüşe sahiptir. Örneğin Suriye Kürtleri sorununun nasıl çözüleceğine ilişkin paralel düşünceler vardır. Diğer taraftan PYD yetkilileri defalarca PKK ile doğrudan ilişkileri olmadığını sadece Suriye Kürtleri konusunda aynı düşünceleri paylaştıklarını dile getirdiler. Türkiye'ye karşı tehdit oluşturmadıklarını ifade ettiler. Sayın Davutoğlu Erbil'de Suriye Kürt partileri ile bir araya geldiği zaman PYD'nin de bu toplantıya katılması istendi. Çünkü Suriye Kürtleri ve Kürt Ulusal Konseyi de komşuları ile iyi ilişki içinde olmak istemektedir ve PYD'nin de dışlanmaması gerektiğini düşündüler. Şu anda Türkiye'nin bir stratejisi olduğu görülmektedir. Geleceği iyi görebildiklerini düşünüyorum. Türkiye ve Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi arasında iyi ilişkiler söz konusudur. İki taraf arasındaki yakınlaşmanın Suriye Kürtleri konusunda da olumlu etkileri olmaktadır.

ORSAM: Bu sürecin devam etmesi durumunda PYD'nin tüm Kürt bölgelerini tek başına kontrol etmesi gibi bir sonuç ortaya da çıkabilir. PYD anlaşma hükümlerine uymaz ve Kürt bölgelerini tek başına kontrol etmeyi sürdürürse Bölgesel Hükümet olarak buna sizin tepkiniz nasıl olacaktır?

Hamit Ahmet: Bu yorum doğru olsa bile bizim düşüncelerimizi olumlu sonuca odaklamamız gerekmektedir. Tabii ki bunu sadece fikri düzeyde düşünüp ummaktan bahsetmiyorum. Pratikte de bu olumlu sonuç için çalışılması gerekmektedir. Biz umut ediyoruz ki her şey iyi olacak ve PYD silahlı gücünü kullanıp Suriye Kürt bölgelerinde iktidarı elinde tutmaya çalışmayacaktır. Biz böyle umuyo-

ruz. Onlar da bunun böyle olmayacağını defalarca söylediler. Böyle bir şeye kalkışılrsa dahi bunun başarılı olmayacağını düşünüyorum. Diğer gruplarla da beraber hareket etmeleri gerekmektedir. Bunun dışında bir seçeneği hayata geçirirlerse kendi halklarına zarar vereceklerdir. Bizim tavrımız çok açık ve nettir. Biz bu bölgede huzurun hakim olmasını istiyoruz. Bugünkü dünya kendini zorla ve güçle kabul ettirme dünyası değildir. Zorla hiç kimse kendi doğrularını dayatamaz. PYD'nin kendisi dahi böyle bir fikre sahip değildir zaten. İki grup arasında belli bir zemin üzerinde ittifak gerçekleşmiş durumdadır.

ORSAM: Son olarak Türkiye'nin Suriye Kürtleri konusundaki yaklaşımını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Hamit Ahmet: Türkiye'nin Suriye Kürtleri konusunda son dönemdeki yaklaşımlarından

çok memnun olduğumuzu söylememiz gerekir. Türkiye farklı durumlarda nasıl davranılacağına ilişkin olarak büyük bir tecrübeye sahiptir. Bölgenin ve ortamın huzura kavuşması için şiddet dışındaki araçların öne çıkması, diyalogun oluşması gerekmektedir ve biz de böyle olmasını temenni ediyoruz. Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun açıklamaları da bu yöndedir. Suriye halkı neye karar verirse biz ona uyarız. Türkiye ile Suriye Kürtleri konusunda ortak hareket etmiyoruz ancak bu konuda yakın bir diyalogun olduğunu söyleyebilirim.

ORSAM: Teşekkür ediyoruz.

** Bu söyleşi 3 Eylül 2012 tarihinde Irak'ın Erbil şehrinde Hasan Kanbolat, Serhat Erkmen, Oytun Orhan tarafından gerçekleştirilmiştir.*

Mustafa Cuma: “Suriye’de Federalizmi Savunuyoruz ve Ülkenin Geleceği İçin En Uygun Yol Olduğunu Düşünüyoruz.”

22 Kasım 2012

Suriye sorununun önemli boyutlarından birini Suriye Kürtleri oluşturmaktadır. Suriye Kürtleri arasında önemli aktörlerden biri Kürt Ulusal Konseyi bünyesinde yer alan ve kısaca Azadi olarak bilinen Kürt Özgürlük Partisi’dir. Partinin 2001 yılından bu yana liderliğini yürüten Mustafa Cuma ile Erbil’de bir araya geldik. Görüşmede partisinin geçmişi, temel sorunlara bakışı ve Türkiye ile ilişkiler gibi konuları ele aldık.

ORSAM: Kısaca kendinizi tanıtabilir misiniz?

Mustafa Cuma: Adım Mustafa Cuma. Suriye Kürt Azadi Partisi’nin Genel Sekreteri’yim.

ORSAM: Suriye’deki mevcut durumu genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz ve bu süreç Kürtler için ne anlam ifade etmektedir?

Mustafa Cuma: Ülkemiz büyük bir tehlike altındadır. Gelecek halen belirsizdir. Ülkede

büyük bir savaş ve yıkım söz konusudur. Beşar Esad, ülkeye barış gelmesi adına yapması gereken iktidardan vazgeçmek konusunda hiçbir adım atmamaktadır. Tüm Doğu ülkelerinde otoriter bir iktidar anlayışı hakimdir. İktidara gelen her yönetici, kral koltuğunu bir şekilde korumayı düşünmektedir. Halkları da köleleri olarak görmektedir. Bu tarz anlayış iktidarı bırakmamayı, sonuna kadar savaşmayı ve insanları öldürmeyi beraberinde getirmektedir. Suriye’de İsrail’e karşı savaşmak adı altında ordular oluşturmuş ve silahlar alınmıştır ancak bu silahların hepsi İsrail’e karşı değil kendi halkına karşı kullanılmıştır. Dolayısıyla Suriye’deki sorunun nasıl çözüleceği tam bir soru işaretidir. Suriye’nin stratejik önemi de sorunu karmaşıklaştırmakta ve uluslararası boyutu öne çıkarmaktadır. Suriye konusunda mücadele eden tüm aktörler soruna kendi çıkarları penceresinden yaklaşmaktadır. Suriye sorunun çözümü için iki yol vardır. Birincisi iç çözümdür ki bu Özgür Suriye Ordusu üzerinden gerçekleşecektir. İkincisi ise uluslararası bir çözümdür. Eğer Beşar Esad insanları öldürmeye son verirse bu Suriye sorununun çözümü için en iyi yol olacaktır. Eğer bu olmayacaksa sonuçta bir uluslararası müdahale olacaktır. Bu karar BM Güvenlik Konseyi veya NATO tarafından alınacaktır. Beşar Esad’ın demokratik ve çok partili bir siyasal yaşamı hayata geçirmesi ve halkın isteklerine uyması sorunun çözümü için en iyi yoldur. Suriye’nin geleceği adem-i merkezîyetçi bir yapıdadır. Çünkü Suriye’de çok farkı toplumsal gruplar yer almaktadır. İki temel ulus yer almaktadır ki bunlar Araplar ve Kürtlerdir. Bunun dışında bazı azınlıklar yer almaktadır ki bunlar da Türkmenler, Çerkezler, Keldaniler, Süryaniler gibi gruplardır. Bir de mezhepsel gruplar vardır. Aleviler, Dürziler, Şiiler, İsmaililer, Hırsitiyanlar bu gruplar arasındadır. Bu nedenle Suriye’de çok partili ve demokratik bir yapı olmalıdır.

ORSAM: Türkiye’nin Suriye politikasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mustafa Cuma: Biz Suriye’de Türkiye’ye dostumuz olarak bakıyoruz. Kürtler olarak da Türkiye’nin Kürtlerin dostu olması gerektiğini savunuyoruz ki bu şu anda ne yazık ki geçerli değildir. Kürtler Ortadoğu’nun en önemli unsurlarındandır. Kürtler dört ayrı ülkede yaşamaktadır. Bunlar içinde en büyüğü Türkiye’dedir. Yakın zaman önce Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile Erbil’de görüşüldü. Çok derin siyasi görüşleri vardır. Bu düşüncelerin AK Parti ve Türkiye’nin görüşleri olmasını arzuluyoruz. Kürt meselesi bölgenin en önemli meselesidir. Türkiye de bölgenin büyük gücü olarak bölgede barış içinde yaşamak için Kürt sorununu barışçı biçimde çözmesi gerekmektedir. Kürt sorununun çözümü olmadan bölgede gelecek olmayacaktır. Son birkaç yılda Türkiye’nin Kürtlere yaklaşımında olumlu değişimler söz konusudur. Bu tüm bölgenin, Türk, Arap, Fars tüm grupların geleceği için olumludur. Türkiye’nin büyük güç olarak Suriye konusunda inisiyatif alması ve öncü olması gerektiğini düşünüyoruz. Türkiye Suriye’de Kürt arzularına karşı durmamalıdır. Türkiye’nin temel çıkarı Kürtlerle birlikte olmak, onları desteklemektir.

ORSAM: Suriye muhalefeti ile Kürt muhalefeti arasındaki ilişkiler konusunda ne söyleyebilirsiniz?

Mustafa Cuma: Suriye muhalefesinde çok farklı gruplar yer almaktadır. Bu gruplar arasında bir uzlaşma olmalıdır. Her bir Suriyeli muhalif grup belli bir ülke ya da gruba bağlılık-yakınlık duyduğu için Suriye sorununun çözümünde tüm bu aktörlerin çıkarı ve isteklerinin dikkate alınması gerekmektedir. Herkesin isteğinin yerine geldiği bir uzlaşma gerekmektedir. Abdülbasit Sayda tarafından liderlik edilen Suriye Ulusal Konseyi de farklı grupların farklı bakışı nedeniyle sorun yaşamaktadır. Biz Beşar Esad’ın iktidardan uzaklaşması gerektiğine inanıyoruz. Tüm muhalif partilerin de demokratik ve çok partili bir

devlet kurma noktasında bir araya gelmesi gerektiğini düşünüyoruz. Yakın zaman önce tüm gruplar arasında bir toplantı gerçekleştirildi. Suriye Ulusal Konseyi ve Kürt Ulusal Konseyi bir araya geldi. Ardından Arap Ligi Genel Sekreteri ile de bir araya gelindi. Taraflar arasındaki ilişkinin yeniden belirlenmesi ve bazı noktalar üzerinde uzlaşılması konusunda anlaşıldı. Eğer bu iki yapı arasında bir uzlaşma sağlanabilirse bu Suriye muhalefetine bütünlüğünün sağlanması açısından önemli bir adım olacaktır. Bu olursa muhalefet tek el olacak ve uluslararası aktörler de Suriye muhalefeti üzerinde mutabık kalacaktır. Bu durumda Suriye sorununun çözümünde önemli bir yol alınabilir.

ORSAM: Partiniz hakkında bilgi verebilir misiniz?

Mustafa Cuma: Partimiz ilk olarak 1957 yılında kurulmuştur. Adı o zaman Suriye Kürdistan Demokratik Partisi (SKDP) idi. Bir yıl sonra Kürdistan ifadesi Kürt olarak değiştirildi. Bu durum 1970 yılındaki kongreye kadar devam etmiştir. Ardından üç parçaya bölünmüştür. Biz adımızı koruduk ve sadece “Solcular” adını ekledik. Bu 1980 yılına kadar devam etti. 1980 yılında adımızın değiştiği bir kongre oldu ve partinin adı “Kürt Halkın Birliği” oldu. Lideri de Salah Bedrettin idi. Bu Salah Bedrettin’in istifa ettiği ve benim Genel Sekreter olduğum 2001 yılına kadar devam etti. 2005 yılına kadar da “Kürt Halkın Birliği” adını koruduk. Bu tarihten itibaren Kürt Halkın Birliği ve Kürt Sol Partisi birleşerek bugünkü “Azadi” partisini kurmuş oldu. Bu adı da halen koruyoruz.

ORSAM: Suriye’nin geleceği için en iyi modelin adem-i merkeziyetçi ir yapı olduğunu belirttiniz Bunu biraz açabilir misiniz?

Mustafa Cuma: Birçok grubun birlikte yaşadığı toplumlarda adem-i merkeziyetçi bir

yapı olmalıdır. Suriye’de de birçok etnik ve mezhepsel gruplar bir arada yaşamaktadır. Suriye’de barış içinde bir arada yaşanması için böyle bir modelin gelmesi gerekmektedir. Her bir grubun kendi haklarına kavuşması gerekmektedir. Irak’ta olduğu gibi olmalıdır ve gelecekte İran ve Türkiye’de de adem-i merkezîyetçi bir yapı olması gerekmektedir. Her grup kendi haklarına sahip olmalıdır. Birbiri ile savaşmak yerine birlikte barış içinde yaşanmalıdır.

ORSAM: Adem-i merkezîyetçilik federalizmden farklı mıdır?

Mustafa Cuma: Hayır, benzer şeylerdir ve bu doğru çözüm yoludur.

ORSAM: Partiniz Suriye’de Kürtler için bir federal bölge oluşturulmasını savunmakta mıdır?

Mustafa Cuma: Evet, savunuyoruz ve bunun Suriye’nin geleceği için en uygunu olduğunu düşünüyoruz.

ORSAM: Bu federal bölgenin yapısı hakkında biraz bilgi verebilir misiniz, bu bölge nereleri kapsayacaktır?

Mustafa Cuma: Temel olarak üç vilayeti kapsayacaktır. Halep, Haseke ve Rakka. Suriye’de Kürt bölgesi 22 bin kilometre karedir. Bu da Lübnan’ın iki katı büyüklüğüne denk düşmektedir. Suriye’de 4 milyona yakın Kürt yaşamaktadır. Son yüzyılda bir Araplaştırma politikası uygulandı. İnsanlar yerlerinden edildi. İdlib’te, Lazkiye’de bu yapıldı. Kürt olan ancak Araplaştırma nedeni ile dilini unutanlar söz konusudur. Halep’in kuzeyi bir Kürt bölgesi idi ancak Araplaştırma politikaları nedeniyle buralar Araplaşmış durumdadır.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

** Bu söyleşi 2 Eylül 2012 tarihinde Hasan Kanbolat, Serhat Erkmen, Oytun Orhan tarafından Irak’ın Erbil şehrinde gerçekleştirilmiştir.*

Cedan Ali: “Suriyeli Kürtler Olarak Türk Hükümetinden Daha Fazla Destek Bekliyoruz”

22 Kasım 2012

Suriye Kürt siyasal hareketi son derece parçalı bir yapı arz etmektedir. Hali hazırda yaklaşık 16 adet parti Suriye Kürtleri adına siyasal faaliyet yürütmektedir. Kürt Ulusal Meclisi ve Yüksek Kürt Konseyi gibi oluşumlar ile tek çatı altında toplanma ve ortak hareket etme çabasındaki partilerden biri de Suriye İslah Partisi. Erbilde bulunduğumuz dönemde İslah Partisi'nin Kuzey Irak Temsilcisi Cedan Ali ile görüşme imkanı elde ettik. Cedan Ali ile İslah Partisi'nin Suriye meselesine ve Suriye Kürtleri konusuna bakışını ele aldık.

ORSAM: Öncelikle kendinizi tanıtabilir misiniz?

Cedan Ali: İsmim Cedan Ali. Suriye İslah Partisi'nin Kürdistan bölgesindeki temsilcisiyim. Aynı zamanda Suriye Ulusal Kürt Meclisi Kürdistan bölge temsilciyim.

ORSAM: Suriye'de 1,5 yıldır devam eden olaylar çerçevesinde, Suriye Kürtlerinin

durumunu ve olaylara bakışını özetleyebilir misiniz?

Cedan Ali: Suriye'deki ayaklanma 15 Mart 2011'de başladı. Kürtler ayaklanmanın başladığı günden beri sürecin içindeler. Suriye'de ilk Kürt Partisi 14 Haziran 1957 yılında kurulmuştur. O günden bu yana biz yönetime karşı muhalefetiz. 2004 yılında Kürt bölgelerinde bir Kürt ayaklanması yaşandı. Birçok tutuklama oldu, ölenler ve yaralananlar oldu. 2011 yılında başlayan devlet karşıtı ayaklanmaya en önce dahil olan grup Kürtlerdi. Suriye Kürtlerinin gelecekteki Suriye beklentisi; demokratik, çoğulcu, parlamenter olan ve merkezî olmayan, tüm milletlerin ve halkların güvence altına alındığı bir ülke olmasıdır. Suriye'deki ayaklanmadan sonra hayallerimizin gerçekleştiğini görüyoruz. Bu yüzden en az kayıpla devrimin başarılı olması için uğraşıyoruz. Başından beri barışçıl bir yol istedik. Biz devrimin silahsız olmasından yanaydık. Ancak yönetimin başvurduğu baskıcı yöntem, halkı şiddet kullanarak bastırmaya çalışması; halkın kendini savunmak zorunda kalmasına neden oldu. Ordudaki parçalanmalar sayesinde halk kendisini korumak için bir yöntem buldu. Ordudan ayrılan kesimler halkın güvenliğini sağlamak için çalıştılar. Bir Suriyeli olarak umudum demokrasi ve özgürlüğü savunan milletlerin Suriye halkını desteklemesiydi. Ancak ne yazık ki Suriye halkı bölgesel, uluslararası ve iç güçlerden umutsuzdur. Bu umutsuzluğa rağmen kurban vermeye devam ediyoruz. Yönetimi düşürmede kararlıyız.

ORSAM: Temsilcisi olduğunuz siyasi parti hakkında bilgi verebilir misiniz?

Cedan Ali: Biz Suriye'deki ilk parti olan Suriye KDP'sine bağlıyız. Daha sonra adımız değişti. Kürt hareketinde ilk bölünme 5 Ağustos 1965 yılında yaşandı. Partiden ayrılanlar solu, kalanlar ise sağ kanadı oluşturdular. Biz parçalanan grupta değil, partide kalan gruptayız.

Sol grup kendilerinin Marksist olduğunu söyledi ve onlara göre biz sağcı olduk. Sonrasında Suriye’de iktidara Hafız Esad geçti. O tarihten sonra Suriye’deki tüm partilerde parçalanmalar başladı. 2008 yılına kadar partimizde kaldık. Parti olarak idari ve maddi kriz yaşadık. Krize neden olan sorunlar siyasi olmaktan çok maddidir. Şu an Süleymaniye’de yaşayan Partinin Genel Sekreteri Abdülhamit Hacı Derviş partinin kurulmasından beri bu görevi sürdürüyor. Dolayısıyla dışlanmaya, baskıya ve diktatörlüğe daha fazla dayanamadık. Amacımız parti içinde bir reform yapmaktır. Parti içinde istediğimiz reformları yapamadığımız için ayrıldık ve adımızı Hareket-ül İslah (Reform) koyduk. Bizim partimiz Suriye Kürt Ulusal Meclisi’ndeki 16 partiden birisidir. Parti Başkanımız; Faysal Yusuf’tur. Kürt partilerinde sekreter veya genel sekreter vardır. Biz bu makamı sözcü olarak adlandırıyoruz. Diğer partilerde siyasi kurul olarak adlandırılan kurula, yönetim kurulu diyoruz. Merkez Karar Kurulu’na ise genel koordinasyon diyoruz. Suriye’de Kürtlerin yoğun yaşadığı her bölgede varlığımız söz konusudur.

ORSAM: Öne çıktığınız bir bölge var mı?

Cedan Ali: Derik, Amude ve Kamışlı’da daha etkili olduğumuzu söyleyebiliriz.

ORSAM: Partinizin siyasi görüşlerini anlatabilir misiniz? Örneğin Suriye’deki Kürt sorununa nasıl bir çözüm önerisi getiriyorsunuz?

Cedan Ali: 26 Ekim 2011 yılında Kürt Ulusal Meclisi’nin kurulmasıyla 16 Kürt partisinin programları meclisin programıyla birleşti. İstedğimiz, Kürtlerin kendi kaderini tayin hakkı.

Tabi bu hakkı Suriye’nin toprak bütünlüğü içinde talep ediyoruz. Ayrıca merkezi olmayan (adem-i merkeziyetçi), demokratik, çoğulcu, parlamenter bir sistemi savunuyoruz. Suriye Ulusal Kürt Meclisi’nin oluşmasıyla birlikte tüm Kürt partiler ortak fikirlere sahiptir.

ORSAM: Geçtiğimiz haftalarda Dışişleri Bakanı Davutoğlu Erbil’e geldi ve Kürt Ulusal Konseyi temsilcileri ile bir toplantı gerçekleştirdi. Bu toplantı çerçevesinde Türkiye’nin Suriyeli Kürtlere bakışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cedan Ali: Biz Türkiye’deki demokrasi mekanizmasının oturmuş olduğunu düşünüyoruz. Ancak Türkiye’deki iktidar partisinin Kürt sorununu bir an önce çözmesi lazım. Davutoğlu’nun burayı ziyaret etmesi ve temsilcilerimizle görüşmesi bizim açımızdan çok olumlu bir adımdı. Türkiye’nin Suriye Kürtlerinin haklarına ve özgürlüklerine kavuşmasına karşı çıkmadığını, ancak PKK’nın Türkiye’de varlığını istemediğini biliyoruz. Bu da Suriye’deki tüm Kürt partiler tarafından anlaşılabilir bir tavır. Suriye’deki olaylar başladığından beri Türkiye olumlu bir tavır takınmıştır. Halkın bombalanmasını reddetmiş, muhalefete ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca mültecilere kucak açması bizi memnun etmektedir. Ama komşu ve demokratik bir ülke olarak biz Türkiye Hükümeti’nden daha fazla destek bekliyorduk.

ORSAM: Teşekkür ediyoruz.

** Bu söyleşi 4 Eylül 2012 tarihinde Irak’ın Erbil şehrinde Hasan Kanbolat, Serhat Erkmen, Oytun Orhan tarafından gerçekleştirilmiştir.*

Mahmut Ahmet Arabo: “Konfederasyon, Özerklik Altında Kendi Kaderimizi Tayin Etmek İstiyoruz”

22 Kasım 2012

Suriye Kürt siyasal hareketinin önde gelen partilerinden biri de kısaca “Azadi” olarak bilinen Suriye Kürt Özgürlük Partisi’dir. Suriye Kürt halkı arasında önemli bir destek tabanı bulunan partinin Kuzey Irak Temsilcisi ile Erbil’de görüşme imkanı elde ettik. Aynı zamanda Azadi partisinin Yönetim Kurulu üyesi görevini de sürdüren Mahmut Ahmet Arabo ile partisinin Suriye Kürtleri sorununa bakışı, Kürt Ulusal Konseyi ile Suriye Ulusal Konseyi arasındaki ilişkiler, Irak Kürt Bölgesel Yönetimi ve Türkiye’nin Suriye Kürtleri politikalarına bakışları konularını ele aldık.

ORSAM: Öncelikle kendinizi kısaca tanıtabilir misiniz?

Mahmut Ahmet Arabo: Adım Mahmut Ahmet Arabo. Bulgaristan Sofya Üniversitesi Siyaset Bilimi dalında doktora var. 1991 yılında tamamladım. 2005 tarihinden itibaren Erbil’de Selahattin Üniversitesi’nde Siyaset

Fakültesi’nde öğretim üyesi görevini sürdürüyorum. İnsan hakları, uluslararası örgütler ve sivil toplum dersleri veriyorum. Ayrıca Suriye’deki Kürt Azadi Partisi’nin Yönetim Kurulu Üyesi’yim.

ORSAM: Bir siyaset bilimci olarak Suriye’deki gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Mahmut Ahmet Arabo: Suriye’deki durum gün be gün daha kötüye gidiyor. Suriye bir uçuruma doğru sürükleniyor. Şu an ülkede bir mezhep savaşı yaşanmaktadır. Süreç bölünmeye doğru gidiyor. Öte yandan insani durum da içler acısı haldedir. Ülkedeki alt yapı tamamen yok edilmek üzere. Ordu ve güvenlik müesseselerinin hepsi çökecektir. Ziraat ve sanayi işleri tamamen durmuş durumda. Meçhule doğru sürükleniyoruz.

ORSAM: Suriye’deki Kürtlerin bu gelişmeler karşısındaki tutumu nedir?

Mahmut Ahmet Arabo: Suriye’deki 16 Kürt partisi Suriye Kürt Ulusal Meclisi’ni oluşturdu. Şu anda bulunduğumuz yer de Suriye Kürt Ulusal Meclisi’nin Irak Kürdistanı’ndaki ofisidir. Biz rejimin çökeceğinden eminiz. Suriye’deki durum devletin çökmesine doğru gidiyor. Suriye Kürtleri çifte baskı altında yaşamaya çalışan bir halktır. Suriye’de çözülmeyen sorunlardan birisi sadece Kürt sorunu değil. Aleviler, Dürziler, Hıristiyanlar, Şiiler, İsmaililer ve Kürtlerle ilgili başka meseleler de var. Bunlar Suriye’nin %45’ini oluşturuyor. Bunun yanı sıra ülkede Türkmenler, Çerkezler ve başka milletler de var ve tüm bu milletler haklarından yoksun şekilde, baskı ve zulüm altında yaşıyorlar. Bütün halkların ve mezheplerin kendi akıbetlerini kendilerinin, birleşik bir Suriye içerisinde belirleme hakları olmalı. Biz de Kürtler olarak kendi kaderimizi tayin etme hakkımız olmasını istedik. Daha doğrusu iç kaderi belirleme hakkı istedik, la-

kin ülke şimdiki sınırlarında kalsın istiyoruz. Ülkenin içerisinde konfederasyon, özerklik altında kendi kaderimizi tayin etmek istiyoruz. Suriye muhalefeti bunu kabullenmekte zorlandı fakat biz bunu kolaylaştırdık. Suriye'deki Kürt sorununun demokratik ve adil bir şekilde çözümü, Kürt milletinin kendi tarihi topraklarında siyasi âdem-i merkezîyetçi bir yapı ile sağlanabilir. Çözüm için fikir veya slogan dile getirmek için acele etmemek lazım. Bakalım Sünniler ve Aleviler birbirlerine ne yapacaklar? Suriye'nin gelecekteki şeklini Aleviler belirleyecek.

ORSAM: Nasıl?

Mahmut Ahmet Arabo: Silah, para, finans ve güç onların elinde. Bu ülkeyi de 40 yıldır yönetiyorlar. Alevi devleti için gereken altyapıyı da sağladılar ve bölgede kendi ülkelerinin sınırlarını çizmiş durumdadılar. Rusya'dan destek alıyorlar. Aleviler bir ülke oluşturmaya doğru gidiyorlar çünkü Sünnilerin saldırısına maruz kalmak istemeyeceklerdir. Bu saldırı da kesin bir şeydir. Suriye'nin yarısını öldürmek zorunda kalsalar da Aleviler teslim olmaya boyun eğmezler. Kontrol dışındaki her bölgeyi yok etmeye hazırlar ve bunu da yapmaktalar. Çünkü arkalarında kendilerine karşı direnecek bir ülke olmasını istemiyorlar. Devletin de şekli belli olmaya başladı çünkü Hıristiyan, Dürzi ve Kürtlerle savaşmıyorlar. Savaşları sadece Sünnilerle.

ORSAM: Suriye'deki Kürt partilerin genel olarak stratejileri nedir bu konuda?

Mahmut Ahmet Arabo: Açık bir şekilde belirtmeseler de Irak'taki gibi adem-i merkezîyetçi bir federasyon istiyorlar.

ORSAM: Suriye Kürt Ulusal Konsey'in oluşturduğu tüm Kürt partileri bu stratejiyi paylaşıyor mu?

Mahmut Ahmet Arabo: Partilerin çok büyük bir kısmı bu fikre katılıyor ancak birkaç partinin stratejisi farklı yönde. Öte yandan partilerin yanı sıra tüm halk da bu stratejiyi destekliyor. Tekrar Arapların kontrolü altında yaşamayı kabullenmemiz imkânsız. 70 yıldır hayatımızı perişan ettiler. Bugüne kadar pasaport sahibi olamadım.

ORSAM: Alevi devletinin kurulması olasılığında Kürtler Sünnilerle beraber yaşamayı tercih ederler mi?

Mahmut Ahmet Arabo: Suriye bölünürse biz de Suriye'den ayrılırız. Suriye'nin bölünmesi ne bizim, ne Alevilerin ne de Sünnilerin elinde. Uluslararası bir siyasetin sonucu olacak.

ORSAM: Yakın zamanda Erbil'de PYD ve Kürt Ulusal Konseyi'nin arasında bir anlaşma olmuştu. Bu anlaşmadan sonra bazı Kürt bölgelerinde silahlı Kürt grupları kontrolü ele geçirdiler ve daha sonra anlaşmaya rağmen Kürt Ulusal Konseyi ve PYD arasında anlaşmazlık çıktığını gözlemledik. PYD ve Kürt Ulusal Konseyi arasındaki ilişkilerle ilgili ne söyleyebilirsiniz?

Mahmut Ahmet Arabo: Suriye'deki Kürt partileri geleneksel olarak barış yanlısıdır. Sivil, medeni ve barışçıl bir partiyiz. Kültürel bir okul sayılırız. Suriye Kürtleri olarak kültür devrimi aşamasını geçtik. PYD askeri bir parti ve düşüncesi de askeridir. Başka fikirleri de kabullenmemekteler. Bu yüzden PYD ile Suriye Kürt Ulusal Konseyi arasında bir çelişki yaşandı. Biz Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nden yardım istedik. Kandil'e de "Bu iş öyle olmaz, Kürtler içinde savaş istemiyoruz" dedik. Özellikle bölge başkanı Mesut Barzani ve Erbil arabuluculuk yapmayı kabul etti. Ardından PYD ile Kürt Ulusal Meclisi arasında Erbil anlaşması imzalandı. Kürt Yüksek Konseyi adında ortak bir Kürt heyeti

oluşturduk. Bu Kürtler arasındaki olası bir çatışma ihtimalini zayıflattı ve ortak bir çalışma zemini hazırladı. PYD'nin de aslen Suriye'nin bir Kürt partisi olması lazım. PYD'nin asla başka bir ülkeye saldırmasına müsaade edemeyiz. Komşu ülkelerle düşmanlık yaratmayı istemiyoruz. PYD "Aynı taraftayız, isterseniz Türkiye üzerinde görüşebiliriz" dedi. Ortak komisyonlarımız var ve bu şekilde güvenliği sağlıyoruz. Çünkü ülkede otorite boşluğu var. Ayrıca halk için çeşitli hizmetler sağlıyoruz. Şimdilik PYD ile diğer Kürt partileri arasındaki durum normal.

ORSAM: Suriye muhalefeti ile Suriye Ulusal Kürt Konseyi arasındaki ilişkiler ne durumda? Suriye Ulusal Konseyi ile Suriye Ulusal Kürt Konseyi birlikte hareket etmedi. Bazı noktalarda anlaşamıyorlar. İki kesim arasındaki sorunlar neydi ki birlikte hareket edilemedi? Önümüzdeki dönem bu sorunların aşılması olası mı? Nasıl bir zeminde taraflar bir araya gelebilir?

Mahmut Ahmet Arabo: SUK ile KUK'un ayrı hedefleri ve programları var. Onlarla Kahire ve İstanbul'da pek çok kere görüştük. Bir anlaşmaya varamadık. Nedenlerine gelirsek, onlar bizi Kürt kültürüne sahip Suriyeli vatandaşlar olarak görüyorlar. Bizim kendi toprağında yaşayan bir halk olduğumuzu kabul etmiyorlar. Suriye'deki Kürt coğrafyasını reddediyorlar. Bize herhangi bir vatandaş olarak muamele etmek istemekteler. Bizler bir halk olarak topraklarımızda yaşamaya devam edeceğiz. Topraklarımız bölünmüş durumda ve bir kısmı Suriye'de. Kendi kaderimizi tayin etme hakkımız vardır. Suriye'nin sınırları içerisinde ne şekilde istersek yaşarız. Yönetim şeklini Araplar değil biz belirleyeceğiz. Ancak onlar bizim bu önerilerimizi kabul etmiyorlar. Hali hazırda aramızda ortak bir çözüme ulaşmak için görüşmeler devam ediyor. Önümüzdeki iki hafta boyunca iki konsey arasında ciddi görüşmeler gerçekleşecek. Çünkü

mutlaka birlikte çalışmamız gerekiyor. SUK Kürtsüz hiçbir şey yapamaz. Çünkü Avrupa ve Amerika SUK'u Kürtler olmadan halkın meşru temsilcisi olarak kabul etmiyor. Şu an görüşmeler var ve ortak bir çözüme ulaşmak için umutlarımız var.

ORSAM: Yakın bir zaman önce Dışişleri Bakanı Davutoğlu Erbil'e bir ziyaret gerçekleştirdi. Erbil'de dışındaki Suriye Kürt partileriyle bir araya gelerek bir toplantı yapıldı. Bu toplantının sonuçları hakkında bize biraz bilgi verebilir misiniz?

Mahmut Ahmet Arabo: Suriye Kürtleri olarak bu görüşmeden çok memnun kaldık. SUK, KUK, Türkiye Dışişleri Bakanlığı ve Kürdistan Bölgesel Yönetimi arasında dostane ve olumlu, dörtlü bir görüşme gerçekleşti. Sayın Davutoğlu çok samimi ve dostaneydi. Bu görüşmelerin devam etmesini ve Türkiye'yle aramızda herhangi bir sorunun ortaya çıkmamasını istiyoruz, çünkü eğer herhangi bir düşmanlık olursa her iki taraf da bundan çok büyük zarar görür. Türkiye devleti artık Kürt halkının varlığını kabul etmek zorundadır. Türkiye'nin Kürtlere haklarını vermesi gerektiğinin anlaşılmasının zamanı gelmiştir. Tersi durumda biz zarar görebiliriz, ama Türkiye yüz kat daha fazla zarar görür. Ama Türkiye bizi kabul etse ve kendi Kürtlerinin de varlığını kabullense Türkiye süper bir güce dönüşebilir. Kürtler ve Türkler arasındaki eski düşmanlık da böylece sona erecektir. İnsan öldürmeyi hobi edinmiş bir halk değiliz, tek amacımız kendi haklarımızı korumaktır. Sorunsuz bir şekilde Araplarla, Türklerle, Farlarla hoşgörü içerisinde birlikte yaşayabiliriz. Ama bu birlikte yaşama ancak eşit bir şekilde gerçekleşebilir.

ORSAM: Suriye'deki Kürt meselesinin en önemli aktörlerinden birisi Irak Bölgesel Kürt Yönetimi'dir. KUK Erbil'de örgütlenmiş durumda. Şu anda Dumis'de bir kamp var ve orada on bini aşkın Suriyeli

Kürt mülteci bulunuyor. Yani bölge hükümetinin bir desteği söz konusu. Kürt Hükümeti'nin bu olaydaki rolü konusunda ne söyleyebilirsiniz?

Mahmut Ahmet Arabo: Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'ne karşı kardeşçe hislerimiz bulunuyor. Kıbrıs'taki Türkler Türkiye'ye karşı nasıl hisler içerisindeyse biz Suriyeli Kürtler olarak Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'ne karşı aynı hisler içerisindeyiz. Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ni kendimize en yakın dost olarak görüyoruz. Sayın Başkan Barzani Kürtlerin haklarının en büyük güvencesidir. Kendisi de çok ılımlı bir insandır. Türkiye, Avrupa ve Amerika tarafından da kabul edilmiş bir isim. Irak Kürt Bölgesel Yönetimi Türkiye Suriye Kürtlerinin haklarının güvencesidir. Öte yan-

dan Kürtler arasında çıkabilecek olası anlaşmazlıkların çözümünde başvurulacak isim de Barzani'dir. Suriye Kürtleri ve Türkiye arasında çıkabilecek anlaşmazlıklarda Barzani ilişkilerin normalleştirilmesinde görev alabilir. Bu yüzden Barzani Kürt davasının güvencesidir. Bizce Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi Ortadoğu bölgesinde birçok sorunun çözümünde tarihi roller üstlenecektir. Özellikle Türkiye ve Suriye'deki Kürtlerin meselelerinin çözümünde tarihi rol üstlenecektir.

ORSAM: Teşekkür ederiz.

** Bu söyleşi 4 Eylül 2012 tarihinde Irak'ın Erbil şehrinde Hasan Kanbolat, Serhat Erkmen, Oytun Orhan tarafından gerçekleştirilmiştir.*

ORSAM RAPORLARI

ORSAM Rapor No: 1 Mart 2009 Deniz Haydutluğu ile Mücadele ve Türkiye'nin Konumu: Somali Örneği (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 12 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 2 Şubat 2010 Rusya Federasyonu'nun Bakışı: Irak Faktörünün Türkiye'nin Ortadoğu Politikasına Etkisi (1990-2008) (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 21 Kasım 2010 Irak'tan İrağa: 2003 Sonrası Irak'tan Komşu Ükelere ve Türkiye'ye Yönelik Göçler (Tr)	ORSAM Rapor No: 31 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 7 Mart 2011 Afganistan ve Pakistan'da Yaşanan Gelişmeler ve Uluslararası Güvenliğe Etkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 2 Nisan 2009 60. Yılında Nato ve Türkiye (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 13 Şubat 2010 7 Mart 2010 Irak Seçimleri Öncesi Şii Kökenli Parti ve Seçmenlerin Politik Davranışlarının Analizi (Tr)	ORSAM Rapor No: 22 Ocak 2011 Türkiye-Yemen İlişkileri ve Yemen'deki Türkiye Algısı (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 32 Mart 2011 Suudi Arabistan'da Şii Muhalefet Sorunu ve Etkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 3 Mayıs 2009 Irak'ın Kilit Noktası: Telafer (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 14 Şubat 2010 Seçim Öncesi Irak'ta Siyasal Durum ve Seçime İlişkin Beklentiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 23 Ocak 2011 Katar-İrak-Türkiye-Avrupa Doğal Gaz Boru Hattı Projesi Mümkün mü? (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 33 Mart 2011 Irak'ta Türkmen Varlığı (Tr)
ORSAM Rapor No: 4 Temmuz 2009 2009 Lübnan Seçimleri: Kazananlar, Kaybedenler ve Türkiye (Tr)	ORSAM Rapor No: 15 Mart 2010 Orsam Heyetinin 7 Mart 2010 Irak Seçimlerine İlişkin Gözlem Raporu (Tr)	ORSAM Rapor No: 24 Ocak 2011 Kuveyt Emirliği: Savaş ve Barış Arasındaki El Sabah İktidarı ve Türkiye ile İlişkiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 34 Mart 2011 Irak'ta Türkmen Basını (Tr - Ar)
ORSAM Rapor No: 5 Ağustos 2009 Türkiye-Lübnan İlişkileri: Lübnanlı Dinsel ve Mezhepsel Grupların Türkiye Algılaması (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 16 Nisan 2010 Oman Sultanlığı: Arap Yarımadasında Geleneksel ile Modernite Arasında Bir Ülke (Tr)	ORSAM Rapor No: 25 Ocak 2011 Hukuki ve Siyasi Yönleriyle Güvenlik Konseyi'nin İran Ambargosu (Tr)	ORSAM Rapor No: 35 Mart 2011 Irak'ta Mevcut Siyasi Durum ve Önemli Siyasi Gelişmeler (Tr)
ORSAM Rapor No: 6 Kasım 2009 Tuzhurmatu Türkmenleri: Bir Başarı Hikayesi (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 17 Nisan 2010 7 Mart 2010 Irak Parlamento Seçim Sonuçlarının ve Yeni Siyasal Denklemin Değerlendirilmesi (Tr)	ORSAM Rapor No: 26 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 5 Şubat 2011 Kırgızistan'da Son Gelişmeler: Dün, Bugün, Yarın (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 36 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 1 Mart 2011 Eu's Water Framework Directive Implementation in Turkey: The Draft National Implementation Plan (Eng)
ORSAM Rapor No: 7 Kasım 2009 Unutulmuş Türkmen Diyarı: Diyala (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 18 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 3 Mayıs 2010 Komşuluktan Stratejik İşbirliğine: Türk-Rus İlişkileri (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 27 Şubat 2011 Mısır Devriminin Ayak Sesleri: Bir Devrin Sonu mu? (Tr)	ORSAM Rapor No: 37 Mart 2011 Tunus Halk Devrimi ve Sonrası (Tr)
ORSAM Rapor No: 8 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 1 Aralık 2009 Karadeniz'in Bütünleşmesi İçin Abhazya (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 19 Eylül 2010 Türkiye'ye Yönelik Türkmen Göçü ve Türkiye'deki Türkmen Varlığı (Tr)	ORSAM Rapor No: 28 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 6 Şubat 2011 Uluslararası Deniz Hukukunda Kıyı Devletlerinin Gemilere El Koyma Yetkisinin Sınırları: Gürcistan'ın Karadeniz'de Seyreden Gemilere El Koyması (Tr)	ORSAM Rapor No: 38 Mart 2011 Libya Savaşı, Uluslararası Müdahale ve Türkiye (Tr)
ORSAM Rapor No: 9 Ocak 2010 Yemen Sorunu: Bölgesel Savaşa Doğru mu? (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 20 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 4 Ekim 2010 Kırgızistan'da Mevcut Durum, İktidar Değişiminin Nedenleri ve Kısa Vadeli Öngörüler (Tr)	ORSAM Rapor No: 29 Şubat 2011 Tunus Halk Devrimi ve Türkiye Deneyimi (Tr)	ORSAM Rapor No: 39 Mart 2011 Tarihten Günümüze Libya (Tr)
ORSAM Rapor No: 10 Ocak 2010 Yemen İç Savaşı: İktidar Mücadelesi, Bölgesel Etkiler ve Türkiye ile İlişkiler (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 21 Şubat 2010 Unutulan Türkler: Lübnan'da Türk Varlığı (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 30 Şubat 2011 Kerkük'te Mülk Anlaşmazlıkları: Saha Araştırmasına Dayalı Bir Çalışma (Tr)	ORSAM Rapor No: 40 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 2 Mart 2011 İklim Değişiminin Güvenlik Boyutu ve Ortadoğu'ya Etkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 11 Şubat 2010 Unutulan Türkler: Lübnan'da Türk Varlığı (Tr - Eng - Ar)			ORSAM Rapor No: 41 Mart 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak-1 (Tr)

<p>ORSAM Rapor No: 42 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 3 Nisan 2011 Nil Nehri Havzasının Hidropolitik Tarihi ve Son Gelişmeler (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 51 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 8 Mayıs 2011 75. Yılında Montrö Boğazlar Sözleşmesi Karadeniz'in Değişen Jeopolitiği Çerçevesinde (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 60 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 6 Temmuz 2011 Mekong Nehri Suları Üzerinde İşbirliği ve İhtilaf (Tr-Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 71 Eylül 2011 Gazze Sorunu: İsrail Ablukası, Uluslararası Hukuk, Palmer Raporu ve Türkiye'nin Yaklaşımı (Tr)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 43 Nisan 2011 Kuzey Irak'ın Sosyal-Siyasal Yapısı ve Kürt Bölgesel Yönetimi'nin Türkiye ile İlişkileri (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 52 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 9 Mayıs 2011 Afganistan ve Bölgesel Güvenlik (Ortadoğu, Orta ve Güney Asya, Rusya Federasyonu) (Tr - Rus)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 61 Temmuz 2011 Antalya'da 1-2 Haziran 2011 Tarihlerinde Gerçekleşen "Suriye'de Değişim Konferansı" nın Tam Deşifresi (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 72 Eylül 2011 Ortadoğu Ülkelerine Dair İstatistikler (Tr)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 44 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 4 Nisan 2011 Meriç Nehri Havzası Su Yönetimi'nde "Uluslararası İşbirliği" Zorunluluğu (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 53 Mayıs 2011 Madagaskar: Bağımsızlığın 50. Yılında Kazanımlar, Kaçan Fırsatlar ve Türkiye ile İlişkiler (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 62 Ağustos 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak - 3 (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 73 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 11 Ekim 2011 Anadolu Etki Alanı (Tr-Eng)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 45 Nisan 2011 Suriye'de Demokrasi mi İç Savaş mı?: Toplumsal-Siyasal Yapı, Değişim Senaryoları ve Sürecin Türkiye'ye Etkisi (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 54 Mayıs 2011 Iraklı Grupların Temel Siyasi Sorunlara Bakışı ve Türkiye İle İlişkiler: Saha Araştırmasına Dayalı Bir Çalışma (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 63 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 7 Ağustos 2011 Görünmez Stratejik Kaynak: Sınırtaşan Yeraltı Suları (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 74 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 12 Ekim 2011 Ukraine in Regress: The Tymoshenko Trial (Eng)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 46 Mayıs 2011 Suriye'de İktidar Mücadelesi, Uluslararası Toplumun Tepkisi ve Türkiye'nin Konumu (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 55 Haziran 2011 Suriye Muhalefeti'nin Antalya Toplantısı: Sonuçlar, Temel Sorunlara Bakış ve Türkiye'den Beklentiler (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 64 Ağustos 2011 AK Parti'nin 12 Haziran 2011 Genel Seçimlerinde Zaferi (Tr - Ar)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 75 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 13 Ekim 2011 Kazaklar ve Kazakistanlılar (Tr)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 47 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 5 Mayıs 2011 Türkiye-Suriye İlişkileri: Sınırtaşan Sularda Örnek İşbirliği Olarak Ası Dostluk Barajı (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 56 Haziran 2011 Seçimler ve Ak Parti'nin Tecrübesi (Tr - Ar)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 65 Ağustos 2011 Karikatürlerin Dilinden Arap Baharı - 1 (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 76 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 14 Ekim 2011 İtalya'da Unutulmuş Türk Varlığı: Moena Türkleri (Tr - It)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 48 Mayıs 2011 Orsam Söyleşileri - 1 Iraklı Araplar, Azınlıklar ve Akademisyenler-1 (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 57 Haziran 2011 12 Haziran 2011 Türkiye Genel Seçimlerinin Ortadoğu Ülkelerindeki Yansımaları (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 66 Ağustos 2011 Karikatürlerin Dilinden Libya İç Savaşı ve Uluslararası Müdahale - 1 (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 77 Ekim 2011 ABD'nin Çekilmesinin Ardından Irak Politikasının Bölgesel, Küresel Etkileri ve Türkiye'ye Yansımaları (Tr)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 49 Mayıs 2011 Orsam Söyleşileri - 2 Irak Türkmenleri-1 (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 58 Temmuz 2011 Karikatürlerin Dilinden 12 Haziran 2011 Türkiye Genel Seçimlerinin Ortadoğu'daki Yansımaları (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 67 Ağustos 2011 Somali: Bir Ulusun Yok Oluşu ve Türkiye'nin İnsani Yardım Girişimi (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 78 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 8 Ekim 2011 Türkiye'de ve İsrail'de Yapay Sulak Alanlar ile Atıksu Arıtımı ve Atıksuyun Sulama Amaçlı Olarak Tekrar Kullanımı (Tr)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 50 Mayıs 2011 Orsam Söyleşileri - 3 Iraklı Kürt Yetkililer, Akademisyenler ve Gazeteciler-1 (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 59 Temmuz 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak - 2 (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 68 Eylül 2011 Karikatürlerde Usame Bin Ladin Operasyonu ve Yankıları (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 79 Ekim 2011 Yaklaşan Seçim Öncesi Tunus'ta Siyasal Denklemler (Tr)</p>
		<p>ORSAM Rapor No: 69 Eylül 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak - 4 (Tr)</p>	
		<p>ORSAM Rapor No: 70 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 10 Eylül 2011 XXI. Yüzyılda Rusya ve Türkiye'nin İran Politikaları (Tr - Rus)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 80 Ekim 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak - 5 (Tr)</p>

ORSAM Rapor No: 81 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 15 Ekim 2011 Büyük Güçlerin Afganistan Politikaları (Tr-Eng)	ORSAM Rapor No: 91 Aralık 2011 Türkiye ve Arap Birliği'nin Suriye'ye Yaptırım Kararları ve Olası Sonuçları (Tr)	ORSAM Rapor No: 102 Ocak 2012 Irak Hangi Şartlarda, Nasıl Parçalanabilir? En Kötüye Hazırlıklı Olmak (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 113 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 18 Nisan 2012 Mongolia: A Developing Democracy and a Magnet for Mining (Eng)
ORSAM Rapor No: 82 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 16 Ekim 2011 Bölge Devletlerinin Perspektifinden Afganistan (Tr-Eng)	ORSAM Rapor No: 92 Aralık 2011 Irak'ta İhtilafı Bölgelerin Durumu (Tr)	ORSAM Rapor No: 103 Ocak 2012 Irak'ta Petrol Mücadelesi: Çok Uluslu Şirketler, Uluslararası Anlaşmalar ve Anayasal Tartışmaların Işığında Bir Analiz (Tr)	ORSAM Rapor No: 114 Nisan 2012 Karikatürlerle Suriye Sorununun Anlamak - 8 (Tr)
ORSAM Rapor No: 83 Kasım 2011 Suriye'de Değişimin Ortaya Çıkardığı Toplum: Suriye Türkmenleri (Tr)	ORSAM Report No: 93 ORSAM Water Research Programme Report: 10 December 2011 Turkey and Wfd Harmonization: A Silent, But Significant Process (Eng)	ORSAM Rapor No: 104 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 12 Şubat 2012 Sınıraşan Akiferler Hukuku Taslak Maddeleri Üzerine Bir Değerlendirme (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 115 Nisan 2012 Suriye'de Güvenli Bölge Tartışmaları: Türkiye Açısından Riskler, Fırsatlar ve Senaryolar (Tr - Eng)
ORSAM Rapor No: 84 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 9 Kasım 2011 Somali'nin Açık Felaketi: "Siyasi Kuraklık" mı Yoksa Doğal Afet mi? (Tr-Eng)	ORSAM Rapor 94: Aralık 2011 Türkiye-Fransa Krizinde Algının Rolü: Fransızların Türkiye Algısı (Tr)	ORSAM Rapor No: 105 Şubat 2012 Irak Hukuk Mevzuatında Azınlıkların Siyasal Hakları (Tr)	ORSAM Rapor No: 116 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 14 Nisan 2012 Fayda Paylaşımı Kavramı, Teorik Altyapısı ve Pratik Yansımaları (Tr - Eng)
ORSAM Rapor No: 85 Kasım 2011 Suriye Politik Kültüründe Tarihsel Pragmatizm, Beşar Esad Dönemi Suriye Dış Politikası ve Türkiye- Suriye İlişkileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 95 Aralık 2012 Karikatürlerle Arap Baharı - 2 (Tr)	ORSAM Rapor No: 106 Şubat 2012 Irak Hukuk Mevzuatında Azınlıkların Siyasal Hakları (Tr)	ORSAM Rapor No: 117 Nisan 2012 Musul'a Yatırım Geleceği Yatırım Demektir (Tr - Eng)
ORSAM Rapor No: 86 Kasım 2011 Geçmişten Günümüze Irak Türkmen Cephesi'nin Yapısı ve İdari Durumu (Tr)	ORSAM Rapor No: 96 Aralık 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak - 6 (Tr)	ORSAM Rapor No: 107 Şubat 2012 Uluslararası Hukuk ve Irak Anayasası Açısından Azınlıkların İnsan Hakları (Tr)	ORSAM Rapor No: 118 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 19 Mayıs 2012 Ukrayna - Türkiye Ticari - Ekonomik Münasebetlerinin Analizi (Tr - Rus)
ORSAM Rapor No: 87 Kasım 2011 Türkmen in Iraq and Their Flight: A Demographic Question? (Eng)	ORSAM Rapor No: 97 Ocak 2012 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak - 7 (Tr)	ORSAM Rapor No: 108 Şubat 2012 Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (EİT) Geleceği (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 119 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 20 Mayıs 2012 Bölgesel Gelişimin Trend ve Senaryolarının Araştırılmasındaki Araç: Jeopolitik Dinamikler (Tr - Rus)
ORSAM Rapor No: 88 Kasım 2011 Irak'ta Bektaşilik (Türkmenler - Şebekler - Kakailer) (Tr)	ORSAM Rapor No: 98 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 17 Ocak 2012 Kırgızistan'da Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve Türkiye ile İlişkilerine Etkisi (Tr)	ORSAM Rapor No: 109 Şubat 2012 Türkiye'nin Yükselişi ve «Bric» Bölgesi (İt)	ORSAM Rapor No: 120 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 21 Mayıs 2012 Kazakistan Siyasi Sisteminin Gelişimi: 2012 Parlamento Seçimleri (Tr)
ORSAM Rapor No: 89 Kasım 2011 Değişim Sürecindeki Fas Monarşisi: Evrim mi? Devrim mi? (Tr)	ORSAM Rapor No: 99 Ocak 2012 Türk Siyasal Partilerinin Hatay'daki Suriyeli Sığınmacılar Konusundaki Açıklamaları ve Hatay'daki Siyasi Parti Temsilcileri ile Hareketlerin Suriye Olaylarına Yaklaşımları (Mart-Aralık 2011) (Tr)	ORSAM Rapor No: 110 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 13 Mart 2012 İran'da Su Kaynakları ve Yönetimi (Tr)	ORSAM Rapor No: 121 Mayıs 2012 Musul'da Yerel Siyaset ve Irak Siyasetinde Yeni Dinamikler (Saha Çalışması) (Tr - Eng - Ger)
ORSAM Rapor No: 90 Kasım 2011 Arap Dünyasının İstisnai Krallığı: Yerel Aktörler ve Arap-İsrail Uyuşmazlığı Çerçevesinde Ürdün Krallığı'nın Demokratikleşme Deneyimleri (Tr-Eng)	ORSAM Rapor No: 100 Ocak 2012 Irak İstatistikleri (Tr)	ORSAM Rapor No: 111 Mart 2012 Suriye Kürt Muhalefetine Eleştirel Bir Bakış (Tr)	ORSAM Rapor No: 122 Mayıs 2012 Musul'da Yerel Siyaset ve Irak Siyasetinde Yeni Dinamikler (Saha Çalışması) (Tr - Eng - Ger)
	ORSAM Rapor No: 101 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 11 Ocak 2012 Emniyetli İçme Suyu ve Sanitasyon Hakkı (Tr)	ORSAM Rapor No: 112 Mart 2012 İran İslam Cumhuriyetinde Anayasal Sistem ve Siyasi Partiler (Tr)	

<p>ORSAM Rapor No: 122 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 15 Mayıs 2012 Irak'ta Su Kaynakları Yönetimi (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 132 Kasım 2012 Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Kerkük Ziyareti (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 142 Ocak 2013 President Obama's Second Term: Domestic and Foreign Challenges (Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 152 Nisan 2013 Irak'ta 2013 Yerel Seçimlerine İlişkin Temel Veriler (Tr)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 123 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 22 Haziran 2012 Küresel Göç ve Avrupa Birliği ile Türkiye'nin Göç Politikalarının Gelişimi (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 133 Kasım 2012 Irak Kürdistan Bölgesi'nde Muhalefetin Doğuşu ve Geleceği (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 143 Ocak 2013 2012 Irak Değerlendirmesi ve Irak Kronolojisi (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 153 Nisan 2013 Irak'ta Seçim Yasaları (Tr)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 124 Temmuz 2012 Türkiye Afrika'da: Eylem Planının Uygulanması ve Değerlendirme On Beş Yıl Sonra (Tr - Eng - Fr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 134 Kasım 2012 Irak Çerkesleri (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 144 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 17 Ocak 2013 ORSAM Su Söyleşileri 2011 (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 154 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 19 Nisan 2013 Avrupa Birliği Su Çerçeve Direktifi Kapsamında Sınıraşan Sular (Tr)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 125 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 23 Temmuz 2012 Rusya'nın Ortadoğu Politikası (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 135 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 27 Kasım 2012 Türkiye'nin Eski Sovyet Cumhuriyetleriyle Münasebetlerinin Özellikleri (Tr - Rus - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 145 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 18 Ocak 2013 ORSAM Su Söyleşileri 2012 (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 155 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 32 Mayıs 2013 Montreux Boğazlar Konferansı Tutanaklarından Tarihe Düşen Notlar ve Kanal İstanbul (Tr)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 126 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 16 Temmuz 2012 Yeni Çerçeve Su Kanunu'na Doğru: Su Kanunu Taslağı Üzerine Notlar (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 136 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 28 Kasım 2012 Türk-Ukrayna İlişkilerinde Entegrasyon Faktörü Olarak Türk-Kırım Münasebetleri (Tr - Rus)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 146 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 30 Ocak 2013 2013 Yılında Avrasya: Siyasi ve Ekonomik Analiz (Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 156 Mayıs 2013 ORSAM Reyhanlı Raporu "11 Mayıs" (Tr - Eng)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 127 Ağustos 2012 Suriye'de Kürt Hareketleri (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 137 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 29 Aralık 2012 Belarus'un Enerji Politikası ve Belarus'un Rusya ve AB ile Enerji Alanında Geliştirdiği İşbirliği (1992-2011) (Tr - Rus)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 147 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 31 Ocak 2013 Kültürler Arası Diyalog: İdil Ural Bölgesinden Büyük Litvanya Knezliğine Belarus-Litvanya Tatarları (Tr - Rus)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 157 Mayıs 2013 Reyhanlı'da Suriyeliler ile Söyleşiler - I (Tr - Eng)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 128 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 24 Eylül 2012 Günümüz Şartlarında Türkiye - Belarus Ekonomik Münasebetlerinin Gelişimi (Tr - Rus - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 138 Aralık 2012 Birlik mi, PYD'nin Güç Gösterisi mi? Erbil Anlaşmasından Sonra Suriye Kürt Dinamikleri (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 148 Ocak 2013 Uluslararası Politika ve Uygarlıklar (Uygarlıklar Çatışması ve Diyalog) (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 158 Mayıs 2013 Reyhanlı'da Suriyeliler ile Söyleşiler - II (Tr - Eng)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 129 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 25 Eylül 2012 Belarus-Türkiye: Devletlerarası İşbirliğinin Pozitif Dinamikleri (Tr - Rus - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 139 Aralık 2012 Suriye'de Kürtler Arası Dengeler, Rejim Muhalifleri ve Türkiye: Çatışma-İstikrar Aynısındaki İlişkiler Örüntüsü (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 149 Şubat 2013 David Cameron ve AB: Dönüşü Olmayan Karar (Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 159 Mayıs 2013 Reyhanlı'da Suriyeli Kadınlar ile Söyleşiler - III (Tr - Eng)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 130 Kasım 2012 Suriye Çerkesleri (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 140 Aralık 2012 Kuzey Irak'ta İç Siyasal Dengeler ve Stratejik İttifak'ın Geleceği (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 150 ORTADOĞU TÜRKMENLERİ Rapor No: 22 Mart 2013 Suriye Türkmenleri: Siyasal Hareketler ve Askeri Yapılanma (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 160 Mayıs 2013 Reyhanlı'da Suriyeliler ile Söyleşiler (Reyhanlı Saldırısı Sonrası) - IV (Tr - Eng)</p>
<p>ORSAM Rapor No: 131 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 26 Kasım 2012 «Üçüncü Dalga»: Postmodernizmin Jeopolitiği (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 141 Aralık 2012 Irak'ta Türkmen Eğitiminin Durumu (Tr)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 151 Nisan 2013 Irak Kürdistan Bölgesi'nde Demokrasi Süreci ve Sorunları (Tr - Eng)</p>	<p>ORSAM Rapor No: 161 Haziran 2013 Musul ve Anbar Yerel Seçimleri: Seçim Öncesi Siyasi Durum ve Seçime İlişkin Temel Veriler (Tr)</p>
			<p>ORSAM Rapor No: 162 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 33 Temmuz 2013 Kabotaj, Münhasır Ekonomik Bölge, Petrol ve Doğal Gaz Haklarımız (Tr)</p>

ORSAM Rapor No: 163 Temmuz 2013 Somali'de Bitmeyen Siyasi Kriz (Tr)	ORSAM Rapor No: 170 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 35 Ekim 2013 Azerbaycan'da Cumhurbaşkanlığı Seçimleri: Beklentiler ve Gerçekler (Tr)	ORSAM Rapor No: 178 Kasım 2013 Reyhanlı'da Suriyeli Kadınlar ile Söyleşiler - V (Tr)	ORSAM Rapor No: 185 Kasım 2013 2012 Ortadoğu Söyleşileri (Genel-İran-Körfez Ülkeleri- Filiistin-Ürdün) (Tr)
ORSAM Rapor No: 164 Ağustos 2013 Suriye'nin Kuzeyindeki Çatışmalar ve Olası Etkileri (Tr-Eng)	ORSAM Rapor No: 171 Ekim 2013 2009 Yılı Irak Söyleşileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 179 Kasım 2013 Reyhanlı'da Suriyeliler ile Söyleşiler - VI (Tr)	ORSAM Rapor No: 186 Kasım 2013 2012 Arap Baharı Söyleşileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 165 Ağustos 2013 İl Meclisi Seçimleri ve Musul'un Geleceği (Tr)	ORSAM Rapor No: 172 Ekim 2013 2010 Yılı Irak Söyleşileri (Türkmenler – I) (Tr)	ORSAM Rapor No: 180 Kasım 2013 2009 Ortadoğu Söyleşileri (Genel-İran-Afganistan-Suriye- Mısır- Körfez Ülkeleri) (Tr)	ORSAM Rapor No: 187 Kasım 2013 2012 Suriye Söyleşileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 166 Eylül 2013 Suriye İç Savaşı, Küresel Aktörler ve Kosova Modeli (Tr)	ORSAM Rapor No: 173 Ekim 2013 2010 Yılı Irak Söyleşileri (Türkmenler – III) (Tr)	ORSAM Rapor No: 181 Kasım 2013 2010 Ortadoğu Söyleşileri (İsrail- Körfez Ülkeleri-Suriye- İran-AB) (Tr)	
ORSAM Rapor No: 167 Eylül 2013 Mısır'da Son Dönemde Önde Gelen Laik-Liberal-Solcu Hareketler (Tr)	ORSAM Rapor No: 174 Ekim 2013 2010 Yılı Irak Söyleşileri (Türkmenler – III) (Tr)	ORSAM Rapor No: 182 Kasım 2013 2011 Ortadoğu Söyleşileri (Genel-İsrail-Filistin-Mısır ve Afrika Ülkeleri-Ürdün-İran-Körfez Ülkeleri) (Tr)	
ORSAM Rapor No: 168 Eylül 2013 Geçmişin Gölgesinde Mısır'da Darbe (Tr)	ORSAM Rapor No: 175 Ekim 2013 2010 Yılı Irak Söyleşileri (Araplar ve Kürtler) (Tr)	ORSAM Rapor No: 183 Kasım 2013 2011 Japonya-Vietnam-Rusya- Avrupa Söyleşileri (Tr)	
ORSAM Rapor No: 169 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 34 Ekim 2013 Türkiye-Kırgızistan Münasebetleri (Tr-Rus)	ORSAM Rapor No: 176 Ekim 2013 2011 Yılı Irak Söyleşileri (Tr) ORSAM Rapor No: 177 Ekim 2013 2012 Yılı Irak Söyleşileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 184 Kasım 2013 2011 Suriye Söyleşileri (Tr)	

AKADEMİK KADRO

Hasan Kanbolat	ORSAM Başkanı
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ORSAM Danışmanı, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Atılım Üniversitesi
Prof. Dr. Tarık Oğuzlu	ORSAM Danışmanı, Uluslararası Antalya Üniversitesi
Doç. Dr. Harun Öztürkler	ORSAM Danışmanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Şahin	ORSAM Danışmanı, Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Özlem Tür	ORSAM Danışmanı, ODTÜ Uluslararası İlişkiler
Doç. Dr. İlyas Kemaloğlu (Kamalov)	ORSAM Danışmanı, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Tarih Bölümü
Habib Hüzmüzlü	ORSAM Danışmanı
Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Yrd. Doç. Dr. Canat Mominkulov	ORSAM Danışmanı, Al Farabi Kazak Ulusal Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Didem Danış	ORSAM Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bayram Sinkaya	ORSAM Danışmanı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Dr. Jale Nur Ece	ORSAM Danışmanı, Deniz Emniyeti ve Güvenliği
Doç. Dr. Yaşar Sarı	ORSAM Danışmanı, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv. Öğretim Üyesi
Dr. Süreyya Yiğit	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Arif Keskin	ORSAM Danışmanı
Çiğdem Tunç	ORSAM Danışmanı
Gökçen Ekici Oğan	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Av. Aslihan Erbaş Açıklık	ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
D. Halit Yılmaz	ORSAM Danışmanı, Güvenlik
Pınar Ankan Sinkaya	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü
Volkan Çakır	ORSAM Danışmanı, Afrika
Dr. Göknül Erbaş	ORSAM, Karadeniz
Tamer Koparan	ORSAM Yönetici Editörü
Bilgay Duman	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Oytun Orhan	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Fazil Ahmet Burget	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu, Afganistan
Seval Kök	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Nebahat Tanriverdi	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Shalaw Fatah	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Aytekin Enver	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Firuze Yağmur Gökler	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Tuğçe Kayıtmaz	Mütercim Tercüman
Uğur Çil	ORSAM, Ortadoğu

ORSAM Su Araştırmaları Programı

Dr. Tuğba Evrim Maden	ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
Dr. Seyfi Kılıç	ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı

ORSAM DANIŞMA KURULU

Dr. İsmet Abdülmecid	Irak Danışmanı Eski Başkanı
Av. Aslihan Erbaş Açıklık	ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
Hasan Alsancak	İhlas Holding, Gn.Md.Yrd., Statejik İş Geliştirme ve Dış İlişkiler
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Ahat Andıcan	Devlet Eski Bakanı, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Tayyar Arı	Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Ali Arslan	İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü
Başar Ay	Türkiye Tekstil Sanayii İşveren Sendikası Genel Sekreteri
Prof. Dr. Mustafa Aydın	Kadir Has Üniversitesi Rektörü
Doç. Dr. Ersel Aydınlı	Bilkent Üniversitesi Rektör Yardımcısı & Fulbright Genel Sekreteri
Dr. Serdar Aziz	ORSAM Danışma Kurulu Üyesi
Prof. Dr. Hüseyin Bağcı	ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. İdris Bal	TBMM 24. Dönem Milletvekili
Doç. Dr. Ersan Başar	Karadeniz Teknik Üniversitesi, Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölüm Başkanı
Kemal Beyatlı	Irak Türkmen Basın Konseyi Başkanı
Barbaros Binicioğlu	Ortadoğu Danışmanı
Prof. Dr. Ali Birinci	Polis Akademisi
Doç. Dr. Mustafa Budak	Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı
Doç. Dr. Hasan Canpolat	Vali, Milli Savunma Bakan Danışmanı
Prof. Dr. Mesut Hakkı Çaşın	Yeditepe Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
E. Hava Orgeral Ergin Celasin	23. Hava Kuvvetleri Komutanı
Doç. Dr. Mitat Çelikkpala	Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya	YÖK Başkanı
Prof. Dr. Ramazan Daurov	Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü, Direktör Yardımcısı
Prof. Dr. Volkan Ediger	İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
Prof. Dr. Cezmi Eraslan	Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı
Prof. Dr. Çağrı Erhan	Ankara Üniversitesi, Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü
Dr. Amer Hasan Fayyadh	Bağdat Üniversitesi, Siyaset Bilimi Fakültesi Dekanı
Mete Göknel	BOTAŞ Eski Genel Müdürü

Osman Göksel	BTC ve NAbuCCO Koordinatörü
Timur Göksel	Beyrut Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi
Av. Niyazi Güney	Prens Group Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
Noyan Gürel	ORSAM Danışmanı, SUNEL Ticaret Türk A.Ş. İcra Kurulu Başkanı
Prof. Dr. Muhamad Al Hamdani	İrak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı
Numan Hazar	Emekli Büyükelçi
Doç. Dr. Pınar İpek	Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Toğrul İsmail	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Şenol Kantarcı	Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Nilüfer Karacasulu	Dokuz Eylül Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Selçuk Karaçay	Vodofone Genel Müdür Yardımcısı
Prof. Dr. M. Lütfullah Karaman	İstanbul Medeniyet Üniversitesi - (SBF) Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Şaban Kardaş	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Arslan Kaya	KPMG ,Yeminli Mali Müşavir
Dr. Hicran Kazancı	İrak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi
İzzettin Kerküklü	Kerkük Vakfı Başkanı
Prof. Dr. Ahmet Kesik	Kalkınma Bakanlığı Yönetim Hizmetleri Genel Müdürü
Doç. Dr. Elif Hatun Kılıçbeyli	Çukurova Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Mustafa Kibaroglu	Okan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Aleksandr Knyazev	Rus-Slav Üniversitesi (Bişkek)
Prof. Dr. Alexandr Koleşnikov	Diplomat
Prof. Dr. Erol Kurubaş	Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Talip Küçükcan	Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
Daniele Lazzeri	Chairman "Il Nodo di Gordio"
Hediye Levent	Gazeteci (Suriye)
Dr. Max Georg Meier	Hanns Seidel Vakfı Proje Müdürü (Bişkek)
Prof. Dr. Mosa Aziz Al Mosawa	Bağdat Üniversitesi Rektörü
Büyükelçi Şaban Muratı	Arnavutluk Uluslararası Çalışmalar Enstitüsü
Dr. Sami Al Taqi	Orient Research Center Başkanı
Prof. Dr. Mahir Nakip	Erciyes Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Vitaly Naumkin	Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü Direktörü
Dr. Farhan Ahmad Nizami	Oxford Üniversitesi İslami Çalışmalar Merkezi Yöneticisi
Prof. Dr. Dorayd A. Noori	İrak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı Yardımcısı
Muhammed Nurettin	Beyrut Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
Murat Özçelik	Emekli Büyükelçi
Prof. Dr. Çınar Özen	Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Harun Öztürkler	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi
Prof. Dr. Victor Panin	Pyatigorsk Üniversitesi (Pyatigorsk, Rusya Federasyonu)
Prof. Aftab Kamal Pasha	Hindistan Batı Asya Araştırmaları Merkezi Başkanı
Dr. Bahadır Pehlivan Türk	TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Fırat Purtaş	Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, TÜRKSOY Genel Sekreter Yardımcısı
Prof. Dr. Suphi Saatçi	Kerkük Vakfı Genel Sekreteri
Safarov Sayfullo Sadullaevich	Tacikistan Cumhurbaşkanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkan Yardımcısı
Ersan Sankaya	Türkmeneli TV (Kerkük, Irak)
Patrick Seale	Ortadoğu ve Suriye Uzmanı
Dr. Bayram Sinkaya	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. İbrahim Sirkeci	Regent's College (Londra, Birleşik Krallık)
Dr. Aleksandr Sotnichenko	St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
Zaheer Sultan	Lübnan Türk Cemiyeti Başkanı
Dr. İrina Svistunova	Rusya Strateji Araştırmaları Merkezi, Türkiye-Ortadoğu Araştırmaları Masası Uzmanı
Prof. Dr. Türel Yılmaz Şahin	Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Mehmet Şüküroğlu	Enerji Uzmanı
İlhan Tanır	ORSAM Danışma Kurulu Üyesi, Vatan Gazetesi Washington Temsilcisi
Doç. Dr. Oktay Tanrısever	ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Prof. Dr. Erol Taymaz	ODTÜ, Kuzey Kıbrıs Kampüsü Rektör Yardımcısı
Prof. Dr. Sabri Tekir	İzmir Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
Dr. Gönül Tol	Middle East Institute Türkiye Çalışmaları Direktörü
Doç. Dr. Umut Uzer	İstanbul Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
Prof. Dr. Ermanno Visintainer	Vox Populi Direktörü (Roma, İtalya)
M. Ragıp Vural	2023 Dergisi Yayın Koordinatörü
Prof. Dr. Vatanyar Yagya	St. Petersburg Şehir Parlamentosu Milletvekili, St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
Yaşar Yakış	Büyükelçi, Dışişleri Eski Bakanı
Semir Yorulmaz	(Gazeteci, Mısır)

ORTADOĞU ETÜTLERİ YAYIN KURULU

Meliha Benli Altunışık	ODTÜ
Bülent Aras	Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
Tayyar An	Uludağ Üniversitesi
İlker Aytürk	Bilkent Üniversitesi
Recep Boztemur	ODTÜ
Katerina Dalacoura	Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
F. Gregory Gause	Vermont Üniversitesi (ABD)
Fawaz Gerges	Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Ahmet K. Han	Kadir Has Üniversitesi

Raymond Hinnebusch
Rosemary Hollis
Bahgat Korany
Peter Mandaville
Emma Murphy

St. Andrews Üniversitesi (Birleşik Krallık)
City Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)
George Mason Üniversitesi (ABD)
Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)

ORTADOĞU ANALİZ YAYIN KURULU

Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık
Hasan Kanbolat
Doç. Dr. Hasan Canpolat
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen

ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
ORSAM Başkanı
Vali, Milli Savunma Bakan Danışmanı
ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Atılım Üniversitesi
ORSAM Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı

Süleyman Nazif Sokak No: 12-B Çankaya / Ankara
Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48
www.orsam.org.tr, orsam@orsam.org.tr